

Utlåtande 2004: RI (Dnr 119-439/2004)

Ny organisation för verksamheter inom gatu- och fastighetsnämnden

Organisationsöversyn av gatu- och fastighetskontoret och förslag till ny organisation för verksamheterna inom gatu- och fastighetsnämnden och dess kontor

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Organisationsöversynen av gatu- och fastighetskontoret godkänns.
2. En ny marknämnd med ansvar för mark, bygg, och exploateringsfrågor inrättas per den 1 maj 2005. Reglemente för nämnden godkänns. Nämnden skall bestå av tretton ledamöter.
3. En ny trafiknämnd med ansvar för trafikfrågor inrättas per den 1 maj 2005. Reglemente för nämnden godkänns. Nämnden skall bestå av tretton ledamöter.
4. Fastighetsförvaltningen inom nuvarande gatu- och fastighetsnämnden förs samman med saluhallsförvaltningen, vilken byter namn till fastighets- och saluhallskontoret under nämnden med likalydande namn. Fastighets- och saluhallsnämnden inrättas per den 1 januari 2005. Reglemente för nämnden godkänns. Nämnden skall bestå av tretton ledamöter.
5. Fastighets- och saluhallsnämnden skall senast i samband med tertialrapport 1 redovisa nämndens verksamhetsplan för 2005.
6. De nya nämnderna åläggs genomföra rationaliseringar i enlighet med organisationsöversynen och ekonomiska ramar i budget för 2005.
7. De nya nämnderna åläggs i övrigt att vidta de ytterligare åtgärder som föranleds av utredningens förslag.

8. Kommunstyrelsen skall snarast utse chefer för de tre nya förvaltningarna med uppdrag att genomföra organisationsförändringarna och vidta övriga åtgärder.
9. Gatu- och fastighetsnämndens operativa verksamhet avvecklas per den 30 april 2005.
10. Gatu- och fastighetsnämnden upphör per den 31 maj 2005.
11. Reviderat reglemente för stadsdelsnämnderna godkänns. Ändringarna gäller från den 1 juli 2005.
12. Marknämnden ges i uppdrag att tillhandahålla intäktsfinansierad expertkunskap inom området investering och drift av parker och grönområden enligt föredragande borgarrådets förslag.
13. Stadsdelsnämnderna åläggs nyttja marknämndens expertkompetens vid större investeringar i park- och grönområden.
14. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, i samråd med marknämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna, ta fram förslag till rutiner för samverkan och förslag till fortbildning för inblandade parter.
15. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, i samarbete marknämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna, effektivisera verksamheterna genom att bättre samordna upphandlingen.
16. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att snarast återkomma med förslag till erforderliga förändringar i budget samt därutöver fastställa den slutliga organisationen och dimensioneringen.
17. Kommunstyrelsen ges i uppdrag och Stockholms Stadshus AB uppmanas att tillsammans utreda ansvaret för drift och underhåll av nuvarande gatu- och fastighetskontorets trafiksystemnät och andra nät av liknande slag inom staden och dess bolag.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige angav i budget för 2003 att kommunstyrelsen skall leda en översyn av gatu- och fastighetsnämnden. Syftet är att skapa förutsättningar för att öka effektiviseringen i hela verksamheten. Detta beslut upprepades i budget för 2004.

SPO-utredningen har analyserat gatu- och fastighetsnämnden ur ett demokrati och stadsövergripande styrningsperspektiv. SPO-utredningen pekar

bl.a. på gatu- och fastighetskontoret som ett av stadens mer betydande styrproblem och gör bedömningen att en renodling av verksamheten är nödvändig för att underlätta den politiska styrningen.

GFK-utredningens övergripande direktiv har varit att tydliggöra nämndens uppdrag och lämna förslag till en organisation för den verksamhet som gatu- och fastighetsnämnden bedriver – *bilaga 2*. Med hänsyn till förvaltningens storlek och verksamhetens omfattning bör frågan om en verksamhetsmässig uppdelning i flera förvaltningsenheter övervägas. En ny organisation skall vara gripbar, underlätta insyn och möjliggöra en bättre styrning. Vägledande skall vara att åstadkomma en organisation som är resultatinkriktad och med fokus på kärnverksamheten.

Utredningen bör analysera och beakta möjligheter till rationaliseringar och effektivisering i verksamheten. Utredningen skall utmyнна i förslag till struktur.

Utredningen

Gatu- och fastighetskontoret är stadens centrala fackförvaltning som under gatu- och fastighetsnämnden har ett samlat ansvar för markförvaltning, markexploatering, väghållning, strategisk trafikplanering för alla färdmedel och trafikövervakning samt ett renodlat genomförandeansvar för de planer som rör den fysiska miljön i Stockholm jämte ansvar för merparten av stadens upplåtelsefrågor. Gatu- och fastighetskontoret har också ansvar för en stor del av de byggnader som används för stadens verksamheter.

Gatu- och fastighetskontorets budgetomslutning för drift, underhåll och investeringar är ca 4 mdkr kronor. Till detta kommer avskrivningar och kapitalkostnader om drygt 1,7 mdkr kronor. Gatu- och fastighetskontoret har intäkter i form av hyror, tomträttsavgälder, upplåtelser m.m. om närmare 3,3 mdkr kronor. I januari 2004 var totala antalet anställda 1 073. Utredningen har i sina analyser bl.a. visat att en betydande andel kan kategoriseras som administrativa resurser. I övrigt konstateras också att den åldersrelaterade fördelningen inom förvaltningen är i flera avseenden skev, där exempelvis närmare en tredjedel av de anställda är över 58 år.

Gatu- och fastighetskontoret har ett mycket brett uppgiftsområde. Analysen har inte visat några konkreta områden som bör utgå, men däremot att det finns starka skäl att fokusera insatserna på några övergripande områden. Detta innebär också att vissa uppgifter bör få lägre prioritet än idag. De prioriterade områdena är sådana som har stor betydelse för Stockholms utveckling. Utredarna har bedömt att de två främsta prioriteringarna för den samlade

verksamheten inom gatu- och fastighetskontoret är att främja bostadsbyggandet samt säkerställa väg- och gatutrafiksystemets funktion.

Utredningen har analyserat fyra principiella huvudstrukturer (A-D) – se *bilaga 4*. Alternativen innebär mycket förenklat följande.

- A. Dagens struktur bibehålls
- B. två förvaltningar (trafik- respektive mark) med en nämnd inrättas
- C. två förvaltningar med en nämnd inrättas samt gränssnittet mot stadsdelsnämnderna renodlas
- D. en förvaltning med en nämnd inrättas samt gränssnittet mot stadsdelsnämnderna renodlas.

Konsulterna föreslår ett alternativ, som i korthet innebär följande.

- Nuvarande gatu- och fastighetskontoret delas upp så att två nya förvaltningar bildas; en med inriktning på trafikfrågor (trafikkontoret) och en med inriktning på exploatering/byggande/markfrågor (exploateringskontoret). Förvaltningarna läggs under en gemensam nämnd: trafik- och exploateringsnämnden.
- Fastighetsförvaltningens pågående förändring med överföring av specialiserade fastigheter till andra enheter/bolag fullföljs och fastighetsförvaltningen exklusive affärsområde egendom slås samman med saluhallsförvaltningen. Affärsområde egendom föreslås ingå i ~~Exploateringskontoret~~.
- ~~Exploateringskontoret~~ gentemot stadsdelsnämnderna förändras så att trafikkontoret får det totala ansvaret för drift och underhåll av gator, torg och allmänna platser. Det ansvar som stadsdelsnämnderna idag har för vinterväghållning och barmarksrenhållning återgår till fackförvaltningen. Samtidigt får stadsdelsnämnderna ett utökat ansvar för huvuddelen av parkverksamheten, dvs. inte enbart ansvaret för drift och underhåll som idag utan även för reinvesteringar och investeringar.
- Den operativa parkeringsövervakningen överförs till Stockholms Stads Parkerings AB. Övriga delar av parkeringsavdelningen blir en ”myndighetsdel” i trafikkontoret.
- Trafiktjänsten föreslås bli helt intäktsfinansierad (intraprenad) som en förberedelse för en senare konkurrensutsättning.
- Nuvarande bemanning minskas genom rationaliseringar med ca 20 procent.
- Den övertalighet som uppkommer skall inte belasta den nya organisationen.

Ärendets beredning

Stadsdirektören etablerade en referensgrupp för utredningsarbetets genomförande. Översynen av verksamheten inom gatu- och fastighetskontoret

genomfördes under våren 2004. Som stöd för gruppen arbete anlätades konsultföretaget Solving Bohlin & Strömberg. En slutrapport presenterades i maj 2004.

Rapporten har remitterats till stadsledningskontoret, Stockholms Stadshus AB, Stockholms Stads Parkerings AB, AB Familjebostäder, Stockholm Vatten AB, Stokab, gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, saluhallsstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och samtliga 18 stadsdelsnämnder. Därutöver har de fackliga organisationerna erbjudits möjlighet att inkomma med remissvar. Remissvar har inkommit från Ledarna, SASPO och SKIF. SPO- och SKIF-remissen har remitterats till samtliga nämnder och bolag. SPO-utredningen och samtliga remissvar återfinns i sin helhet i bihang 2004:44 och 2004:45.

Remissammanställning

Stadsledningskontoret delar utredningens slutsats att det är viktigt med en fokusering på kärnverksamheten. Det avgörande är inte huruvida en eller två nya förvaltningar skapas. Om verksamheten delas upp i två förvaltningar bör dock övervägas att också inrätta två nämnder.

Stadsledningskontoret anför att utredningen har gjort en rad analyser och jämförelser och kommit fram till en rationaliseringspotential om ca 15-23 procent eller 148-231 personella resurser sammantaget. Stadsledningskontoret ser dock behov av ett omfattande internt arbete med att utveckla resurseffektiva arbetsformer om staden beslutar att ha kvar verksamheten i en för ~~Stadsledningskontoret~~ *Stadsledningskontoret* anser att det är viktigt att gränssnittet mot medborgaren förblir lokalt och effektivt. Ansvaret för stadsmiljön bör förbli lokalt hos stadsdelsnämnderna och upphandlingen kan mycket väl samordnas ändå. Den samordnade upphandlingen bör ske med hjälp av upphandlingsenheten hos stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret håller med om att en renodling av ansvarsområdena för gatu- och fastighetsnämnden är önskvärd och att det är lämpligt att bryta ut fastighetsförvaltningen från gatu- och fastighetskontorets ansvar. Staden behöver en förvaltning som har hög fastighetsekonomisk och juridisk kompetens och som kan förse staden med ändamålsenliga lokaler samt agera i fastighetsförvaltande uppgifter av mer udda slag och som inte naturligt drivs bäst i något av stadens bostads- och fastighetsbolag.

Koncernledningen för Stockholms Stadshus AB anser att förändringar inom nuvarande organisation av gatu- och fastighetskontoret är en positiv och nödvändig utveckling. Det finns förvisso även idag skäl som talar för en

sammanhållen organisation, inte minst i form av samordning. En uppdelning av verksamheten i två förvaltningar med ansvar för trafik- respektive mark- och exploateringsfrågor skapar dock en bättre tydlighet och starkare fokusering på kärnområdena.

Valet av organisationsmodell handlar om vilka uppdrag och prioriteringar verksamheten har över tiden. Med de prioriteringar som nu föreligger, inte minst vad gäller bostadsbyggande, ter sig möjligen en organisation med starkt fokus på kärnområden som mer ändamålsenlig. Vad gäller parkeringsverksamheten och trafiktjänsten anser koncernledningen att dessa tills vidare bör organiseras inom det nya trafikkontoret. Koncernledningen tillstyrker vidare förslaget att sammanföra fastighetsavdelningen med stadens saluhallsförvaltning.

Utredningen fastslår att det finns betydande rationaliseringspotential inom de i utredningen berörda områdena. Koncernledningen instämmer i denna synpunkt och anser att det är angeläget att tillvarata de möjligheter som en ny organisation ger upphov till.

AB Familjebostäder har för sin del svårt att se ett egenvärde i en uppdelning av gatu- och fastighetskontoret på två förvaltningar, emedan detta rimligen måste medföra att en del gemensam administration delas och därmed utökas. Å andra sidan ser bolaget fördelarna i att arbeta mot en förvaltning så uppenbart fokuserad mot och skräddarsydd för exploateringsverksamhet och därmed sammanhängande frågor.

Stockholms Stads Parkerings AB har knappast några invändningar mot de analyser som konsulterna gjort. Trots detta ställer sig bolaget avvisande till konsulternas huvudförslag innebärande att övervakningstjänsten förs över till PARKAB. Orsaken till denna slutsats är att Stockholm Parkering under de senaste åren valt att sätta maximal fokus på bolagets huvuduppgift, nämligen att tillskapa nya parkeringsanläggningar i Stockholm.

Stockholm Vatten AB anser att Alternativ D i utredningen ligger närmast Stockholm Vattens samsyn, då trafik- och mark/exploateringsfrågor bör ligga samlade under en förvaltning. Resursfördelning och tillgänglighet med olika kategorier bör fungera lättare. Organisationen bör vara samlad inom närliggande lokaler. Gemensam planerings- och samordningsfunktion inom samma förvaltning ses också positivt då en bättre total överblick, "helikoptersyn", skapas.

Stokab instämmer i grunden med utredarnas förslag om alternativ C. Stokabs synpunkter har istället sin utgångspunkt i att utredningen endast marginellt berör möjligheterna till kostnadseffektiviseringar. Vid uppbyggnad av nya förvaltningar anser Stokab att den nuvarande och kommande

uppbyggnaden av IT-infrastrukturen i Stockholm bör beaktas. Stokab föreslår att de parallella infrastrukturerna i stadens ägo ses över.

Gatu- och fastighetsnämnden beslöt att överlämna gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande utan eget ställningstagande.

Gatu- och fastighetskontoret förordar i huvudsak alternativ D som innebär att fastighetsförvaltningen förs till saluhallsstyrelsen medan gatu- och fastighetsnämnden behålls med en sammanhållen förvaltning under denna. Vidare förordas att den verksamhet som stadsdelsnämnderna idag bedriver med renhållning och parkskötsel överförs centralt till gatu- och fastighetsnämnden. Kontoret förordar att parkeringsverksamheten bibehålls under gatu- och fastighetsnämnden samt att gatu- och fastighetsnämnden får ett uppdrag att i en fördjupad studie fatta beslut om såväl detaljorganisation som bemanning av en ny organisation.

Stadsbyggnadsnämnden beslöt att överlämna kontorets tjänsteutlåtande utan eget ställningstagande.

Stadsbyggnadskontoret anser att samarbetet med gatu- och fastighetskontoret är omfattande och av grundläggande betydelse för den utveckling som staden önskar och planerar. Den organisationsuppbyggnad som gatu- och fastighetskontoret har idag gör kontakterna effektiva mellan kontoren och integrerar på ett praktiskt sätt de olika dimensioner som tillsammans måste bearbetas från idé till färdig plan. Stadsbyggnadskontoret anser att det kommer att innebära stora svårigheter att bibehålla tempot i den intensiva planeringen av bostäder och infrastruktur om förändringen av organisationen av gatu- och fastighetskontoret ska ske under innevarande höst och vara genomförd till årsskiftet 2004/05. Om en förändring ska göras förordas en lösning med två separata enheter inom en och samma förvaltning.

Saluhallsstyrelsen beslöt att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt därutöver anföra att det finns både för- och nackdelar med att flytta fastighetsförvaltningen från gatu- och fastighetsnämnden till saluhallsstyrelsen. Det kan vara bra att ytterligare renodla fastighetsbeståndet inom staden. Samtidigt kan en viss oro befaras för att på sikt tappa den specifika kompetens som saluhallsförvaltningen besitter idag. Styrelsen anser i enlighet med förvaltningens förslag att det är viktigt för staden att ha ett fortsatt stort ansvar för att skapa goda förutsättningar för små och stora livsmedelsföretag att existera i Stockholm, då stadens invånare både behöver det som företagen producerar samt de arbetstillfällen som skapas. En sammanslagning enligt förslaget innebär att styrelsens fokus på nuvarande verksamhet delas med många andra viktiga frågor. Att utöka saluhallsförvaltningens fastighetsbestånd med delar av gatu- och

fastighetskontoret gör att samordningsvinster kan uppnås och att den nya organisationen ges möjlighet att bli effektivare än de två olika organisationerna är idag. Den större organisationen blir kraftfullare med större resurser.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslöt att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Miljöförvaltningen anser att en uppdelning av gatu- och fastighetskontoret i två kontor gör att det kan bli enklare att hitta rätt kontakter för att diskutera olika frågor. Förvaltningen bedömer att det är positivt om drift och underhåll av gator, torg och allmänna platser samlas till en och samma aktör, i detta fall Trafikkontoret, alltså i enlighet med alternativen B och C.

Kista stadsdelsnämnd har beslutat att som yttrande över de remitterade utredningarna överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande samt att därutöver anföra bl.a. att ett överförande av vinterväg- och barmarksrenhållning till en central förvaltning skulle uppfattas som ett steg tillbaka och framstå som en minskad möjlighet att påverka stadsdelsmiljön. Nämnden förordar i enlighet med förvaltningens förslag alternativ B. Istället för två fokuserade förvaltningar föreslås en förvaltning med en lämplig avdelningsindelning. Vidare anses att gatu- och fastighetskontorets framtida organisation skall läggas fast först när kommunfullmäktige tagit ställning till SPO-utredningen.

Rinkeby stadsdelsnämnd anser att förutsättningen för att kunna fortsätta det framgångsrika drift- och underhållsarbetet för barmarksrenhållning, parkskötsel och vinterväghållning är att det sker lokalt inom den egna stadsdelen. Förvaltningen anser att samarbetet med de nuvarande centrala förvaltningarna är gott, men att det behöver utvecklas så att de omfattar intentionerna inom stadsdelsförnyelsen, där ett ökat brukarinflytande har prioriterats. *Sipövs-Tensta stadsdelsnämnd* anser att snöröjning och renhållning är sådant som engagerar de flesta som bor eller verkar i en stadsdel och att ansvaret därför bör ligga kvar lokalt ute hos stadsdelsnämnderna. Nämnden tillstyrker förslaget att parkskötseln ska ligga kvar på stadsdelsnämnderna och att stadsdelsnämnderna övertar investeringsansvaret för parkerna. Nämnden påpekar att stadsdelarnas torghandel och dess tillhörigheter i framtiden inte nämns i utredningen och att denna fråga bör utredas ytterligare. Nämnden tillstyrker fastighetsförvaltningens specialisering, men är i övrigt tveksam till om förskolorna ska överföras till SISAB.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd instämmer i utredarnas tydliga koppling till huvuduppgifterna, så att trafik- och bostadsfrågorna kan prioriteras. En fokusering på de två arbetsområdena ”trafik” och ”exploatering/byggnad” skapas därmed i den nya organisationen. Nämnden

anser att en driftentreprenad ska utföras som en lokalt anpassad styrning av verksamheten, för att kunna garantera den avtalade standarnivån. Vidare är det förvaltningens bestämda uppfattning att återkommande drift- och skötselverksamhet på gatu- och parkmark i ytterstaden inom ett och samma geografiska område bör utföras av en och samma entreprenör. Nämnden anser även att det är bättre att fördela parkutbildad personal till stadsdelsförvaltningarna än att bygga upp parkenheter inom den nya trafik- och exploateringsorganisationen. Nämnden anser vidare att ett utökat uppdrag med möjligheter att administrera all markupplåtelse på parkmark bör ges.

Bromma stadsdelsnämnd anser att hela ansvaret för skötseln av den offentliga marken inom en organisation är resurseffektivt. Dels vid upphandling och kontroll av entreprenörer, dels vid planering av arbetsuppgifter under sommar- och vintersäsonger. Stadsdelens lokala kännedom är svår att upprätthålla i en central organisation. I en decentraliserad organisation går det därtill att utveckla upphandlingsformer. Nämnden är positiv till förslaget att fastighetsförvaltningen delas upp och läggs på specialiserade bolag eller egen förvaltning. Nämndens bedömning är att gatu- och fastighetskontorets fastighetsförvaltning saknar resurser för att fullfölja sina åtaganden som fastighetsägare. Fastighetsförvaltningen har korta avskrivningstider i förhållande till livslängden på en investering, vilket får till följd att finansieringen blir hög och kostnadspåslag vid ombyggnationer ibland blir orimligt höga. Om inte en jämlikare finansiering kan ske i kommunal förvaltning förordas att de kommunala fastigheterna överförs till bolag med bättre finansieringsmöjligheter.

Kungsholms stadsdelsnämnd ser både fördelar och nackdelar med utredarens huvudförslag. Om stadsdelarna får helhetsansvaret för "det mjuka, gröna" och ett Trafikkontor helhetsansvaret för "det hårda, grå" skulle en större tydlighet uppnås gentemot medborgarna. Erfarenheterna hittills av olika stadsgemensamma upphandlingar visar att det inte är givet att en samlad, stadsgemensam upphandling av driften av gatumarken skulle ge de ekonomiska besparingar som utredarna redovisar. Nämnden anser att en uppdelning av gatu- och fastighetskontorets uppgifter på två-tre olika huvudmän ger förvaltningen ett avsevärt merarbete. Istället för kontakter med ett kontor krävs kontakter med åtminstone två kontor i en stadsdel som Kungsholmen, där en mycket omfattande nyexploatering pågår.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslöt att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande utan eget ställningstagande.

Norrmalms stadsdelsförvaltning anser att ansvaret för gatudriften i staden inte ska samlas under en central nämnd utan att stadsdelsnämnderna bör få helhetsansvaret för parkerna och få resurser för att ta detta ansvar.

Förvaltningen anser vidare att det behövs ytterligare utredningar innan ställning kan tas till frågan om var fastighetsförvaltningen ska placeras.

Östermalms stadsdelsnämnd beslöt att överlämna förvaltningens förslag utan eget ställningstagande samt anföra att beslut i övergripande organisationsfrågor bör ske i samlad anslutning till beslut om SPO-utredning. Nämnden uttalade också att huvudprincipen för ansvarsfördelningen mellan centrala nämnder och stadsdelsnämnderna bör vara att verksamheten med lokal betydelse så långt som möjligt ska ligga på lokal nivå.

Östermalms stadsdelsförvaltning anser att den nuvarande ansvarsfördelningen för det offentliga rummet fungerar väl och föreslår att gatudriften blir kvar i stadsdelsnämnden och att investeringar och reinvesteringar blir kvar i gatu- och fastighetsnämnden. Förvaltningen föreslår att ansvaret stärks på så sätt att stadsdelsnämnden får ansvar för programarbetet för reinvesteringar och investeringar på parkmark.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslöt att som svar på remissen åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande och att därutöver anföra att verksamheter ska bedrivas så nära medborgarna som möjligt. Nämnden ser det därför som ändamålsenligt att behålla ansvaret för parkerna i stadsdelsnämnderna. Nämnden förespråkar, i enlighet med förvaltningens förslag, något av de två alternativen, där ett renodlat gränssnitt mot stadsdelarna redovisas. Nämnden ser positivt på att de centrala verksamheterna föreslås bli mer transparenta. När det gäller gatu- och fastighetskontoret kan det bli lättare för lokalpolitikerna att ha kontakter med dem om det skulle bli två mindre och tydligt uppdelade förvaltningar.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd har särskilt uttalat att den efterfrågade omorganisation innebär att kontakterna kan förbättras och att stadsdelsnämnden därigenom får ökat inflytande över ärenden som rör de lokala förhållandena i stadsdelen. Nämnden anser vidare att en centralisering av vinterväg- och barmarksrenhållning skulle strida mot den nuvarande majoritetens strävan att utöka stadsdelsnämndernas befogenheter och verksamheter. Det är också viktigt att resurserna för parkinvesteringar förs över till stadsdelsnämnderna i enlighet med förslag till SPO-utredningen.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd är positiv till att investeringar för parker förskjuts till stadsdelsnämnderna, men förordar att vinterväg- och barmarksrenhållning ligger kvar under stadsdelsnämnderna. Nämnden är tveksam till att dela upp gatu- och fastighetskontorets kvarvarande verksamhet i två separata förvaltningar, eftersom bostadsplaneringen har ett nära samband med trafikplaneringen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anför att den nu rådande ansvarsfördelningen i stort sett är bra. Vinterväghållning, renhållning och parkskötsel är frågor som engagerar medborgarna och kräver en god lokalkännedom och brett kontaktnät, varför dessa frågor även fortsättningsvis bör hanteras lokalt. Nämnden anser vidare att det är befogat att föra ut vissa parkinvesteringsmedel till stadsdelsnämnderna.

Farsta stadsdelsnämnd beslutade att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande samt anför att så många frågor som möjligt ska behandlas lokalt. Det är viktigt att koppla ihop investeringar och genomförande av drift eftersom dessa påverkar varandra. Nämnden ser vidare en stark koppling till SPO-utredningen och har svårt att ta ställning i detaljer innan SPO-utredningen har behandlats. Nämnden anser i enlighet med förvaltningens förslag att om en flyttning av teknisk verksamhet från stadsdelarna blir aktuell bör all teknisk förvaltning överföras. I annat fall föreslås gränssnitten mellan den centrala förvaltningen och stadsdelarna renodlas så att fler frågor av driftkaraktär förs ut till stadsdelsnämnderna. Nämnden påpekar att ansvarsfördelningen mellan stadsdelsförvaltningar och gatu- och fastighetskontoret inte är konsekvent. Gatu- och fastighetsnämnden ansvarar för klottersaneringar av gångtunnlar, vilket torde vara en renhållningsfråga. Nämnden ser inget hinder i att fastighetsförvaltningen överförs till saluhälsörens

Ullstads stadsdelsnämnd beslöt att som svar på remissen återropa förvaltningens tjänsteutlåtande samt anför att vägar och järnvägar delar upp stadsdelen geografiskt på ett olyckligt sätt. Nämnden uppmanar därför gatu- och fastighetsnämnden att ta initiativ till en framtidsvision för hur staden bättre kan integrera boende, arbete och trafiklösningar. Nämnden anser i enlighet med förvaltningens förslag att centraliseringen av ansvaret för vinterväghållning och barmarksrenhållning inte medför att behovet av resurser på stadsdelarna för dessa frågor upphör. Medborgarna är sedan tidigare vana att kontakta stadsdelsförvaltningen när det gäller vinterväghållning m.m. Vidare kommer den centrala förvaltningen troligen att behöva vända sig till stadsdelen i fler frågor, t.ex. för att inhämta underlag om entreprenörens insatser. Behovet av resurser från stadsdelsnämnderna kan dock i vissa delar minska efter en övergångsperiod.

Älvsjö stadsdelsnämnd har inget att erinra mot att gatu- och fastighetskontorets uppgift renodlas och tydliggörs. Nämnden är tveksam till om den föreslagna ordningen med två förvaltningar under en nämnd är den mest optimala organisationen och ställer sig mycket tveksam till utredningens förslag om förändrat gränssnitt gentemot stadsdelsnämnderna. Driften av gator och torg och allmänna platser bör därför även i fortsättningen åligga

stadsdelsnämnden, då dessa frågor är ett stort intresse för medborgarna. Vidare bör parkverksamheten finnas kvar hos stadsdelsnämnderna och dessutom förstärkas med investeringsansvaret.

Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att ansvar för vinterväghållning och renhållning ska vara lokalt placerade, d.v.s. inom stadsdelsnämndens ansvarsområde. Nämndens uppfattning är att medborgarna efter sju år med stadsdelsnämnder känner till att dessa frågor hanteras där. Nämnden anser att parkskötseln med investeringspengar bör skötas av varje stadsdelsnämnd. Upphandling tillsammans med närliggande stadsdelsnämnder kan dock vara värt att pröva. Omorganisationen av gatu- och fastighetskontoret kan bli ett utmärkt tillfälle att praktisera stadens nya utvecklingsavtal. Nämnden har i övrigt inga synpunkter på den interna organisationsöversynen av gatu- och fastighetskontoret. *Liljeholmens stadsdelsnämnd* är tveksam till uppdelningen i två skilda förvaltningar med en gemensam nämnd enligt förslagen B och C. Nämnden förordar alternativ D. Nämnden är också tveksam till namnet "exploateringskontoret", eftersom ordet exploatering har en för dålig klang. Risken med att återföra vinter- och barmarksrenhållningen till gatu- och fastighetskontoret är att medborgarnas synpunkter och klagomål inte når fram till ansvariga politiker och tjänstemän.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att stadsdelsnämnderna bör få det samlade ansvaret för parkskötsel, barmarksrenhållning samt vinterväghållning, medan hantering av upplåtelser och bygglov åter kan centraliseras. Detta innebär även att stadsdelen får budgeten för reinvesteringar, medan ansvaret för större nyinvesteringar fortfarande behålls centralt. Det är betydelsefullt att denna gränsdragning tydliggörs. Nämnden avråder från kompromisslösningar som gör ansvarsfördelningen mellan förvaltningar gentemot framförallt de boende otydlig. Markupplåtelser och bygglov bör skötas centralt av facknämnd, då detta sannolikt kan utföras effektivare centralt och knappast har något stort lokalt demokrativärde. Renodlingen av ansvaret för stadens fastighetsbestånd ställer sig nämnden bakom. Nämnden är positiv till att utredningen analyserar gatu- och fastighetskontorets nuvarande struktur för att hitta eventuella rationaliseringsvinster.

De fackliga organisationerna inom gatu- och fastighetskontoret

Ledarna ser principiellt fördelar med alternativ C, varför detta alternativ förordas. Ledarna har granskat förslaget till ny organisation inom parkeringsavdelningen då huvuddelen av medlemmarna arbetar inom den avdelningen. Förslaget att åter upphandla parkeringsövervakningen ser

Ledarna inte som en rationaliseringsvinst utan snarare finns det risk att staden istället får en effektivitetsminskning.

SACO-föreningen är kritisk till utredningens genomförande och slutsatser. SACO ifrågasätter hur utredarna har kunnat dra så långt gående slutsatser avseende förvaltningens del under den korta utredningstiden. SACO ifrågasätter förslaget om utflyttning av parkinvesteringarna till stadsdelsförvaltningarna. Vid sammanslagningen av de tekniska förvaltningarna år 1993 integrerades stadsmiljöfrågorna med trafik och exploatering. Detta har visat sig vara synnerligen effektivt och de ”gröna” frågorna har fått större utrymme i exploateringsprocessen. SACO-föreningen förkastar metoden att personalen ska tvingas söka nya tjänster inom verksamheten. SKTF är kritiska till det sätt på vilket översynen har genomförts. SKTF instämmer i förslaget att nuvarande fastighetsförvaltning skiljs från gatu- och fastighetsnämnden och läggs samman med saluhallsförvaltningen. Affärsområde egendom bör ligga kvar inom Fastighetsförvaltningen i avvaktan på resultatet av den pågående diskussionen om en framtida stiftelsebildning. SKTF förordar en sammanhållen förvaltning och avvisar förslaget om att lägga ut parkeringsövervakningen på entreprenad. Trafiktjänsten utgör en strategisk resurs som bör ligga kvar i den nya organisationen som en utförarenhet.

Mina synpunkter

Bakgrund och utgångspunkter

Den dåvarande gatunämnden och fastighetsnämnden sammanfördes efter ett antal års utredande till en gemensam nämnd och förvaltning 1993. Skälet till sammanslagningen var framför allt att skapa en organisation som hanterade frågor som berörde både gatunämnden och fastighetsnämnden.

Det bedömdes vid denna tidpunkt att en gemensam nämnd och förvaltning var mer rationell. Det gällde i synnerhet inom organisationens prioriterade områden att främja bostadsbyggande, att säkerställa gatusystemets funktioner samt att tillhandahålla en effektiv lokalförvaltning och säkerställa bra parkering. Därtill skulle den gemensamma organisationen bli mer kostnadseffektiv. Sannolikt kan sammanslagningen ha medfört flera fördelar, men den gemensamma nämnden och förvaltningen har samtidigt medfört att omfattningen och diversifieringen skapat en komplex och svårgripbar organisation som är svår att överblicka. Det finns också anledning att fråga om mål och uppdrag är optimala och om verksamheten i sin helhet bedrivs rationellt.

Det är naturligt att varje organisation ses över med jämna mellanrum. I budget för 2005 uppmanas också kommunstyrelsen att återkomma med förslag om ytterligare verksamheter och förvaltningar i staden som bör genomlysas. Denna ambition gäller inte minst för gatu- och fastighetsnämnden som har varit föremål för politisk diskussion under den senaste 10-årsperioden. Det är ett viktigt demokratiskt inslag att genomföra översyner för politiskt styrda organisationer, då de har till uppgift att ta fram beslutsunderlag och att verkställa beslut som fattas av den politiska ledningen.

De förslag till organisationsförändringar som föreslås i detta ärende har företrädevis och i huvudsak politiska förtecken i den meningen att förslagen syftar till att skapa en organisation som underlättar och möjliggör en reell politisk och övergripande styrning av verksamheterna. Det handlar förenklat om insyn och demokrati. Därutöver handlar förslagen i hög utsträckning om att renodla verksamhetsområdena. För varje medborgare i Stockholms stad syftar förslagen till att förbättra verksamheterna samt att stärka förutsättningarna för ett politiskt ansvarsutkrävande för desamma. För att åstadkomma detta krävs att omfattningen av organisationen gatu- och fastighetskontoret avgränsas till sin storlek.

Till de politiska föresatserna måste självfallet även läggas de ekonomiska hänsynen med de möjligheter som presenteras för att skapa en effektivare organisation med ett bättre tillvaratagande av resurserna. Detta kan sägas utgöra en positiv effekt av att förslag nu läggs för att stärka den politiska styrningen av verksamheterna. I utredningen bedöms att den totala besparingen för arbetet med föreslagen modell med effektiviseringar och rationaliseringar uppgår till 120-165 mnkr. Den föreslagna strukturen ger goda möjligheter till effektiva arbetsformer med integrerade resurser på ett helt annat sätt än i dagens organisation. Jag ser det som väsentligt att frigöra dessa resurser för andra prioriterade verksamheter i staden.

Kommunstyrelsen beslutade i februari 2004 att genomföra en översyn av verksamheten inom gatu- och fastighetsnämnden. På uppdrag av stadsdirektören har konsultföretaget Solving Bohlin & Strömberg under våren 2004 genomfört en översyn av gatu- och fastighetsnämnden. Utredningens övergripande uppdrag var att tydliggöra uppdraget och lämna förslag till en organisation som är gripbar, underlättar insyn och stärker möjligheterna att utöva politisk styrning.

I utredningen framförs att gatu- och fastighetsnämnden har ett mycket brett ansvarsområde och en diffus uppdragsbeskrivning. Därför rekommenderas att insatserna fokuseras på två övergripande uppgiftsområden – att säkerställa ett nödvändigt och ändamålsenligt bostadsbyggande samt säkerställa väg- och

gatutrafikens funktion. Därutöver tillkommer självfallet andra viktiga aspekter som handlar om hur staden skall utvecklas. Det kan exemplifieras med hur vi skall ta ansvar för en tillräcklig marktillgång och att grönmarsområden också säkerställs.

Utformningen av organisationen bör utgå ifrån och anpassas till de två övergripande uppgiftsområdena enligt ovan. Ledning och styrning ges härigenom möjligheter att koncentrera sitt engagemang till dessa områden. Utredningen menar att dessa prioriteringar är av avgörande betydelse för stadens funktion och utveckling på kort och lång sikt. Utredningen anser också att det finns en betydande rationaliseringspotential, inte minst inom verksamhetens administration och indirekta kostnader.

Utifrån ett övergripande perspektiv delar jag många av utredningens slutsatser, även om det kan finnas flera aspekter som kan komplettera bilden ytterligare. Utredningen har följt beslutade direktiv, har arbetat effektivt och har på ett tydligt sätt redovisat ett antal alternativa lösningar för en framtida organisation för gatu- och fastighetsnämnden med förvaltning. De synpunkter som har inkommit från de nära 30 remissinstanserna anger en tydlighet vad gäller behovet av ytterligare renodling av verksamheterna i staden. För att komma tillrätta med detta krävs förändringar som också inbegriper nya ansvarsfördelningar.

Det är positivt att kunna konstatera att bostadsbyggandet nu börjar ta fart med rejäl kraft. Den omfattande nyproduktion som pågår och planeras är en av stadens mest centrala politiska uppgifter. Jag anser att krav på snabbhet och ökad volym i bostadsbyggandet kräver en mer målinriktad och ändamålsenlig organisation. Detta måste åstadkommas utan att takten i de prioriterade verksamheterna går förlorad samtidigt som det är viktigt att säkerställa viktiga kompetenser inom olika områden. För genomförandet av bostadsmålet handlar det om att säkerställa planerings- och genomförandekompetens i kombination med att utveckla exempelvis den ekologiska kompetensen, vilket även inkluderar frågor om stadsträdgårdar. För att kunna tillmötesgå de behov och den efterfrågan på kompetens som stadsdelsnämnderna kommer att generera är detta av betydelse.

Det är således av avgörande betydelse att säkerställa kompetensen för att bostadsproduktionen som för närvarande exemplifieras genom projektet 20K fortlöper i gällande takt och ordning.

Att säkerställa tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet i trafiken är en annan viktig uppgift för staden, vilken också har återverkan på regionens utveckling. Det kan också konstateras att det finns stora möjligheter till effektivisering och rationalisering inom ett flertal verksamhetsområden, vilket

är en möjlighet som måste tillvaratas i samband med genomförandet av de organisationsförändringar som föreslås i detta ärende.

Som utgångspunkt för de slutsatser som jag redovisar i detta ärende vill jag inledningsvis klarlägga det grundläggande perspektiv – med fokus på övergripande styrning av staden – som ligger till grund för de beslut som nu behöver fattas av kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen skall leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Det innebär t.ex. samordning av facknämnder, stadsdelsnämnder och bolag. I detta fall innebär det samordning av stadens infrastruktur, tekniska frågor samt miljöfrågor. I första hand skall uppgifter lösas inom en nämnd eller ett bolag. I andra hand genom samarbete mellan nämnder och bolagsstyrelser. I tredje hand samordnar kommunstyrelsen verksamheterna.

Delning av gatu- och fastighetskontoret

Det har med tydlighet framkommit att gatu- och fastighetsnämndens omfattning och diversifiering skapar svårigheter vad gäller den politiska styrningen genom bl.a. uppföljning och redovisning av verksamheten. Ytterst medför detta att organisationen och verksamheterna är svåra att kontrollera.

Jag föreslår att gatu- och fastighetskontoret delas i två förvaltningar i huvudsak enligt utredningens huvudalternativ. Alternativet innebär en förvaltning med ansvar för trafik- och parkeringsfrågor och en förvaltning med ansvar för exploatering, byggande och markfrågor. Skälet till att förorda en sådan organisation handlar ytterst om möjligheten till politisk styrning genom att verksamheterna renodlas. Genom att skapa mer avgränsade verksamhetsområden är det också möjligt att tydliggöra ansvarsområdena. Därigenom skapas bättre förutsättningar för medborgarna att utkräva ansvar från de förtroendevalda politikerna. På detta sätt kan trovärdigheten för det demokratiska systemet gentemot medborgarna stärkas.

Jag anser inte att utredningen i tillräcklig utsträckning har belyst konsekvenserna i den del som handlar om övergripande politisk styrning. Det föranleder mig att påvisa ett exempel på hur staden bör vara organiserad för att uppnå en tydlig struktur för styrning och uppföljning och därmed möjlighet till ansvarsutkrävande.

För t.ex. utvecklingen av ett nytt stadsutvecklingsområde krävs en rad insatser från bl.a. stadens sida. En självklar roll i ett sådant arbete har gatu- och fastighetsnämnden, men för planeringen har även stadsbyggnadsnämnden en viktig uppgift. Därutöver måste berörda stadsdelsnämnder liksom andra

nämnder vara involverade, exempelvis miljö- och hälsoskyddsnämnden och renhållningsnämnden samt flertalet infrastrukturbolag såsom exempelvis Stokab, Stockholm Vatten AB och bostadsbolagen.

Om förutsättningarna är goda för politisk styrning av verksamheterna uppstår inget demokratiskt underskott gentemot medborgarna vid utvecklandet av staden och dess verksamheter. Detta kräver dock att de förtroendevalda ges de rätta förutsättningarna för att påverka besluten och genomförandet. Stadsledningskontoret anför i sammanhanget att samordning mellan olika verksamheter ankommer på kommunstyrelsen och dess förvaltning stadsledningskontoret.

Därav mitt förslag att nuvarande gatu- och fastighetskontoret delas i två enheter som var för sig blir mer överblickbara samt att de likställs med övriga nämnder i större projekt och satsningar. Jag delar således inte de synpunkter som framkommit i en del remissvar att det inte är avgörande om det är en eller två förvaltningar. Utifrån det perspektiv som jag har redogjort för i detta ärende med bättre möjligheter till övergripande styrning anser jag att det är avgörande att förvaltningen renodlas. Det har således inte stått att finna några i övrigt starkt motiverade skäl till att inte dela förvaltningen i två mer överskådliga och hanterbara enheter.

En ytterligare åtgärd som jag anser är av väsentlig betydelse är att delegationsordningen ses över för de facknämnder som berörs i detta ärende. Under de senaste åren har trenden varit den motsatta där politiken de facto kan sägas ha avsagt sig inflytande genom långtgående delegation till förvaltningen. Under våren 2005 kan således vissa ytterligare justeringar komma att krävas i reglementena. De slutgiltiga gränsdragningarna och ansvarsområdena för de nya nämnderna fastslås i samband med den generella genomgång av stadens reglementen som kommer att fastställas av kommunfullmäktige under våren 2005.

Det interna arbetet i nämnderna bör på flera sätt stärkas för att öka ledamöternas kunskaper och i syfte att skapa bättre förutsättningar för den politiska styrningen. Detta arbete bör utvecklas och intensifieras och bestå av strategiska utbildnings- och fortbildningsinsatser. Därutöver bör även informationsinsatserna utvecklas inom ramen för nämndens verksamhet. Ett annat sätt kan vara att inrätta arbetsutskott. Inom nuvarande organisation för gatu- och fastighetsnämnden finns ett antal utskott och det står nämnderna fritt att formera lämpliga arbetsutskott utifrån de prioriterade inriktningar som gäller i enlighet med beslut fattade av kommunfullmäktige. Kollektivtrafikfrågorna utgör ett särfall och behandlas under trafiknämnden nedan.

Av utredningen framgår att det finns väsentliga rationaliseringsmöjligheter både genom ökad användning av IT och en mer rationell administrativ organisation. Stadens olika enheter måste hitta bättre samverkansformer för att i förlängningen skapa större nytta för medborgarna. De synpunkter som t.ex. Stokab redovisar i sitt remissvar måste tas hänsyn till och beaktas i infrastrukturbyggandet av staden. Detta gäller t.ex. den strategiska frågan om en sammanhållen utbyggd IT-infrastruktur för trafiksystemet. Kommunstyrelsen/koncernstyrelsen bör utreda frågan huruvida drift och underhåll av gatu- och fastighetskontorets nuvarande nät bör överlåtas till Stokab. I samband med denna utredning bör även andra stadsövergripande överväganden göras som avser andra nät inom staden och stadens bolag.

Delning av gatu- och fastighetsnämnden

Som en konsekvens av förslaget att gatu- och fastighetskontoret delas, anser jag också att två nya nämnder inrättas för trafik- respektive exploateringsfrågor. Dessa två nämnder ersätter nuvarande gatu- och fastighetsnämnden, som därmed föreslås avvecklas.

Jag föreslår att organisationen för trafikfrågorna benämns trafiknämnden respektive trafikkontoret. För mark- och exploateringsfrågorna bör organisationen lyda under namnet marknämnden respektive markkontoret.

Den nya organiseringen med inrättandet av två nämnder följer naturligt av ovan anförda resonemang. Om kommunstyrelsen mer aktivt skall kunna agera i medborgarnas intresse måste också stadens organisation skapa förutsättningar för att möjliggöra detta. Det övergripande strategiska ansvaret, som innebär att anlägga ett stadsövergripande perspektiv på utvecklingsfrågorna i staden, ankommer på kommunstyrelsen och ytterst kommunfullmäktige. I detta inbegrips samtliga verksamhetsområden i staden från utvecklingen inom t.ex. skola och äldreomsorg till den långsiktiga användningen av marken i staden. Ett sådant ansvar kan inte överlåtas till en facknämnd och därigenom ta kraft från en organisation som inrymmer så mycket kompetens inom sitt sakområde.

Marknämnden

Marknämndens roll är att ansvara för förvaltning av mark och exploatering och byggande av bostäder och företagsområden. Nämnden skall ansvara för markanvisningar och exploateringsavtal, köp och försäljning av mark och byggnader och upplåtelser genom tomträttsavtal och arrenden. I budgeten för 2005 står angivet att planprocessen måste effektiviseras utan att

medborgarinflytandet minskas. Ambitionen är att på sikt halvera tiden från start till färdig detaljplan. I detta ingår att se över remissförfarandet inom och utanför staden. Det är dock viktigt att markanvisning sker i nära samarbete med berörd stadsdelsnämnd. Stadsdelsnämndens synpunkter skall redovisas i markanvisningsärendet.

Därutöver skall nämnden ansvara för projektledning och samordning i samband med exploatering. Som sådan blir nämnden ansvarig för stadens mark- och bostadspolitiska åtgärder samt ansvarig för stadens företagsområden. Nämnden får en nyckelroll inom ett av stadens viktigaste verksamhetsområden. Nämnden bör ansvara för all markförvaltning utom fastigheter i form av främst lantegendomar belägna utanför kommungränsen, som fastighets- och saluhallsnämnden i avvaktan på andra överväganden får ansvaret för. Detta behandlas vidare under fastighets- och saluhallsnämnden nedan. Ansvaret för drift, underhåll, investeringar och reinvesteringar i parker, planteringar, grönområden, träd på gatumark, gatuplanteringar skall åvila stadsdelsnämnderna. Undantaget är investeringar som utgör del i exploatering där ansvaret överförs till marknämnden. Som tidigare nämnts måste nämnden säkerställa planerings- och genomförandekompetens i kombination med att utveckla exempelvis den ekologiska kompetensen, vilket även inkluderar frågor som motsvarande kompetens för stadsträdgårdsmästare kan ombesörja. Stadsdelsnämndernas behov måste kunna mötas i detta avseende.

Nämnden bör också tillhandahålla intäktsfinansierad expertkunskap inom området investering och drift av parker och grönområden. Stadsdelsnämnderna åläggs nyttja marknämndens expertkompetens vid större investeringar i park och grönområden. Kommunstyrelsen bör därutöver ges i uppdrag att i samråd med marknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram förslag till rutiner för samverkan och förslag till fortbildning för inblandade parter.

Trafiknämnden

Trafiknämnden skall ansvara för stadens trafikleder, huvudgator och lokalgator. Nämnden har härigenom ansvar för trafiksystemets funktion samt tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet i trafiken. Nämnden har i uppdrag att utveckla och följa upp trafiksystemet och dess infrastruktur från lokal nivå till stadsövergripande planering samt all form av myndighetsutövning knuten till trafik och parkering. Utformning och fortlöpande förändring av lokala trafikföreskrifter skall ske i nära samarbete med berörd stadsdelsnämnd. Slutligen ansvarar nämnden för stadens parkeringssystem. Denna nämnd får ett omfattande och tungt ansvar för stadens väsentliga framkomlighetsfrågor.

Utredarna har även analyserat frågan om att återföra den strategiska trafikplaneringen till stadsbyggnadsnämnden. Stadsledningskontoret ser inget skäl till att återföra ansvaret till stadsbyggnadsnämnden då strategisk trafikplanering är nära sammankopplad med nuvarande gatu- och fastighetskontorets övriga verksamheter. Stadsbyggnadskontoret anför att den strategiska trafikplaneringen består av många olika delar och att innebörden måste preciseras för att kunna avgöra vad som är den mest lämpliga placeringen. Strategisk trafikplanering handlar bl.a. om övergripande planering knuten till översiktsplanen, men också hur infrastrukturen bäst nyttjas och hur genomförandet går till i stora infrastrukturprojekt. Av den anledningen bör frågan utredas vidare. Syftet bör vara att hitta former där stadsbyggnadsnämnden kan förstärka det trafikstrategiska arbetet i samband med översiktplaneringen samt i övrigt programarbete.

Genom en delning av gatu- och fastighetsnämnden kommer staden sammantaget att erhålla en organisation som är väsentligt mer fokuserad på de prioriterade exploaterings- och trafikfrågorna. Att åskådligheten och överblickbarheten kommer att öka är otvivelaktigt ett resultat av föreslagna åtgärder.

Den nya organisationen kommer att medföra tydliga ansvarsgränser internt i staden och det blir också tydligt för externa aktörer och allmänhet vem som är ansvarig för respektive arbetsuppgift. Den nya organisationen kommer även att öka möjligheterna till insyn och transparens och skapa utrymme för ökad kostnadskontroll och effektiviseringar.

Kollektivtrafikfrågorna kommer för stadens del att sortera under trafiknämnden och det är viktigt att samarbetet med SL kan utvecklas inom ramen för detta ansvarsområde. Trafiknämnden bör överväga att inrätta ett utskott för att utveckla dessa frågor och samarbete med andra aktörer.

Sammanlagning av fastighets- och saluhallsförvaltningen

Fastighetsförvaltningen föreslås sammanföras med saluhallsförvaltningen till en ny nämnd med benämningen fastighets- och saluhallsnämnden. I budget för 2005 har kommunfullmäktige beslutat om denna förändring. Kring denna fråga råder bred samstämmighet bland de remissinstanser som har kommenterat förslaget. Det ligger också helt i linje med det arbete som redan är igångsatt att renodla stadens fastighetsbestånd och tydliggöra ansvarsområdena för respektive verksamheter. En sammanslagning av dessa två förvaltningar till en förvaltning med tillhörande nämnd förväntas leda till en effektivare förvaltning av stadens fastigheter och byggnader.

Även fastighetsförvaltningens affärsområde Egendom föreslås överflyttas till fastighets- och saluhallsnämnden. Eventuella förändringar med anledning av den utredning som pågår om lantegendomar och överföring till stiftelse får ske inom den nya förvaltningen. I budget för 2005 anføres att en stiftelse för skyddande av stadens grönområden i Stockholms län skall bildas.

Marken i stadens partihandelsområden skall i enlighet med strategin att renodla verksamheterna ägas av marknämnden. Fastighets- och saluhallsnämnden skall dock även fortsättningsvis ha ett övergripande förvaltnings- och skötselansvar för partihandelsområdena, varför markupplåtelseerna i dessa områden måste ske i nära samarbete mellan de berörda nämnderna. Jag anser att renodlingen av stadens fastighetsbestånd bör fullföljas. Det innebär, vilket också budget för 2005 samt ett särskilt ärende till kommunfullmäktige den 22 november 2004 anger, att förskolor/barnstugor överförs till SISAB samt att mindre och medelstora kulturbyggnader överförs till AB Stadsholmen. Genom fastighetsförvaltningens sammanslagning med saluhallsförvaltningen får staden en renodlad fastighetsförvaltning även för kommersiella och förvaltningsmässiga ändamål.

Parkeringen

Parkeringsavdelningen inom gatu- och fastighetsnämnden har avslutat en uppbyggnad av organisationen efter beslut i budget 2004 att återföra parkeringsövervakningsverksamheten i egen regi. Det är svårt skapa en effektiv myndighetsutövning om verksamheten delas upp. Dessutom är det två regelkomplex som skall tillämpas om samma parkeringsvakt skall kontrollera fordon på såväl gatumark som kvartersmark. Det förra följer offentlighetsprinciper, medan det andra innebär en civilrättslig tillämpning.

Jag anser inte att parkeringsövervakningen skall läggas ut på entreprenad. Även Stockholms Stads Parkerings AB ställer sig avvisande till ett sådant förslag, dvs. att övervakningstjänsten skulle föras över till dotterbolaget PARKAB. Orsaken till denna slutsats är att Stockholms Stads Parkerings AB under de senaste åren valt att sätta maximal fokus på bolagets huvuduppgift, nämligen att tillskapa nya parkeringsanläggningar i Stockholm. Därutöver är det inte säkerställt genom regelverket om offentlig upphandling att en sådan överföring låter sig göras med självklarhet.

Jag vill i sammanhanget också lyfta fram stadsledningskontorets analys att det borde finnas effektiviseringar att realisera inom ramen för existerande organisation och förordar att de möjligheter till rationaliseringar för

parkeringsavdelningen som utredarna pekar på bör beaktas vid utformningen av den nya organisationsstrukturen.

SPO

I utredningen om stadens politiska organisation (SPO) klargörs frågor som bl.a. rör ansvarsfördelningen mellan olika enheter i staden. Där sägs t.ex. att arbetsfördelningen mellan facknämnder och stadsdelsnämnder bör utgå från hela verksamhetsområden och att delat ansvar inom ett och samma verksamhetsfält bör undvikas för att organisationen skall bli tydlig inför medborgare och anställda. Huvudprincipen för ansvarsfördelningen mellan centrala nämnder och stadsdelsnämnder bör vara att verksamheten med lokal betydelse så långt möjligt skall ligga på lokal nivå.

Vad gäller ansvarsfördelningen av park- och gatuskötsel mellan de tekniska förvaltningarna och stadsdelsnämnderna har denna fråga utretts inom ramen för SPO-utredningen. Inom ramen för beredningen av SPO har majoriteten valt att behandla de frågor som rör den generella ansvarsfördelningen mellan gatu- och fastighetskontoret respektive stadsdelsnämnderna i detta ärende. På detta sätt skapas förutsättningar för en helhetssyn angående den omorganisering som föreslås för gatu- och fastighetsnämndens verksamheter.

SPO-utredningen har analyserat gatu- och fastighetsnämnden ur ett demokrati och stadsövergripande styrningsperspektiv. Denna utredning skall ställas mot föreliggande utredning som konsultfirman Solving Bohlin & Strömberg har utarbetat. Den senare utredningen har analyserat nämndens verksamhet vad gäller rationaliseringar, ökad transparens och effektiviseringar. Som tidigare har anförts sammanfaller slutsatserna i viss utsträckning mellan de olika utredningarna samtidigt som de delvis pekar åt olika håll. I vissa fall är det nödvändigt att göra en sammanvägning av de båda utredningarnas förslag, men i övrigt har förslagen tagit fasta på inriktningar i endera utredning.

Parker och naturmark

Jag delar de båda utredningarnas uppfattning att stadsdelsnämnderna bör ges ett helhetsansvar för parker och naturmarksområden. Detta har också framförts som viktigt i remissvaren från stadsdelsnämnderna. Skälet härför anges ofta att det är en verksamhet som ligger nära medborgarna och därmed bör också ansvaret för parkerna ligga på den yttersta lokala nivån i stadens organisation. Det är ett område där stadsdelsnämnderna får ta emot många synpunkter direkt från medborgarna.

Jag föreslår att stadsdelsnämnderna får ett samlat ansvar för investeringar, reinvesteringar, drift och underhåll av parker. Detta är en nyordning och jag anser att det kan vara ändamålsenligt att koppla ihop investeringsansvaret och genomförande av drift och underhåll då dessa inte kan ses isolerat från varandra. Ansvar för en viss verksamhet kräver också befogenheter att ta det fulla ansvaret.

Som flera remissinstanser lyfter fram kan det vara effektivt att hela ansvaret för skötseln ligger inom en organisation. Stadsdelsnämndens lokala kännedom kan vara svår att upprätthålla i en central organisation. Ansvaret innefattar många delar som t.ex. upphandling och kontroll av entreprenörer. I en decentraliserad organisation går det därtill att utveckla upphandlingsformerna och det kan vara lättare att samverka över stadsdelsgränserna utifrån de behov som finns i just detta område. En samordnad upphandling kan, vilket också stadsledningskontoret anför, innebära att den besparingspotential som finns kan utnyttjas.

Undantaget vad gäller ansvaret för parker bör var nyinvesteringar i parker som ingår i exploateringar t.ex. vid byggandet av nya bostadsområden. Den nya marknämnden skall tillhandahålla en intäktsfinansierad expertkompetens inom området som stadsdelsnämnderna åläggs nyttja vid större investeringar. Jag vill också tydliggöra att exploateringsavtalen skall överföras från gatu- och fastighetsnämnden till den nya marknämnden.

Markupplåtelser

Jag delar flertalet stadsdelsnämnders uppfattning att dessa bör ges ett utvidgat ansvar för markupplåtelser, vilket framkommit i beredningen av SPO. Här finns redan en organisation inom stadsdelsnämnderna och ett utökat ansvar kan förbättra stadens möjligheter att bevaka att marken återställs på rätt sätt. Driften av gator, torg och allmänna platser är av stort intresse för medborgarna och numera känner medborgarna till att frågorna hanteras på denna nivå. Det finns också en stor fördel med att lokalt ha möjlighet att samordna upplåtelser med snöröjning och barmarksrenhållning.

Stadsdelsnämnderna har sedan tidigare ansvaret för upplåtelser av mark för uteserveringar, kiosker, gatukök, återvinningsstationer etc. Nu tillförs stadsdelsnämnderna markupplåtelseansvaret för containrar, arbetsbodar, byggnadsställningar med eller utan reklam, mobilkranar, byggskyltar m.m.

Den nya trafiknämnden bör ansvara för upplåtelser som kräver ändring av lokal trafikföreskrift samt samordna stadens remissyttranden gentemot polismyndigheten som har att fatta beslut.

Städning och snöröjning

Nuvarande ansvarsfördelning mellan stadsdelsnämnderna samt gatu- och fastighetsnämnden när det gäller städning och snöröjning föreslås inte ändras. En centralisering av vinterväg- och barmarksrenhållningen skulle strida mot den nuvarande majoritetens strävan att utöka stadsdelsnämndernas befogenheter och verksamheter.

Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i samarbete med stadsdelsnämnderna samt trafiknämnden effektivisera verksamheterna genom att bättre samordna upphandlingen. Om stadsdelsnämnderna i högre utsträckning samarbetar och samverkar i olika former kommer kompetensen att öka inom fler enheter i staden, vilket kommer att vara en fördel för staden i upphandlingar m.m.

Ansvarsfördelningen när det gäller belysning, trafiksäkerhets- och handikappanpassning av trafikmiljön ändras inte. Jag delar dock de båda utredningarnas uppfattning att det finns såväl behov som möjligheter att utveckla samverkan mellan nuvarande gatu- och fastighetsnämnden samt stadsdelsnämnderna. Det handlar bl.a. om att utveckla arbetet med handikappanpassning. Stadsdelsnämnderna skall få större inflytande över lokala trafikfrågor samtidigt som den nya trafiknämnden skall ha totalansvaret för stadens trafiksystem. Utformningen av gaturummet och reglering av trafiken hänger samman i ett flödessystem. Detta gäller inte bara för den enskilda gatan, utan för hela trafiksystemet.

Kommunstyrelsen bör få i uppdrag att i samråd med den nya trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram förslag till rutiner för samverkan och förslag till fortbildning för inblandade parter.

Genomförande

Jag anser som slutsats och avslutning att genomförandet av omstruktureringen skall ske i huvudsak enligt utredningens förslag och i enlighet med vad som i detta ärende anförs. Under genomförandet bör även fördjupade analyser genomföras utifrån resultatet av den utredning som ligger till grund för omorganiseringen. En avrapportering skall ske till kommunstyrelsen under 2005. Sammanslagningen av fastighetsförvaltningen och saluhallsförvaltningen till en nämnd bör ske per den 1 januari 2005. Det innebär att den fortsatta renodlingen av stadens fastighetsbestånd, bl.a. rörande förskolor och kulturbyggnader, sker i samverkan mellan den nya nämnden och stadens bolag. Gatu- och fastighetskontoret lyfter i sitt remissvar fram de praktiska omständigheter som föreligger vid en organisationsförändring. Jag delar denna

bedömning och menar att mark- respektive trafiknämnden, med tillhörande förvaltningar, skall vara inrättade senast den 1 maj 2005.

Den 1 juli 2005 skall överföringen av investeringsansvaret för parker till stadsdelsnämnderna vara genomförd. Stadsdelsnämnderna innehar därmed ansvaret för investeringarna. Då stadsdelsnämnderna erhåller investeringsbudget fr.o.m. år 2006 redovisas investeringarna under andra halvåret 2005 av annan nämnd med investeringsbudget. Stadsledningskontoret utfärdar tekniska anvisningar för hur överföringen från annan nämnd till stadsdelsnämnderna skall verkställas.

Ansvar för det praktiska genomförandet av ovanstående organisationsförändringar åläggs de nya cheferna i de tre nya förvaltningarna, vilka skall utses snarast. I detta arbete måste stadsledningskontoret bistå med stöd samt därutöver måste externt stöd säkerställas. Under tiden fram till att de nya nämnderna inrättas underställs de nya förvaltningscheferna kommunstyrelsen samt lokaliseras till stadsledningskontoret. Arbetet bör bedrivas i samverkan med stadsledningskontoret och gatu- och fastighetskontoret. Eventuella kostnader under tiden innan de nya nämnderna inrättas får rymmas inom budget för Kommunfullmäktige m.m. (stadsledningskontoret). Förändringarna kommer detaljorganisationer att utarbetas och dessa bör bemannas utifrån den inriktning som anges i utredningens förslag och i enlighet med vad som anförs i detta utlåtande. Det är t.ex. av avgörande betydelse att säkerställa att bostadsproduktionen i enlighet med projektet 20K fortlöper i gällande ordning och takt. Respektive förvaltningschef ansvarar, i samråd med berörda parter och de fackliga organisationerna, för att hantera utformandet av de nya organisationerna. De medarbetare som inte erhåller tjänster i de nya organisationerna kommer att bli övertaliga. För att hantera de förändrade förutsättningarna är det angeläget med professionellt, snabbt och ändamålsenligt stöd från stadens sida. Från de senaste årens större organisationsförändringar i staden finns goda erfarenheter. Dessa erfarenheter måste beaktas och tas tillvara i de kommande processerna. Det är viktigt att staden tar ett samlat ansvar och skapar en central arbetsgrupp som kan arbeta aktivt med omställningsfrågorna.

I stadsledningskontorets yttrande över utredningen finns förslag på modell för verksamhetsstyrning, dvs. hur den interna och operativa styrningen skall utvecklas. Det ankommer emellertid inte på kommunfullmäktige att ta ställning till detta, vilket även gäller för de i sig goda idéer som presenteras om gemensamma serviceenheter m.m. De föreslagna organisationsförändringarna med en annan ansvarsfördelning – i kombination med att detta skapar

förutsättningar för ett annat arbetssätt inom respektive organisation – gör att den samlade rationaliseringspotentialen är omfattande.

Jag vill också framhålla det gatu- och fastighetskontoret anför i sitt remissyttrande att insyn och styrning underlättas av att rapporter i form av tjänsteutlåtanden, verksamhetsplaner, bokslut m.m. är tydliga och överskådliga och ger en korrekt bild av verksamheten och hur den utvecklas. Hur den nya organisationen skall hantera information och kommunikation kring verksamheten berörs inte i konsultrapporten och därför är det viktigt att de nya nämnderna utarbetar väl genomtänkta kommunikationsstrategier för att organisationerna skall uppnå uppsatta mål.

I detta ärende fastställs ett preliminärt reglemente för det tre nya nämnderna samt förslag till justeringar i stadsdelsnämndernas reglementen – *bilaga 3*. Under våren 2005 kan vissa justeringar komma att krävas. De slutgiltiga gränsdragningarna och ansvarsområdena för de nya nämnderna fastslås i samband med den generella genomgång av stadens reglementen som kommer att fastställas av kommunfullmäktige under våren 2005. Det innebär också att gatu- och fastighetsnämndens ansvar för fastighetsförvaltningen upphör den 1 januari 2005.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. därutöver anföras.

Dagens gatu- och fastighetskontor bildades 1993 då politikerna i enighet fattade beslut om att slå ihop de dåvarande förvaltningarna Fastighetskontoret och Gatukontoret till dagens gemensamma kontor. Sammanslagningen genomfördes eftersom man ville samla ansvaret för mark- och trafikfrågor och renodla ansvaret för de planer som rör den fysiska miljön i staden och huvuddelen av stadens upplåtelsefrågor. Bildandet av dagens gatu- och fastighetskontor innebar att man samlade stadens expertis inom mark, trafik, parkering och upplåtelsefrågor och på så sätt även effektiviserade det arbete som tidigare två förvaltningar hade arbetat med.

Genom att bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut att dela upp det nuvarande kontoret i två delar kommer effektivitetsvinster som i dag finns att försvinna. Dessutom kommer samsynen och samordningen mellan bostadsbyggande och trafik att slås sönder. En uppdelning av den nuvarande förvaltningen leder endast

till dubbelarbete och mer byråkrati. Förslaget innebär att den som vill bygga bostäder i Stockholm i framtiden måste ha kontakt med fem nämnder och 130 politiker utöver kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Förslaget försvårar och försenar inte bara för nya markanvisningar då de måste gå på remiss till stadsdelsnämnderna för synpunkter, utan innebär dessutom att byggföretagen måste ha tillstånd för byggställningar, containrar och arbetsbodar från stadsdelsnämnderna då de föreslår ett utökat ansvar för markupplåtelse. Fler politiska instanser innebär inte ökad demokrati. I det här fallet blir det snarare tvärtom.

Förslaget innebär att processen för markanvisningar och byggande kompliceras och förlängs avsevärt. Det riskerar leda till betydligt färre markanvisningar för t ex bostäder och lågprisbutiker. Föredragande borgarråd sätter spiken i kistan för ett ökat bostadsbyggande när hon driver igenom det här förslaget. Målet om 20 000 nya bostäder under mandatperioden kräver bland annat att byggprocessen förenklas och snabbas upp, nu blir det tvärtom.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) enligt följande.

Med stöd av den konsultrapport som finansborgarrådet själv initierat, bör allt ansvar för investeringar och skötsel av parker läggas centralt. Dessutom bör snöröjning och städning ligga under gatu- och fastighetskontoret för att även där få en mer effektiv organisation som innebär en möjlighet till ekonomiska besparingar. När det gäller parkeringsövervakningen så bör konsulternas slutsats om att den operativa parkeringsövervakningen bör upphandlas efterföljas. Vi instämmer i konsulternas slutsats att gatu- och fastighetskontoret behöver genomföra besparingar och rationaliseringar inom förvaltningen, men till skillnad från finansborgarrådet vill vi inte försämra organisationen och öka byråkratin genom att splittra upp verksamheten på flera olika förvaltningar och nämnder.

Finansborgarrådet yttersta syfte med omorganisationen anges till att få en starkare politisk styrning i frågorna. En starkare politisk styrning uppnås genom tydliga politiska mål och klara direktiv till tjänstemännen samt en tydlig uppföljning av dessa. Politiken måste klara att styra även större förvaltningar. Respekten för den politiska styrningen uppnås bland annat genom att politiken uppvisar en rakryggad hållning till avgivna politiska löften och fattade beslut.

Genom finansborgarrådets förslag tillskapas 35-40 nya, arvoderade politiska uppdrag, nya förvaltningschefer anställs och ytterligare förvaltningar uppstår. För medborgarna och företagen i Stockholm riskerar detta att bli mycket dyrt på två sätt: dels i direkta kostnader och dels genom finansborgarrådets nya byråkrati.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi anser att stadsdelsnämnderna skall få ett helhetsansvar för parker och naturmarksområden. Detta har också framförts som viktigt i remissvaren från stadsdelsnämnderna. Det är en verksamhet som ligger nära medborgarna och därmed bör också ansvaret för parkerna ligga på den yttersta lokal nivån i stadens organisation.

Stadsdelsnämnderna bör också få större inflytande över lokala trafikfrågor som t ex hastighetsbegränsningar, gångbanor, övergångsställen och farthinder. Samtidigt ska den nya trafiknämnden ha totalansvaret för stadens trafiksystem.

Snöröjningen måste förbättras. Ansvaret för snöröjningen i innerstan bör därför tas över av den nya trafiknämnden. Denna verksamhet är väl lämpad för entreprenader.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Organisationsöversynen av gatu- och fastighetskontoret godkänns.
2. En ny marknämnd med ansvar för mark, bygg, och exploateringsfrågor inrättas per den 1 maj 2005. Reglemente för nämnden godkänns. Nämnden skall bestå av tretton ledamöter.
3. En ny trafiknämnd med ansvar för trafikfrågor inrättas per den 1 maj 2005. Reglemente för nämnden godkänns. Nämnden skall bestå av tretton ledamöter.
4. Fastighetsförvaltningen inom nuvarande gatu- och fastighetsnämnden förs samman med saluhallsförvaltningen, vilken byter namn till fastighets- och saluhallskontoret under nämnden med likalydande namn. Fastighets- och saluhallsnämnden inrättas per den 1 januari 2005. Reglemente för nämnden godkänns. Nämnden skall bestå av tretton ledamöter.
5. Fastighets- och saluhallsnämnden skall senast i samband med tertialrapport 1 redovisa nämndens verksamhetsplan för 2005.
6. De nya nämnderna åläggs genomföra rationaliseringar i enlighet med organisationsöversynen och ekonomiska ramar i budget för 2005.
7. De nya nämnderna åläggs i övrigt att vidta de ytterligare åtgärder som föranleds av utredningens förslag.
8. Kommunstyrelsen skall snarast utse chefer för de tre nya förvaltningarna med uppdrag att genomföra organisationsförändringarna och vidta övriga åtgärder.
9. Gatu- och fastighetsnämndens operativa verksamhet avvecklas per den 30 april 2005.
10. Gatu- och fastighetsnämnden upphör per den 31 maj 2005.

11. Reviderat reglemente för stadsdelsnämnderna godkänns. Ändringarna gäller från den 1 juli 2005.
12. Marknämnden ges i uppdrag att tillhandahålla intäktsfinansierad expertkunskap inom området investering och drift av parker och grönområden enligt föredragande borgarrådets förslag.
13. Stadsdelsnämnderna åläggs nyttja marknämndens expertkompetens vid större investeringar i park- och grönområden.
14. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, i samråd med marknämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna, ta fram förslag till rutiner för samverkan och förslag till fortbildning för inblandade parter.
15. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, i samarbete marknämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna, effektivisera verksamheterna genom att bättre samordna upphandlingen.
16. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att snarast återkomma med förslag till erforderliga förändringar i budget samt därutöver fastställa den slutliga organisationen och dimensioneringen.
17. Kommunstyrelsen ges i uppdrag och Stockholms Stadshus AB uppmanas att tillsammans utreda ansvaret för drift och underhåll av nuvarande gatu- och fastighetskontorets trafiksystemnät och andra nät av liknande slag inom staden och dess bolag.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Anette Otteborn

ÄRENDET

Bakgrund

Kommunfullmäktige angav i budget för 2003 att kommunstyrelsen skall leda en översyn av gatu- och fastighetsnämnden. Syftet är att skapa förutsättningar för att öka effektiviseringen i hela verksamheten.

SPO-utredningen har analyserat gatu- och fastighetsnämnden ur ett demokrati och stadsövergripande styrningsperspektiv. SPO-utredningen pekar bl. a. på gatu- och fastighetskontoret som ett av stadens mer betydande styrproblem och gör bedömningen att en renodling av verksamheten är nödvändig för att underlätta den politiska styrningen.

GFK-utredningens övergripande uppdrag har varit att tydliggöra uppdraget och lämna förslag till en organisation för den verksamhet som gatu- och fastighetsnämnden bedriver – bilaga 2. Med hänsyn till förvaltningens storlek och verksamhetens omfattning bör frågan om en verksamhetsmässig uppdelning i flera förvaltningsenheter övervägas. En ny organisation skall vara gripbar, underlätta insyn och möjliggöra en bättre styrning. Vägledande skall vara att åstadkomma en organisation som är resultatinkriktad och med fokus på kärnverksamheten.

Utredningen bör analysera och beakta möjligheter till rationaliseringar och effektivisering i verksamheten. Utredningen skall utmyнна i förslag till struktur.

Utredningen

Gatu- och fastighetskontoret är stadens centrala fackförvaltning som under gatu- och fastighetsnämnden har ett samlat ansvar för markförvaltning, markexploatering, väghållning, strategisk trafikplanering för alla färdmedel och trafikövervakning samt ett renodlat genomförandansvar för de planer som rör den fysiska miljön i Stockholm jämte ansvar för merparten av stadens upplåtelsefrågor. Gatu- och fastighetskontoret har också ansvar för en stor del av de byggnader som används för stadens verksamheter.

Gatu- och fastighetskontorets budgetomslutning för drift, underhåll och investeringar är ca 4 mdkr kronor. Till detta kommer avskrivningar och kapitalkostnader om drygt 1,7 mdkr kronor. Gatu- och fastighetskontoret har intäkter i form av hyror, tomträttsavgälder, upplåtelser m.m. om närmare 3,3 mdkr kronor. I januari 2004 var totalt antal anställda 1073. Fördelningen visar att en stor andel (ca 22 %) har kategoriserats som administrativa resurser.

Räknar man dessutom in chefer och arbetsledare så utgör dessa kategorier ca 34% av totala antalet anställda. Över hälften av de anställda är över 50 år och närmare en tredjedel är över 58 år.

Gatu- och fastighetskontoret har ett mycket brett uppgiftsområde. Vår analys har inte visat några konkreta områden som bör utgå ur uppgiften men däremot att det finns starka skäl att fokusera insatserna på några övergripande områden. Detta innebär också att vissa uppgifter bör få lägre prioritet än idag. De prioriterade områdena är sådana som har stor betydelse för Stockholms utveckling. Utredarna har bedömt att de två främsta prioriteringarna för den samlade verksamheten inom gatu- och fastighetskontoret är att främja bostadsbyggandet, samt säkerställa väg- och gatutrafiksystemets funktion.

Utredningen har analyserat fyra principiella huvudstrukturer:

- *Alternativ A* motsvarar dagens struktur.
- *Alternativ B* – två fokuserade förvaltningar. Strukturen innebär i stort att två förvaltningar bildas med fokus på de viktigaste framtida huvuduppgifterna trafikfrågor respektive exploaterings/byggnad/markfrågor. Fastighetsförvaltningens pågående förändring med överföring av specialiserade fastigheter till andra enheter/bolag fullföljs och att övriga delar slås samman med någon annan förvaltning. Som huvudalternativ förutsätts att de båda fokuserade förvaltningarna läggs under en gemensam politisk nämnd. Jämfört med nuläget innebär detta att vissa avvägnings- och prioriteringsfrågor mellan de båda huvudområdena trafik och exploatering förs upp på den politiska beslutsnivån. Ett underalternativ med att de båda nya förvaltningarna ligger under en gemensam nämnd är också möjligt.
- ~~Alternativ C~~ *Alternativ C* när två fokuserade förvaltningar bildas samt renodlade gränssnitt mot SDF. Strukturen motsvarar för huvuduppgifterna Alternativ B ovan men två väsentliga förändringar görs i ansvars/uppgiftsfördelningen gentemot SDF (gentemot både dagens läge och Alternativ B) "Trafikförvaltningen/kontoret" får det totala ansvaret för drift och underhåll av gator, torg och allmänna platser, dvs. det ansvar som SDF har idag för vinterväghållning och barmarksrenhållning återgår till fackförvaltningen, och SDF får utökad ansvar för huvuddelen av parkverksamheten, dvs. inte som idag enbart ansvaret för drift och underhåll utan även för reinvesteringar och investeringar. Investeringsansvaret för parker som har direkt samband med exploateringsprojekt ligger dock kvar på fackförvaltningen ("Exploateringsförvaltningen/ kontoret"). Likaså ligger hela ansvaret för vissa större, "stadsgemensamma" parker på fackförvaltningen.

- *Alternativ D* – en förvaltning samt renodlade gränssnitt mot SDF. I detta alternativ är ansvarsfördelningen densamma som i Alternativ C men här är uppgifterna samlade i en gemensam förvaltning. Strukturen är fortfarande tydligt inriktad mot de båda kärnområdena ”trafik” respektive ”exploatering/byggande”. En särskild planerings- och samordningsfunktion införs och medför en annorlunda understruktur än i Alternativ C.

Konsulterna föreslår alternativ C, som i korthet innebär följande.

- Nuvarande gatu- och fastighetskontoret delas upp så att två nya förvaltningar bildas; en med inriktning på trafikfrågor (Trafikkontoret) och en med inriktning på exploatering/ byggande/markfrågor (Exploateringskontoret). Förvaltningarna läggs under en gemensam nämnd; trafik- och exploateringsnämnden.
- Fastighetsförvaltningens pågående förändring med överföring av specialiserade fastigheter till andra enheter/bolag fullföljs och fastighetsförvaltningen exklusive Affärsområde Egendom slås samman med Saluhallsförvaltningen. Affärsområde Egendom föreslås ingå i Exploateringskontoret.
- ~~Exploateringskontoret~~ gentemot stadsdelsnämnderna förändras så att Trafikkontoret får det totala ansvaret för drift och underhåll av gator, torg och allmänna platser. Det ansvar som stadsdelsnämnderna idag har för vinterväghållning och barmarksrenhållning återgår till fackförvaltningen. Samtidigt får stadsdelsnämnderna ett utökat ansvar för huvuddelen av parkverksamheten, d v s inte enbart ansvaret för drift och underhåll som idag utan även för reinvesteringar och investeringar.
- Den operativa parkeringsövervakningen överförs till Stockholm Parkering AB. Övriga delar av parkeringsavdelningen blir en ”myndighetsdel” i Trafikkontoret.
- Trafiktjänsten föreslås bli helt intäktsfinansierad (intraprenad) som en förberedelse för en senare konkurrensutsättning.
- Nuvarande bemanning minskas genom rationaliseringar med ca 20 procent.
- Den övertalighet som uppkommer skall inte belasta den nya organisationen.

Ärendets beredning

Stadsdirektören etablerade en referensgrupp för utredningsarbetets genomförande. Översynen av verksamheten inom gatu- och fastighetskontoret genomfördes under våren 2004. Som stöd för gruppen arbete anlätades konsultföretaget Solving Bohlin & Strömberg. En slutrapport presenterades i maj 2004.

Rapporten har remitterats till stadsledningskontoret, Stockholms Stadshus AB, gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, saluhallsstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och samtliga 18 stadsdelsnämnder. Därutöver har de fackliga organisationerna erbjudits möjlighet att inkomma med remissvar. Remissvar har inkommit från Ledarna, SACO, SKTF.

SPO-utredningen har remitterats till samtliga nämnder och bolag. SPO-utredningen och samtliga remissvar återfinns i sin helhet i bilagor 2004:44 och 2004:45.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 27 augusti 2004 har följande lydelse.

Organisationsförslaget

Utredarna föreslår att den nya organisationen för gatu- och fastighetskontoret fortsatt ska ligga under en nämnd, gatu- och fastighetsnämnden, men att gatu- och fastighetskontoret delas upp i en exploateringsförvaltning och en trafikförvaltning. Utredningen har valt denna lösning eftersom frågorna kräver samordning. När utredningen anför samordningsbehov, som skäl för att samla de två nya förvaltningarna under en nämnd tycks man helt ha förbiset att samordning mellan olika verksamheter - enligt de förslag som lagts fram i SPO-utredningen - ankommer på kommunstyrelsen och Stadsledningskontoret. Dessutom torde risken för revirstrider och suboptimeringar numera vara tämligen begränsad eftersom nya synsätt och väsentligt snävare ekonomiska ramar radikalt förändrat situationen. Stadsledningskontoret anser för sin del att det avgörande inte är huruvida man tillskapar en eller två nya förvaltningar, sedan fastighetsförvaltningen överförs till saluhallsstyrelsen. Om man väljer att dela upp verksamheten i två förvaltningar bör man dock överväga att också inrätta två nämnder. Utredningen har gjort en rad analyser och jämförelser och kommit fram till en rationaliseringspotential om ca 15-23% eller 148-231 personella resurser sammantaget. Sammanställt anför bl a följande observationer av utredarna som grund för rationaliseringspotentialen:

- ? Av totala antalet anställda så är 22% administrativa resurser. Stadsledningskontoret anser att även om en del av de resurser som räknats som administrativa resurser i själva verket är "produktionsresurser" så är siffran hög. Gatu- och fastighetskontorets karaktär kan motivera en något högre andel administrativa resurser än många andra företag och organisationer.
- ? Uttryckt som kostnadsandel så utgör administrativa kostnader 9,5% av total operativ kostnad (definierad som den egna kostnadsmassan samt köpta konsulttjänster). Detta är högt, snittvärdet för företag är ca 5%.
- ? Jämfört med vedertagna nyckeltal om omsättning per ekonom så borde gatu- och fastighetskontorets ekonomiska administrativa resurser vara 40-50% färre än vad de är i dagsläget enligt utredarna

- ? Ett vedertaget nyckeltal är 1 personaladministrativ resurs per 250-350 anställda, inom gatu- och fastighetskontoret finns 1 personalresurs per 75 anställda enligt utredarna
- ? Jämfört med Malmö och Göteborg så verkar parkeringen ha 65% mer resurser för handläggning och administration sett i relation till antal p-platser
- ? Antal handlagda ärenden/handläggare inom P-avdelningens avdelning för dispenser varierar från ett fåtal/handläggare till 5500/handläggare
- ? Utredarna påpekar på ett flertal ställen att de upplever ett allmänt lågt rationaliseringstryck
- ? Inom exploateringsområdet är Stockholms personalresurser 50-75% högre än både Göteborgs och Malmös
- ? Inom drift och underhåll av gator har Stockholm väsentligt mer resurser än Göteborg och Malmö
- ? Linjeorganisationen och specialistgrupperingen har medfört att många enheter blir involverade i en viss fråga (många möten med "specialistbevakning")
- ? Storleken på och antal nivåer i organisationen har gjort att många frågor måste lyftas en eller flera nivåer i organisationen för beslut vilket innebär längre ledtider och ökade resursinsatser

Stadsledningskontoret delar utredningens slutsats att det är viktigt med en fokusering på kärnverksamheten och att den nya organisationen byggs efter en processororienterad modell. Stadsledningskontoret ser dock ett behov av ett omfattande internt arbete med att utveckla resurseffektiva arbetsformer om man beslutar att ha kvar verksamheten i en förvaltning.

Utredningen föreslår inom ramen för alternativ C och D en underliggande organisationsstruktur som är en blandning av en funktionell organisation, en geografisk organisation och projektorganisation. Stadsledningskontoret anser att denna struktur inte är särskilt transparent och att utredningen borde ha analyserat möjligheterna med en mer processbaserad organisationsstruktur. Generellt upplever utredarna att gatu- och fastighetskontoret borde kunna utveckla rutiner och arbetsflöden på ett mer systematiskt sätt, men utredningen beskriver inte hur gatu- och fastighetskontoret ska arbeta för att få till mer effektiva arbetsmetoder som ger möjligheter till en varaktigt "smalare" struktur som är mer transparent. Stadsledningskontoret anser att kärnan i att bli mer effektiv ligger i att tydligare processororientera verksamheten. Processororientering innebär att man istället för funktionellt uppgiftstänkande utformar verksamheten kring kärnprocesser och dess underprocesser. En process kan definieras som ett antal aktiviteter som tar resurser från olika delar av organisationen i anspråk och som genomförs i syfte att uppnå ett specifikt slutresultat. En process skär över traditionella organisationsgränser. En process har ett tydligt definierat slutresultat. Genom att processororientera verksamheten blir det tydligt hur man arbetar och vilka resurser man tar i anspråk för att åstadkomma ett visst resultat. Genom att se på verksamheten från ett flödesperspektiv blir det tydligt vilka onödiga överlämningar, flaskhalsar, dubbelarbete och/eller

överlappningar som typiskt sker i en funktionell organisation. Det blir lättare att göra prioriteringar i en processororienterad organisation eftersom verksamheten blir mer transparent. Därmed ökar förutsättningarna för att de politiska målsättningarna ska få genomslag i organisationen.

Stadsledningskontoret anser därutöver att det är viktigt att eftersträva en så platt organisation som möjligt, i syfte att minimera byråkrati och överlämningar i en ny organisation. Ett av motiven för utredningen var att undersöka hur ökad transparens i Gatu- och fastighetskontorets verksamhet skulle kunna uppnås. Stadsledningskontoret anser att ökad transparens och möjlighet till uppföljning handlar om vilken verksamhetsstyrningsmodell som tillämpas. Utredarna anser generellt att Gatu- och fastighetskontoret själva borde tagit fram fler relevanta, sammansatta nyckeltal för produktivitet jämförelser. Stadsledningskontoret delar utredarnas uppfattning att det finns stora möjligheter att utveckla verksamhetsstyrmodellen och åstadkomma ökad transparens. Stadsledningskontoret har tidigare haft som utgångspunkt att inte påverka förvaltningarnas interna styrning, men har nyligen initierat ett nyckeltalsprojekt som syftar till att tillsammans med förvaltningen ta fram relevanta basnyckeltal för verksamheten. Stadsledningskontoret föreslår som ett nästa steg att en vidareutvecklad verksamhetsstyrningsmodell utformas. Komponenter i denna verksamhetsstyrmodell bör vara:

- ? Vidareutveckling av styrinformation per respektive organisatorisk nivå, där periodisk rapportering i form av exempelvis styrkort med relevanta nyckeltal och utvecklad investeringsredovisning kan vara relevanta delkomponenter
- ? Definition av uppföljningsprocessen per respektive nivå
- ? Process för målstyrning och belöning per respektive nivå

Stadsledningskontoret delar utredarnas bedömning om att det borde finnas en betydande reduktionspotential inom administrationen, även om delar av det som i utredningen kallas administration i själva verket är "produktion". Däremot anser Stadsledningskontoret att utredningens förslag kring organisation av administrativa funktioner är ineffektiv, dyr och mycket långt ifrån nuvarande de bästa lösningarna inom näringslivet. Stadsledningskontoret föreslår en alternativ struktur baserad på konsolidering av administrativa funktioner (s.k. shared service). Denna modell kan tillämpas oavsett om man har en eller två förvaltningar. Under 1990-talet har shared service-modellen vuxit fram som den organisationsmodell som tillämpas för administrativa funktioner i näringslivet. Modellen kombinerar både effektivitet samt hög service och kvalitet. En gemensam service enhet (en shared service) för administrativt stöd är en dedikerad enhet med fokus på intern processeffektivitet och service. Enhetens mål är att ge kostnadseffektiv service genom att

- ? Uppnå skalfördelar genom konsolidering av flera separata enheter
- ? Öka effektiviteten med processinriktat arbetssätt
- ? Samla specialistkompetens på ett ställe
- ? Skapa en tydlig servicemodell med avtalade service nivåer (service level agreements)
- ? Möjliggörs av kommande och planerade nya IT stöd (bl.a. Agresso)

Ekonomi- och löneadministration är särskilt lämpad för denna organisationsmodell, men även övrig personaladministration, IT, sekretariat, arkiv samt den hyresgäst- och kontorsservice som bedrivs inom Fastighetsförvaltningen idag. Shared service- modellen är tillämpbar även om en uppdelning i två förvaltningar sker, då en gemensam administrativ funktion kan ge service åt båda enheterna. Ett embryo till en gemensam service enhet finns redan idag inom gatu- och fastighetskontoret i form av den gemensamma lönehanteringen. En framtida vision kan vara en gemensam service enhet som ger verksamhetsstöd till alla stadens tekniska verksamheter. Sammantaget anser stadsledningskontoret att utredarna påvisar en rationaliseringspotential inom flera områden. Stadsledningskontoret förordar att ett generellt besparingsmål för gatu- och fastighetsförvaltningen beslutas i syfte att realisera besparingspotentialerna. I enlighet med utredarnas förslag kan besparingsmålet för den omorganiserade verksamheten innefatta en rationalisering av ca 100 årsarbetskrafter, där den nya organisationen uppgår till ca 725 årsarbetskrafter. Den exakta bemanningen måste värderas i det framtida arbetet med organisationsutformningen. Stadsledningskontoret anser att besparingsmålet bör kunna uppnås per den 31 december 2006.

Stadsmiljö och Parkförvaltning

Stadsmiljöfrågorna berör och engagerar många medborgare. Det är viktigt att medborgaren fortsatt upplever en påverkansmöjlighet på stadsmiljöfrågorna och att det finns effektiva kanaler för interaktion med medborgarna kring dessa frågor. Enligt en aktuell undersökning av marknadsutvecklingen för gatu- och fastighetsskötsel i Stockholm förutspår nämnderna kostnadsökningar om 30-60% för perioden 2004-2006, jämfört med tidigare avtal. Flera stadsdelsnämnder har börjat överväga att sköta drift och underhåll i egen regi. Utredarna pekar på en potentiell besparingspotential om ca 50 mkr/år av att konsolidera och återföra upphandlingen för stadsmiljö och underhåll till gatu- och fastighetskontoret. Besparingarna ska uppnås genom en sammanhållen upphandling, med ett aktivt upphandlingsarbete där nya upphandlingsmodeller, tex kombinatorisk upphandling används.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att gränssnittet mot medborgaren förblir lokalt och effektivt. Stadsledningskontorets anser att ansvaret för stadsmiljön bör förbli lokalt hos stadsdelsnämnderna och att upphandlingen mycket väl kan samordnas ändå för att uppnå besparingspotentialerna. Den samordnade upphandlingen bör ske med hjälp av upphandlingsenheten hos stadsledningskontoret. Utredarna presenterar också ett förslag om förändrat ansvar för parker. Förslaget innebär att specialistkompetens och resurser kring sakfrågorna måste byggas upp på 19 ställen, vilket borde bli en dyr lösning för staden. Stadsdelarna har inte investeringsansvar idag, och ett förändrat ansvar skulle innebära ett administrativt merarbete och merkostnad. Rent praktiskt så är det administrativt olämpligt att överföra investeringsansvar till stadsdelarna innan Agresso-implementationen är genomförd. Stadsledningskontoret förordar därför att ansvaret för parker förblir hos Gatu- och fastighetskontoret.

Fastighetsförvaltningen

Utredningen föreslår att fastighetsförvaltningens specialisering fullföljs och att förvaltningen slås samman med saluhallsförvaltningen. Stadsledningskontoret håller med om en renodling av ansvarsområdena för gatu- och fastighetskontoret är önskvärd och att det är lämpligt att bryta ut fastighetsförvaltningen från gatu- och fastighetskontorets ansvar. Fastighetsförvaltningens samband med övrig verksamhet i gatu- och fastighetskontoret är relativt svagt, och fastighetsförvaltningen behandlas i dagsläget rent praktiskt separat som en sluten redovisningsenhet. Staden behöver en förvaltning som har hög fastighetsekonomisk och juridisk kompetens, och som kan förse staden med ändamålsenliga lokaler samt agera i fastighetsförvaltande uppgifter av mer udda slag och som inte naturligt drivs bäst i något av stadens bostads- och fastighetsbolag. Styrning, ledning och utveckling av fastighetsverksamheten kan förbättras om man har en nämnd som är fokuserad på fastighetsförvaltning. Fastighetsbestånden passar bra ihop då saluhallsförvaltningen idag förvaltar kommersiella fastigheter med externa parter som kunder. Utredarna uppskattar rationaliseringspotentialen till ca 20% eller ca 50 tjänster, genom en konsolidering av overheadfunktioner och integrering av driftsorganisationerna. Stadsledningskontoret håller med utredarna om att en konsoliderad enhet borde skapa möjligheter för mer rationell och effektiv förvaltning och anser att förslaget bör genomföras. Den sammanslagna förvaltningen bör åläggas ett besparingsmål om ca 14% jämfört med dagens organisation, vilket motsvarar ca 30 tjänster utifrån en bas om ca 220 tjänster inom nuvarande fastighetsförvaltningen och saluhallsförvaltningen. Den exakta bemanningen måste värderas i det framtida arbetet med organisationsutformningen och den exakta storleken av besparingen får utformas i budget för 2005. Stadsledningskontoret anser att besparingsmålet bör kunna uppnås per den 31 december 2006.

Utredningen föreslår att fastighetsförvaltningens affärsområde Egendom och att allt markinnehav i nuvarande fastighetsförvaltningen och saluhallsförvaltningen överförs till den tänkta enheten för mark/exploatering inom gatu- och fastighetskontoret. Stadsledningskontoret har haft svårt att se fördelarna med detta förslag och anser att det borde vara mer rationellt att överföra affärsområde Egendom och fastighetsförvaltningens markinnehav till den föreslagna konsoliderade förvaltningen. Stadsledningskontoret anser också att den mark som idag förvaltas av saluhallsförvaltningen borde ingå i den föreslagna konsoliderade förvaltningens ansvar. Det pågår för närvarande diskussioner om förändringar inom fastighetsförvaltningens ansvarsområde. Lantegendomarna har föreslagits skall överföras till en stiftelse, en utredning pågår om huruvida friliggande barnstugor skall överföras till SISAB etc. Stadsledningskontoret föreslår att en överföring av fastighetsförvaltningen till saluhallsstyrelsen inte avvaktar dessa utredningar utan eventuella förändringar får ske inom den nya förvaltningen.

Parkeringen

Utredarna föreslår en uppdelning i en myndighetsutövningsdel som ligger kvar inom förvaltningen och att den operativa parkeringsövervakningen överföres till Stockholm Parkering AB. Utredningen pekar på en besparingspotential om ca 23 mnkr per år,

drivet av synergieffekter inom ledning/administration och operativ samordning ”på fältet”. Skulle man välja att inte konsolidera den operativa parkeringsövervakningen gör utredarna en bedömning att man bör kunna spara ca 14 mnkr/år (32% på administration och 9% på parkeringsövervakning) genom effektiviseringsåtgärder inom nuvarande avdelning. Bedömningen av potentialen att minska antalet tjänster bland chefer, administratörer och handläggare grundar sig bl.a. på jämförelser med Malmö och Göteborg, där exempelvis, sett i relation till antal p-platser, P-avdelningen i Stockholm har ca 65% mer resurser för handläggning och administration än jämförelsestäderna. Utredarna påpekar att en överföring av parkeringsövervakningen kräver en upphandling enligt LOU. Parkeringsavdelningen har precis avslutat en uppbyggnad av organisationen efter beslutet i budget 2004 att återföra parkeringsövervakningsverksamheten i egen regi. Det är svårt skapa en effektiv myndighetsutövning om verksamheten delas upp. Dessutom är det två regelkomplex som skall tillämpas om samma parkeringsvakt skall kontrollera fordon på såväl gatumark som kvartersmark. Det förra följer offentligrättsliga principer, medan det andra är en civilrättslig tillämpning. Det är inte säkert att det är en fördel att gränserna mellan dessa regelkomplex suddas ut. Stadsledningskontoret avstyrker därför konsulternas förslag om att lägga ut parkeringsövervakningen på entreprenad. Stadsledningskontoret anser att det borde finnas effektiviseringar att realisera inom ramen för existerande organisation och förordar att de möjligheter till rationalisering för P-avdelningen som utredarna pekar på bör beaktas vid utformningen av en ny organisationsstruktur.

Trafiktjänsten

Det finns en dynamik i ett beställare/utförare förhållande som brukar leda till tydligare prioriteringar och effektiviseringar. Nackdelarna med beställare/utförare förhållandet är att administrationen ökar och att man minskar möjligheterna att operativt planera verksamheten, då det finns en risk för en viss ryckighet i beställningarna. Utredningen tar inte upp frågan om vilken part som är bäst lämpad att bedöma det löpande underhålls- och driftarbetet – trafiktjänsten själva eller beställare hos gatu- och fastighetskontoret. Utredningen har inte kvantifierat en besparingspotential av att övergå till intraprenad. Stadsledningskontoret anser inte att frågan belyses inte tillräckligt bra i utredningen för att kunna förorda något alternativ. Oavsett intraprenad eller ej så håller stadsledningskontoret med utredarna om att trafiktjänstens kostnader måste anpassas så att verksamheten hamnar i ekonomisk balans. Stadsledningskontoret förordar att ansvaret för ”Trafik Stockholm” flyttas till annan plats inom det nya gatu- och fastighetskontoret då trafiktjänsten i dagsläget har ansvar för och belastas av kostnader för en verksamhet som den inte kan påverka.

Strategisk trafikplanering

Utredarna har även analyserat frågan om att återföra den strategiska trafikplaneringen till stadsbyggnadsnämnden. Stadsledningskontoret ser inget skäl till att återföra ansvaret till stadsbyggnadsnämnden då strategisk trafikplanering tydligt hänger ihop

med gatu- och fastighetskontorets övriga verksamheter och mycket kompetens kring frågorna för strategisk trafikplanering finns inom gatu- och fastighetskontoret idag.

Genomförandet

Stadsledningskontoret föreslår att omorganisationsarbetet leds av respektive nämnd genom dess förvaltningschef med beaktande av stadsledningskontorets förslag till genomförandeplan. Omorganisationen skall utgå från följande:

- ? Processbaserad organisationsstruktur
- ? Införande av en service enhet (shared service) för administration
- ? Införande av en tydlig verksamhetsstyrningsmodell för organisationen i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen ges i uppdrag av kommunfullmäktige att utforma en styrgrupp som skall tillse att KFs intentioner beaktas under genomförandet av gatu- och fastighetskontorets och saluhallsförvaltningens omorganisation. Stadsledningskontoret lämnar nedan ett förslag till hur en strukturerad åtgärds- och implementeringsplan skulle kunna vara utformad. Utkastet till genomförandeplan (nedan) är med viss modifiering tillämpligt oavsett om man beslutar sig för en eller två förvaltningar.

Förslag till genomförandeplan

månad 1:

1. Beslut om övergripande organisationsstruktur ("skalet"), beslut om genomförandeplan, samt upphandlande av ev. konsultstöd.

månad 2-månad 4:

2. Detaljerad design fas 1;
  - 2.1. Organisationsutformning
    - 2.1.1. Grundstruktur för den processororienterade organisationen
    - 2.1.2. Förslag till bemanning för den nya organisationen
    - 2.1.3. Framtagande av övergripande verksamhetsstyrmodell
  - 2.2. Kostnads/Intäktsanalys
    - 2.2.1. En investeringskalkyl som detaljerar de ekonomiska konsekvenserna av förändringen med avseende på bl a rationaliseringar, projektkostnader, omställningskostnader

Målet för detaljerad design fas 1 är att presentera ett detaljerat förslag på organisationsutformning med förslag till dimensionering och en kostnads/intäktsanalys till projektets styrgrupp

månad 5-månad 7:

3. Detaljerad design fas 2
  - 3.1. Organisationsutformning detaljerad design, fördjupning med bl a
    - 3.1.1. Processmodell för den nya organisationen
    - 3.1.2. Ledarskapsmodell för den nya organisationen

- 3.1.3. Ytterligare detaljering om bemanning för den nya organisationen (individnivå)
- 3.1.4. Transitionsplan för anställda
- 3.1.5. Detaljering av Verksamhetsstyrmodell
- 3.1.6. Konsekvensanalys IT stöd och plan för genomförande av nödvändiga förändringar i IT stöd
- 3.2. Kontinuerlig uppdatering av Kostnads/Intäktsanalys

månad 8- månad 9:

- 4. Transitionsfas
  - 4.1. Personaladministrativ förändring (Anställningsavtal, befattningsbeskrivningar o dyl)
  - 4.2. Information till anställda (Sk. change management)
  - 4.3. Fysisk transition
  - 4.4. Go-live för förändringar i IT-stöd (ex.vis ekonomisystem, administrativa system etc.)

Styrgruppen måste även återkomma till kommunfullmäktige för beslut om nya reglementen för de berörda nämnderna

Översiktliga ekonomiska konsekvenser

Enligt konsultrapporten så har gatu- och fastighetskontoret idag en hög medelålder bland personalen, där över hälften av personalstyrkan är över 50 år. Detta talar för att det borde finnas stora möjligheter att lösa frågan om övertalighet med pensionsavgångar, avtalspension, avgångsvederlag vid frivillig avgång osv. Stadsledningskontoret anser att det är fullt acceptabelt att en minskning av organisationen sker stegvis över en viss definierad tidsperiod.

En överslagsberäkning (nedan) visar att det borde vara möjligt att realisera en besparing om ca 56 mnkr löpande för de båda förvaltningarna genom en rationalisering om ca 130 årsarbetskrafter. Kalkylen baseras på ett scenario där naturliga avgångar under åren 2005-2006 ej återersätts, samt avtalspensionsmöjligheter erbjuds. Denna kalkyl kommer att behöva revideras fortlöpande under omorganisationsarbetet. De närmare beräkningarna om det ekonomiska utfallet får ges i budget för 2005.

Översiktlig kalkyl: gatu- och fastighetskontoret exklusive fastighetsförvaltningen

<i>mnkr</i>	2005	2006	2007	2008	2009
Besparingar:					
Avgår pension naturligt 65 år, antal personer	12	24			
Avgår pension naturligt 65 år, mnkr	3 240	6 480			
Avgår med avtalspension 1/1 2006 totalt, antal personer		64			
varav 64 åringar antal personer		26			
varav 63 åringar antal personer		38			
varav 62 åringar antal personer		0			
Avgår med avtalspension 2005 totalt, mnkr		34 560			
Summa besparingspotential per år	3 240	41 040			
Summa besparingspotential ackumulerat	3 240	44 280	44 280	44 280	44 280
Kostnader:					
Projektkostnader tas inom ramen för förvaltns existerande budget					
Omställningskostnader					
Avtalspensionskostnader		-41 814			
Summa kostnader per år		-41 814			
Nettoeffekter personalrationalisering per år	3 240	-774			
Nettoeffekter personalrationalisering ackumulerat	3 240	2 466	44 280	44 280	44 280
NPV vid 5% internränta		114 697 kr			

Översiktlig kalkyl: fastighetsförvaltningen och saluhallsförvaltningen

<i>mnkr</i>	2005	2006	2007	2008	2009
Besparingar:					
Avgår pension naturligt 65 år, antal personer	10	2			
Avgår pension naturligt 65 år, mnkr	2 700	540			
Avgår med avtalspension 1/1 2006 totalt, antal personer		17			
varav 64 åringar antal personer		9			
varav 63 åringar antal personer		8			
varav 62 åringar antal personer					
varav 61 åringar antal personer					
varav 60 åringar antal personer					
Avgår med avtalspension 2005 totalt, mnkr	0	9 180			
Summa besparingspotential per år	2 700	9 720	0	0	0
Summa besparingspotential ackumulerat	2 700	12 420	12 420	12 420	12 420
Kostnader:					
Projektkostnader 5 mnkr, belastar central budget					
Omställningskostnader					
Avtalspensionskostnader		-10 249			
Summa kostnader per år	0	-10 249	0	0	0
Nettoeffekter personalrationalisering per år	2 700	-529	0	0	0
Nettoeffekter personalrationalisering ackumulerat	2 700	2 171	12 420	12 420	12 420
NPV vid 5% internränta		35 219 kr			

Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande av den 26 augusti 2004 lyder enligt följande.

Koncernledningen anser att förändringar inom nuvarande organisation av gatu- och fastighetsnämndens ansvarsområden är en positiv och nödvändig utveckling. Gatu- och fastighetskontoret har ett mångfacetterat och diversifierat ansvar med hög komplexitet, vilket riskerar att medföra brist på fokus på de huvudsakliga och

prioriterade uppdragen. Omfattningen och diversifieringen skapar svårigheter vad gäller uppföljning och redovisning av verksamheten, och medför att organisationen är svår att styra och kontrollera. Koncernledningen är därför positiv till den utredning som genomförts, vilken pekar på ett antal av de problem som föreligger, samt förslag till lösningar för att erhålla en mer rationell och ändamålsenlig organisation av verksamheten inom gatu- och fastighetskontoret.

Koncernledningen kan konstatera att till grund för den nuvarande organisationen ligger bland annat att främja rationell och effektiv exploateringsverksamhet. Det finns även idag skäl som talar för en sammanhållen organisation, inte minst i form av samordning.

Koncernledningen kan vidare konstatera att en uppdelning av verksamheten i två förvaltningar med ansvar för trafik- respektive mark- exploateringsfrågor, enligt utredningens förslag, skapar en bättre tydlighet och starkare fokusering på kärnområdena. Valet av organisationsmodell handlar mer om vilka uppdrag och prioriteringar verksamheten har över tiden. Med de prioriteringar som nu föreligger, inte minst vad gäller bostadsbyggande, ter sig möjligen en organisation med starkt fokus på kärnområden som mer ändamålsenlig. Vad gäller parkeringsverksamheten och trafiktjänsten anser koncernledningen att dessa tills vidare bör organiseras inom det nya trafikkontoret.

Koncernledningen tillstyrker vidare förslaget att sammanföra fastighetsavdelningen med stadens saluhallsförvaltning. Det innebär att den renodling som påbörjats kan fortskrida genom att barnstugor överförs till SISAB samt att mindre och medelstora kulturbyggnader överförs till AB Stadsholmen. Genom sammanslagning med saluhallsförvaltningen erhåller staden även en renodlad fastighetsförvaltning för kommersiella och förvaltningsmässiga ändamål. Det är av koncernledningens bestämda uppfattning att en organisation av stadens fastighetsinnehav i enlighet med ovan kommer att öka avkastningen på stadens egendom, minska kostnaderna genom rationaliseringsåtgärder, samt öka transparens och möjlighet att styra verksamheterna. Utredningen fastslår att det finns betydande rationaliseringspotential inom de i utredningen berörda områden. Koncernledningen instämmer i denna synpunkt och menar att det är angeläget att tillvarata de möjligheter som en ny organisation ger upphov till. Koncernledningen tar ej ställning till nämndorganisation, och har heller ingen uppfattning i hur ansvaret för fysisk verksamhet fördelas mellan stadsdelsnämnderna och de tekniska kontoren.

Underremisser

Familjebostäders yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Familjebostäder är ett av stadens verktyg för ett genomförande av de bostadspolitiska målen. Ett av de nuvarande uppdragen är att aktivt delta i stadens arbete att åstadkomma 20 000 nya bostäder under perioden 2003-2006. För bolaget är det

naturligtvis av högsta vikt att samarbetet och kontakterna med stadens förvaltningar är så smidiga och effektiva som möjligt. Gatu- och fastighetskontoret är i det avseendet, tillsammans med Stadsbyggnadskontoret, en oerhört viktig samarbetspartner. Det är också ur detta perspektiv Familjebostäder lämnar synpunkter på utredningen Organisationsöversyn Gatu- och fastighetskontoret. Att kontakterna med tjänstemän inom berörda förvaltningar för bolagets del fungerar bra, att tidplaner för genomförande kan hållas o s v, är naturligtvis det viktigaste. Vårt samarbete med Gatu- och fastighetskontoret är i dag gott och beslutsvägar och hanteringsordningar kända. Familjebostäder har för sin del svårt att se ett egenvärde i en uppdelning av Gatu- och fastighetskontoret på två förvaltningar, emedan detta rimligen måste medföra att en del gemensam administration delas och därmed utökas. Riskerna för dubbelarbete är uppenbara. Å andra sidan ser bolaget fördelarna i att arbeta mot en förvaltning så uppenbart fokuserad mot och skräddarsydd för exploateringsverksamhet och därmed sammanhängande frågor. Ett frågetecken måste dock läggas in för syftet med en så exploateringsfokuserad organisation vid en mycket låg nybyggnadstakt i ett annat, framtida skede av stadens utveckling. Att den politiska styrningen för de två fokusområdena trafik/exploatering hålls samman i en nämnd är däremot en fördel av flera skäl.

Avslutningsvis vill bolaget beröra frågan om den strategiska trafikplaneringens hemvist. Bolaget biträder uppfattningen att den strategiska trafikplaneringen inte bör överföras till Stadsbyggnadskontoret, emedan det är det nuvarande gatu- och fastighetskontoret som besitter kombinationen av specialistkunskaper och helhetsansvar för trafiksystemen, med allt vad det innebär i form av planering, drift, underhåll och styrning. Med ett bibehållet ansvar är risken för att kopplingen mellan investeringar och drift går förlorad avsevärt mindre.

Stockholm Parkering AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Parkering vill i sitt remissvar vad avser konsulternas huvudalternativ – d v s en överföring av parkeringsövervakningen till PARKAB – bredda perspektiven något med en nationell utblick av hur parkeringsverksamheten organiserats i andra delar av landet och gränsdragningen mellan kommunala förvaltningar och kommunalt ägda parkeringsbolag. I Sverige finns i storleksordningen ett 25-tal kommunala parkeringsbolag, främst naturligtvis i de större städerna och det förefaller ständigt på olika håll ute i landet pågå diskussioner om hur ansvarsfördelningen skall vara mellan kommunal förvaltning respektive bolag i parkeringsfrågorna. Frågan är således långt ifrån ny. Inom ”bolagsvärlden” – där Stockholm Parkering av naturliga skäl har nära kontakter – anses det nästan vara en ”etablerad sanning” att parkeringsövervakning kan skötas effektivare i bolagsform än i förvaltningsform. Det är också väl känt i branschen att övervakning på gatumark anses mer tungarbetat än övervakning på tomtmark, även om gränserna ibland är ganska flytande. I Stockholm är exempelvis Norr Mälärstrand tomtmark medan Strandvägskajen är gatumark. Ur

parkeringsövervakningssynpunkt är dessa båda områden likvärdiga. Orsakerna till att de kommunala bolagen anser sig mer effektiva än de kommunala förvaltningarna kan naturligtvis diskuteras. Kanske är det så att bolagsformen i sig medför en företagskultur som betonar effektivitet och kostnadskontroll på annat sätt än vad en genom budget anslagsfinansierad verksamhet gör. Enligt Stockholm Parkerings bedömning har dotterbolaget PARKAB i nuläget en kostnadseffektiv organisation, vilket de utredande konsulterna också noterat. Bolaget, med ett 40-tal anställda, har en Vd, två arbetsledare och en kontorist. Övriga anställda är samtliga parkeringsvakter som arbetar med övervakning ute på fältet. De administrativa och övriga tjänster som PARKAB behöver handlas upp. Bolagets kostnadsmassa tyngs således knappast av onödiga "overheadkostnader." Sammanfattningsvis har Stockholm Parkerings således knappast några invändningar mot de analyser som konsulterna gjort. Trots detta ställer sig bolaget avvisande till konsulternas huvudförslag innebärande att övervakningstjänsten förs över till PARKAB.

Orsaken till denna slutsats är att Stockholm Parkerings under de senaste åren valt att sätta maximal fokus på bolagets huvuduppgift, nämligen att tillskapa nya parkeringsanläggningar i Stockholm.

Kraftsamlingen kring denna högprioriterade uppgift har bl a inneburit att resurserna för parkeringsövervakning inom koncernen Stockholm Parkerings har minskat avsevärt. Nedan följer några uppgifter som speglar utvecklingen under den senaste femårsperioden:

- Antalet kontrollavgifter har gått från ca 170.000/år till 88.000/år,
- Antalet parkeringsvakter har gått från ca 60 till ca 35,
- Ett 100-tal parkeringsövervakningsuppdrag åt andra uppdragsgivare har avvecklats,
- Dotterbolaget S:t Eriks Inkasso har sålts (-99),
- Hela övervakningsverksamheten har samlats i dotterbolaget PARKAB Övervaknings AB.

Sammantaget har minskningen av övervakningsverksamheten – enligt företagsledningens bedömning – frigjort managementresurser för en framgångsrik satsning på utbyggnad av nya parkeringsanläggningar. Under en femårsperiod har bolaget färdigställt ett 15-tal nya anläggningar och långt fler är på planeringsstadiet, vilket får anses vara ett gott resultat av bolagets arbete. Ur kommunkoncernens perspektiv kan det således mycket väl förhålla sig så som konsulterna anför i sin utredningsrapport, nämligen att en överföring av parkeringsövervakningen till PARKAB kan ge betydande rationaliseringseffekter och detta av de skäl som bolaget pekat på ovan. Ur Stockholm Parkerings perspektiv däremot är det knappast en önskvärd utveckling, att efter fem år med neddragningar av övervakningen, plötsligt lägga om inriktning igen för att istället expandera den verksamheten. Erfarenhetsmässigt är parkeringsövervakning en ganska tungarbetad verksamhet, som kräver gedigna ledarinsatser. Risken är uppenbar att bolagets högprioriterade uppgift - att skapa nya parkeringsanläggningar - av nödvändighet skulle prioriteras ner, vilket vore olyckligt.

Till denna invändning kommer de problem som följer av att lagstiftningen (LOU) kräver att en överföring av parkeringsövervakningen till PARKAB måste handlas upp. Detta har beaktats i rapporten och behöver därför ej närmare kommenteras av Stockholm Parkering. Utifrån de intressen som Stockholm Parkering har att bevaka förordas således konsulternas alternativa förslag, innebärande en utveckling av parkeringsverksamheten inom ramen för den nuvarande p-avdelningen. Vilken av de två modeller som utredarna här pekar på – samlad alt uppdelad parkeringsavdelning – har bolaget ingen uppfattning om.

Stockholm Vatten AB:s yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Vid stadens flesta drift- och investeringsprojekt inom gatu- och bostadsbyggande berörs Stockholm Vatten, tillsammans med övriga ledningsbolag, med anledning av att ledningsåtgärder på försörjningssystemen utförs i början av projektfaserna. För att detta ska fungera krävs tidig samordning i alla faser (planering, projektering, upphandling och byggande). Nuvarande samordning inom staden bör kunna förbättras. Ansvarsfördelning och resurser bör ses över i samband med denna organisationsöversyn. Detta bör också gälla övriga berörda bolag. Dagens planerade exploateringsområden ligger i huvudsak inom eller invid befintliga bebyggelseområden, med i dag fungerande tekniska system. Dessa system berörs oftast på grund av ökad förbrukning/kapacitet eller flyttning/ omläggning för att frigöra markområden. Alternativ D i utredningen ligger närmast Stockholm Vattens samsyn, då trafik- och mark/ exploateringsfrågor bör ligga samlade under en förvaltning. Resursfördelning och tillgänglighet med olika kategorier bör fungera lättare. Organisationen bör vara samlad inom närliggande lokaler. Gemensam planerings- och samordningsfunktion inom samma förvaltning ses också positivt då bättre total överblick ”helikoptersyn” skapas. Den långsiktliga planeringen inom trafik- och exploatering gör också att Stockholm Vattens långsiktliga åtgärdsplanering, både när det gäller Ledningsnät, men även Vatten- resp. Avloppsreningsverk kan förbättras. Med gemensam framförhållning bör den ovannämnda samordningen kunna verka till bättre planering, bättre framförhållning, gemensamma lösningar och upphandlingar till lägre kostnader. Bättre tidplanering mm gör att boende, trafikanter och näringsidkare störs mindre. Gränssnitt mellan staden och Stockholm Vatten, (gäller även övriga ledningsbolag), saknas i utredningen. Totala samordningen försvåras ytterligare då vissa investeringar ligger på respektive stadsdelsnämnd.

Stokabs yttrande har i huvudsak följande lydelse.

Stokab ser inga skäl till att uttala sig om den uppdelning av förvaltningen som föreslås i utredningen utan instämmer i grunden med utredarnas förslag om alternativ C. Stokab synpunkter har istället utgångspunkt i att utredningen endast marginellt berör möjligheterna till kostnadseffektiviseringar genom utökad användning av IT som stöd

i verksamheten. Utredarna har däremot ingående analyserat möjligheter till kostnadsbesparingar inom andra områden och fördjupar sig även i frågeställningar rörande systemstöd för ekonomiadministrationen. GFK:s verksamheter är strategiska för uppbyggnaden av stadens IT-infrastruktur, dels genom sitt ansvar för exploatering och dels genom sin verksamhet med bl.a. trafiksystem, som ställer stora krav på överföringskapacitet och en väl utbyggd IT infrastruktur. Ett väl fungerande samarbete mellan företrädare för den kommande verksamheten avseende GFK:s verksamhet och Stokab är därför av största vikt. Staden har i flera avseenden stor inverkan på uppbyggnaden av IT-infrastrukturen. Vid uppbyggnad av nya förvaltningar anser Stokab att den nuvarande och kommande uppbyggnaden av IT-infrastrukturen i Stockholm bör beaktas. Om Stockholm skall återta positionen som en av de ledande IT-metropolerna krävs, förutom Stokabs insatser, en tydlig viljeinriktning från stadens beslutsfattare och förändrade arbetssätt inom stadens förvaltningar. Samordning måste ske mellan stadens enheter för att kunna nå de största fördelarna och effektivitetsvinsterna med IT-infrastrukturen. Därför måste IT likställas med övrig infrastruktur! Ett exempel är GFK:s uppdrag att öka bostadsbyggandet under perioden 2003-2006 där stadens mål är påbörja byggandet av 20 000 nya lägenheter. Om IT-infrastrukturen får en hög prioritet i planeringsprocessen kan det leda till att de nya bostäderna förses med väl utbyggda områdes- och förbindelsenät, vilket kan gynna berörda ytterstadsområden. Det är inom dessa nätområden brister finns idag.

Stokab vill uppmärksamma på vikten av lämplig beslutsnivå för beslut om IT-infrastruktur. När beslut om IT-investeringar tas inom förvaltningarna vill Stokab framhålla att även samhällsnyttan bör ingå i bedömningen så att en långsiktig kostnadseffektiv teknisk och ekonomisk lösning för Stockholm uppnås. För en enskild förvaltning är det svårt att beakta och värdera samhällsnyttan, än svårare om beslutet de facto överlämnas till IT-cheferna. Vi kan se en tendens till att kortsiktigt budgettänkande styr valet av teknisk lösning. Dessa beslut bör därför lyftas till en högre nivå i beslutshierarkierna. Stockholm stad har inte råd att betala för parallella infrastrukturer. Stokabs uppfattning är att det bör finnas ett nät, S:t Erik Kom, som utgör grunden för Stockholms stads interna IT-infrastruktur.

GFK IT har idag en osammanhängande infrastruktur och olika kommunikationslösningar. Som exempel kan nämnas att trafiksignalerna styrs och övervakas sammanhållet men utifrån en icke sammanhållen nätstruktur som i vissa delar är isolerade bitar för varje enskild signal. En sammanhållen utbyggd IT-infrastruktur för trafiksystemet är enligt vår uppfattning strategisk för Stockholm både ur perspektivet att nyttja redan befintliga investeringar och att möjliggöra ytterligare investeringar som också kan nyttjas för andra ändamål inom stadens verksamheter.

Idag driftar och underhåller GFK sina egna nät. Stokab vill därför föreslå i samband med den planerade omorganisationen, att drift och underhåll av GFK:s nuvarande nät övergår till Stokab. Detta leder till en samordning och effektivisering av IT-infrastrukturen inom staden och är ett naturligt led i Stokabs uppdrag som nätägare och nätoperatör inom Stockholms stad. Som exempel kan nämnas att systemet för den s.k. trängselskatten går över Stokabs nät. I det fallet har man i samband med

upphandlingen från stadens sida dock inte tagit hänsyn till att Stokab skulle ha kunnat drifva systemet inom S:t Erik Kom. Istället blev det IBM som vann stadens förtroende att både drifva systemet och kommunikation i ett parallellt aktivt nät. Självklart skulle samhällsvinsterna ha blivit omfattande om driften av både kommunikationerna och trängselskattesystemet som sådant skulle ha skett inom S:t Erik Kom. En given parallell är att GFK:s styrning av gatubelysningen kommunikationsmässigt går via ett av Stokab ägt och driftat nät.

Utredningen berör kontorsservice inom avdelningen Fastighetsförvaltningen mycket summariskt, utredarna antar att det förmodligen finns påtagliga effektiviseringsvinster. Stokab instämmer i detta och vill visa på ett exempel där kostnadseffektiviseringen bedöms vara omfattande.

Utvecklingen går mot fler lösningar baserade på Internetteknologin (IP-protokollet) varav IP- telefonin måste framhållas som en av de förändringar som kraftigt kommer att minska kostnaderna för telefoni. GFK, Tekniska nämndhusets växel, är en av stadens större enheter för telefoni och tjänar många andra förvaltningar. Staden använder idag en Centrex-lösning från Telia. Verksamheter som använder Centrex-tjänsten måste använda förbindelser utanför stadsnätet vilket gör att redan ett fåtal förbindelser för telefoni innebär en kraftig fördyring. Om de eftersträvade kostnadsbesparingarna skall kunna realiseras anser Stokab att det är nödvändigt att via S:t Erik Kom skapa en nätstruktur som möjliggör trafikutbyte mellan parter i nätet utan att kommunicera över Internet. Telefonitjänster såsom IP-telefoni, "hostingtjänster", Internettjänster m.m. som inte kan levereras via Internet kan då transporteras via stadens eget nät istället för via operatörernas nät.

Gatu- och fastighetsnämnden beslöt den 26 augusti 2004 att utan eget ställningstagande överlämna kontorets tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Sten Nordin m.fl.* (m) och tjänstgörande ersättaren *Björn Nyström (kd)*, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden *Roger Mogert m.fl.* (s), bilaga 1.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande av den 17 augusti 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Gatu- och fastighetskontoret bildades den 1 januari 1993 genom sammanläggning av dåvarande gatukontoret, fastighetskontoret och fritidsförvaltningens parkverksamhet. Organisationsförändringen genomfördes för att anpassa nämndernas verksamhet och omfattning till vad som då ansågs vara acceptabelt för stadens ekonomi och för att undvika dubbelarbete inom och mellan förvaltningarna. I samband med övergången till den nya organisationen minskades bemanningen med ca 1 000 heltidsanställningar.

Hur exploaterings- samt trafik- och stadsmiljöverksamheterna organiseras är en mycket viktig fråga. När man bygger nya bostäder krävs regelmässigt investeringar också i infrastrukturen och när man gör förändringar i infrastrukturen föranleder det ofta insatser i befintliga bebyggelseområden.

Enligt kontorets bedömning har den nuvarande, integrerade organisationslösningen inneburit förbättringar från såväl verksamhets- som effektivitetssynpunkt i jämförelse med den tidigare uppsplittringen på flera förvaltningar.

Det dubbelarbete som tidigare förekom har till stor del kunnat undvikas inom den nuvarande organisationen. Det har t ex successivt visat sig att det finns tydliga informationssamband mellan huvudverksamheterna exploatering och trafik/stadsmiljö. Kontorets IT-strategi har under senare år därför varit inriktad på att utveckla system och hjälpmedel som stöder båda processerna.

Vi utesluter emellertid inte att det kan finnas skäl för att nu gå vidare och organisatoriskt separera och lägga ansvaret för kontorets två huvuduppgifter på två funktionella enheter istället för att som idag ha dem integrerade och uppdelade på två geografiska enheter (regioner). En väl genomförd sådan omorganisation kan bli vitaliserande, förbättra tydlighet, insyn och uppföljning samt öppna för effektivisering och besparingar på lite sikt. Om den kommande politiska prövningen leder fram till beslut om att ansvaret för exploaterings- respektive trafik-/stadsmiljöfrågorna organisatoriskt skall separeras förordar vi att verksamheterna hålls samman i en förvaltning. Under perioden 2003-2006 påbörja byggandet av 20 000 nya lägenheter är ett prioriterat och högt satt mål, som förutsätter att flera av stadens förvaltningar samverkar på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Det är rimligt att en enhet inom det föreslagna trafik- och exploateringskontoret får möjlighet att helt koncentrera sig på denna uppgift. Vi vill här också erinra om att stadens omfattande markinnehav innebär ett stort inslag av markförvaltande uppgifter, såsom upplåtelse eller omförhandling av arrenden och tomträtter. Denna hantering - som i konsultrapporten klassats som administration - genererar årliga driftintäkter om cirka 1,7 miljarder kronor. Eftersom exploatering ofta sker på eller i närheten av mark som staden äger är det viktigt att exploaterings- och markförvaltningsfrågor tillhör samma organisatoriska enhet. Vi anser dock, att Fastighetsförvaltningens affärsområde Egendom inte bör inordnas temporärt i Exploateringsenheten. Här bör först ett beslut om en eventuell stiftelsebildning avvaktas.

Stadens trafik- och stadsmiljöplanering behöver fokusera på bl a följande områden. Dels behövs en renodling av väghållaruppgiften. Denna uppgift måste skötas med stor hänsyn till de ökade krav på lokalt politiskt inflytande, som institutionaliserats genom stadsdelsnämndsreformen. Vidare gäller det att få den interregionala trafiken att fungera. Här samarbetar staden med Banverket, Vägverket m.fl. kring de stora infrastrukturfrågorna såsom bl a Mälartunneln, Tvärbanans förlängning, Södra Länken, Norra Länken, en östlig förbindelse samt miljöavgifterna. Här måste staden bli en ännu starkare aktör för att hävda betydelsen av en välfungerande och attraktiv huvudstadsregion. Samtidigt måste den strategiska trafikplaneringen vidareutvecklas.

Vid uppbyggnaden av ett sammanhållet exploaterings- och trafik-/stadsmiljökontor bör, enligt vår bedömning, bl a följande beaktas.

- En exploateringsenhet bör bildas och få till huvuduppgift att genomföra 20K-programmet samt att planera för fortsatt bostads- och arbetsplatsförsörjning. Enheten bör ges egna resurser att bemanna projekten med väl fungerande projektorganisationer. Enheten bör fungera som markägare för kvartersmark och icke planlagd mark.
- Vi delar inte konsulternas uppfattning om att Affärsområde Egendom bör skiljas ut från Fastighetsförvaltningen och temporärt placeras inom Exploateringsenheten. Erfarenheten visar att det är få exploateringsfrågor som rör Affärsområde Egendoms verksamhet. Sedan en tid pågår också - på uppdrag av gatu- och fastighetsnämnden - en studie av förutsättningarna för att överföra stora delar av egendomsbeståndet till en stiftelse. Detta arbete är inne i ett avgörande skede och någon tillfällig förändring av Affärsområde Egendoms tillhörighet i avvaktan på ett beslut i stiftelsefrågan kan inte anses försvarbart, varken personalpolitiskt eller ekonomiskt.
- En enhet tillskapas för trafik- och stadsmiljöfrågor. Förutom sedvanliga resurser för hantering av trafikverksamheten måste enheten ha erforderlig kompetens för att kunna utveckla stadsmiljön.
- I enheten bör också ingå en myndighetsfunktion för lokala trafikföreskrifter för såväl rörlig som stillastående trafik. Till enheten bör dessutom knytas resurser för strategisk trafikplanering, för hantering av de stora interregionala trafikfrågorna och för att stärka stadens roll i samarbetet med stat och landsting kring dessa.
- När det gäller konsulternas förslag om ändrade gränssnitt gentemot stadsdelsnämnderna anser kontoret att ett samlat ansvar för alla väghållningsuppgifter är den mest effektiva och tydliga lösningen. Upphandlingarna kan då planeras bättre i tiden och förutsättningarna för en breddning av den idag begränsade marknaden förbättras. Sambandet mellan investeringarnas utformning och kommande driftkostnader blir tydligare och den idag oklara rollfördelningen mellan facknämnden och stadsdelsnämnderna vad gäller utvecklingsfrågor, gemensamma informationsinsatser samt politisk styrning och uppföljning elimineras.
- Vi anser att dessa resonemang äger sin giltighet även när det gäller parkskötseln. Här är sambandet mellan investeringarnas utformning och drifttekniska frågor och möjligheten till kostnadsbesparingar lika stort som på vägsidan. Konsultförslaget att fördela parkinvesteringarna på 18 stadsdelsnämnder och en facknämnd skulle innebära svårigheter att fördela resurserna på ett optimalt sätt och att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet.
- Vi inser dock, att det kan finnas motiv även för andra lösningar som bättre bedöms kunna öka närheten till medborgarna och öka den lokala demokratin.
- I förvaltningsorganisationen bör också ingå gemensamma teknik- och specialistkompetenser, som kan betjäna såväl exploaterings- som trafik- och

stadsmiljöenheten. Här avses resurser för upphandling, fastighetsvärdering m m, smalare tekniska områden där kontoret måste ha beställarkompetens, miljöstrategiska frågor, m m. Vidare behövs resurser för gemensam administrativ service, IT, m m.

- Vi avstyrker konsulternas förslag om att lägga ut parkeringsövervakningen på entreprenad. Beslut har - senast i budgeten för 2004 – fattats om att en väl fungerande parkeringsövervakning ska återskapas i kommunal regi. Parkeringsövervakningen bör inrymmas i den nya förvaltningen och fungera som utförarenhet.
- Också Trafiktjänsten är en viktig strategisk resurs, som bör ingå i den nya förvaltningen som en helt intäktsfinansierad utförarenhet. Konsulternas förslag om att i ett senare skede konkurrensutsätta verksamheten avstyrks med hänvisning till att staden härigenom skulle riskera att bli beroende av ett monopol på leverantörssidan.

När det gäller möjligheterna till förbättrad insyn i och styrning av verksamheterna vill vi också erinra om att gatu- och fastighetskontoret givits en långtgående delegation. Beslut som hos oss tas på en relativt låg nivå är som regel förbehållna nämnderna i andra verksamheter. Det har dock skett relativt små förändringar i våra befogenheter sedan 1993. Beloppsgränserna vid upphandling - exempelvis - är oförändrade (högst fem mnkr). På upphandlingssidan är den enda förändring som införts att förvaltningschefen kan besluta om upphandling till högre belopp i de fall nämnden fattat ett genomförandebeslut avseende ett visst projekt. Det bör erinras om att nämnden när som helst har möjlighet att återkalla eller ändra i delegerade befogenheter. Om nämnden vill göra detta och samtidigt undvika en alltför diger föredragningslista så finns möjlighet för nämnden att inrätta fler utskott för specifika frågor. Insyn och styrning underlättas också av att rapporter i form av tjänsteutlåtanden, verksamhetsplaner, bokslut, m m är tydliga och överskådliga och ger en korrekt bild av verksamheten och hur den utvecklas. Hur den nya organisationen ska hantera information och kommunikation kring verksamheten berörs förvånande nog inte alls i konsultrapporten, trots att en väl genomtänkt kommunikationsstrategi torde vara av avgörande betydelse för att en organisation ska nå sina uppsatta mål.

Fastighetsförvaltningen

I konsultrapporten förordas att Fastighetsförvaltningen avskiljs från gatu- och fastighetskontoret och läggs samman med Saluhallsförvaltningen till en förvaltning under en nämnd. Den del av Fastighetsförvaltningen som utgörs av Affärsområde Egendom föreslås dock temporärt placeras inom Exploateringsenheten i avvaktan på ett eventuellt beslut om att överföra delar av verksamheten till en nybildad stiftelse. Vidare föreslås, att såväl Fastighetsförvaltningens som Saluhallsförvaltningens markinnehav överförs till exploateringsenheten.

Vi delar konsulternas bedömning, att en sammanläggning av kontorets fastighetsförvaltning med t ex Saluhallsförvaltningen skulle kunna erbjuda möjligheter till effektivisering. Att koncentrera verksamheten till en förvaltning och en nämnd bör

också kunna medverka till att stärka kompetensen i olika fastighetsfrågor hos såväl förvaltningens personal som bland berörda förtroendemän. Att sammanföra de aktuella förvaltningsbestånden till en förvaltning under en nämnd bör också innebära ökad tydlighet och därmed förbättrade möjligheter till politisk styrning och uppföljning. Åtgärden bör samtidigt underlätta den påbörjade renodlingen av stadens fastighetsbestånd.

Som framgått delar vi däremot inte konsulternas uppfattning om att Affärsområde Egendom nu bör skiljas ut från Fastighetsförvaltningen och temporärt placeras inom Exploateringsenheten. Erfarenheten visar att det är få exploateringsfrågor som rör Fastighetsförvaltningens verksamhet. Vi erinrar också om att det sedan en tid på uppdrag av gatu- och fastighetsnämnden pågår en studie av förutsättningarna för att överföra stora delar av egendomsbeståndet till en stiftelse. Detta arbete är inne i ett avgörande skede och någon tillfällig förändring av Affärsområde Egendoms tillhörighet i avvaktan på ett beslut i stiftelsefrågan kan inte anses försvarbart, varken personalpolitiskt eller ekonomiskt.

Vi föreslår, att ett avskiljande av Fastighetsförvaltningen från gatu- och fastighetskontoret genomförs vid årsskiftet 2004/2005. En eventuell sammanläggning med Saluhallsförvaltningen bör dock anstå till dess erforderliga förberedelser är avklarade (utredning om detaljorganisation, bemanning, förberedelser för införande av stadens nya ekonomisystem, marköverenskommelser, m m). Vi föreslår att kommunstyrelsen samordnar detta arbete.

Dimensionering

- Administrationen

Konsulterna har delat in kontorets personal i olika kategorier. Man uppger bl a att det i januari 2004 fanns ca 240 anställda inom det administrativa området (varav ca 40 vid Fastighetsförvaltningen), vilket motsvarar 22% av det totala antalet anställda. Konsulternas bedömning är att en personalreduktion inom det administrativa området med ca 30% inte borde vara orimlig. Besparingspotentialen anses främst ligga inom "övrig administration". Till den kategorin hänför konsulterna drygt 140 anställningar, vilket motsvarar 60% av det totala antalet administratörer. Resterande administration anges finnas inom följande kategorier:

- Ekonomiadministration 48 st (20%)
- Controllers 6 st (3%)
- IT-personal 15 st (6%)
- Löneadministratörer 7 st (3%)
- Personaladministration 19 st (8%)

Kontoret konstaterar utifrån den personalförteckning som använts att även kund- och kontorsservice inom fastighetsförvaltningen (reception, växel, tryckeri, m m) med ca 30 anställda betecknats som administrativ personal. Denna typ av tjänster skulle lika väl kunna köpas och det kan erinras om att det under förra mandatperioden gjordes förberedelser för att konkurrensutsätta kontorsservice, alternativt samla detta

slag av resurser tillsammans med löneadministration, viss fakturahantering m m i en för staden gemensam organisation ("shared services").

Valet att kategorisera denna personal som administratörer i kontorets organisation kan ifrågasättas, också av det skälet att kund- och kontorsservice betjänar en rad andra förvaltningar och då inte bara de som finns i Tekniska nämndhuset. Telefonväxeln har exempelvis 1 800 anknytningar. Som också framgår av konsultrapporten sköter kontoret löneadministrationen för ett par andra förvaltningar med sammantaget ca 500 anställda och förtroendevalda.

Samma invändning kan riktas mot valet att räkna in kontorets driftcentral i underlaget. Där arbetar 14 personer (enligt förteckningen), vilka har som en av sina huvuduppgifter att förmedla felanmälningar och klagomål från medborgarna till 18 stadsdelsförvaltningar och deras entreprenörer. Driftcentralen är bemannad dygnet runt. Antalet inkommande samtal uppgår till över 120 000 per år.

Slutligen finns i gruppen "övrig administration" ett antal tidsbegränsat sjukpensionerade, som sannolikt aldrig återkommer i tjänst samt ett antal tjänstlediga och långtidssjuka och i några fall dessutom dessas vikarier. Det finns också - utöver Resursgruppen och Fornminnesgruppen - en relativt stor grupp (30-40 personer), som är eller tidigare varit övertalighetsförklarade och som idag återfinns på tillfälliga, administrativa befattningar, vilka successivt dras in vid vakans. Några av dessa har blivit övertaliga under senare tid i samband med organisationsförändringar på parkeringsavdelningen och fastighetsförvaltningen. Andra blev övertaliga redan 1993, men fördes ut i linjeorganisationen när Jobb-poolen och Resursgruppen efter politiska beslut och stark facklig kritik avvecklades under senare delen av 1990-talet.

Om man väljer att bortse från de stödfunktioner, som har stor del av sin "kundkrets" utanför gatu- och fastighetskontoret och personer som fått sin placering i organisationen av särskilda skäl, reduceras gruppen administrativ personal till storleksordningen 15% av det totala antalet anställda, en andel som inte framstår som anmärkningsvärt hög för en beställarorganisation.

Detta innebär inte att kontoret ifrågasätter att det finns en rationaliseringspotential inom administrationen. Kontoret har bl a i en intern utredning hösten 2003 konstaterat att personaladministrationen kan minskas. Det finns inom främst ekonomiområdet en stor besparingspotential på några års sikt när stadens nya ekonomisystem Agresso är infört och kontoret tillåts påbörja scanning av fakturor. Kontoret har också redan påbörjat en rationalisering inom dokumenthantering (registratur och arkiv), som på sikt beräknas kunna minska bemanningsbehovet med 15-20%. I höst påbörjas inom kontoret försök med s k lönekoppling (tidsregistreringssystem och lönesystem kopplas samman), vilket på sikt leder till minskat behov av löneadministratörer.

Beträffande administrationen vill kontoret slutligen infoga reflexionen, att det mot bakgrund av påstådda rationaliseringsmöjligheter är något förvånande att konsulterna väljer att som huvudalternativ föreslå en delning av kontoret i två förvaltningar. En sådan åtgärd skulle innebära en dubblering av olika administrativa funktioner, såsom ekonomi, IT, personaladministration, etc.

Sammantaget ifrågasätter kontoret starkt de exakta bemanningsförslag för administrativa funktioner, som återfinns i konsultrapporten. De framstår tyvärr inte som sakligt underbyggda.

- Exploaterings- samt trafik- och stadsmiljöverksamhet

I konsultrapporten görs - genom olika jämförelser och analyser - gällande, att det finns betydande möjligheter att rationalisera i en ny organisation. För exploaterings- samt trafik- och stadsmiljöverksamheterna föreslås rationaliseringar med 20-30 procent. Konsulterna har här använt nyckeltals- och funktionsanalyser, jämförelser med Göteborg och Malmö samt hänvisat till effekter av en ny struktur som underlag för sina förslag till dimensionering. Det är dock oklart om man här tagit hänsyn till Gatubolagets speciella roll i Göteborg och att Stockholm i mycket större utsträckning agerar som aktiv markägare och bygger i mer komplex miljö jämfört med Malmö.

Kontoret ifrågasätter inte, att det finns en rationaliseringspotential inom kärnverksamheterna, men vi ifrågasätter starkt de exakta bemanningsförslag som återfinns i konsultrapporten. Personalneddragningar av de slag som aktualiseras av konsulterna leder visserligen till vissa minskningar av de direkta personalkostnaderna. I flera fall – t ex när det gäller värderingsverksamheten – skulle de dock samtidigt komma att leda till ett mångdubbelt större bortfall av intäkter. Oförändrade kvalitets- och verksamhetskrav leder till ökad inhyrning av konsulter, vilket i sin tur medför 50 – 100 % högre timkostnader. Samtidigt kan vi konstatera, att en bedömning av omstruktureringskostnaderna saknas i rapporten.

Enligt vår bedömning är möjligheten till rationaliseringar framförallt kopplad till arbetssätt, ambitionsnivå samt personalens kompetens och erfarenhet. Konsultutredningen ger inte mycket vägledning i denna fråga. Det man konstaterar är att den nuvarande strukturen är resurskrävande med bl a en omfattande mötesverksamhet ("specialistbevakning") och administrativa resurser på flera nivåer. Även samverkan med stadsdelarna diskuteras. Konsultrapporten lyfter fram möjligheter till rationaliseringar med utgångspunkt från nyckeltal, som uppges vara framtagna som jämförelsetal från likvärdig verksamhet. Nyckeltalen återspeglar emellertid verksamheten utifrån referensernas "minsta gemensamma nämnare" och tar inte hänsyn till Stockholms komplexitet. Utifrån ett sådant generellt perspektiv är det, enligt vår bedömning, inte meningsfullt att komma med ett sådant förslag till detaljdimensionering som presenteras i konsultrapporten. Det är enligt vår uppfattning viktigt att rationaliseringseffekter inte ses som fasta värden, utan som ett riktmärke i strävan att åstadkomma effektiviseringar.

Eftersom huvuddelen av budgeten för trafik- och stadsmiljöenheten och exploateringsenheten kommer att avse kostnader för entreprenader gäller det bl a att ha väl utarbetade förfrågningsunderlag och god kontroll under bygg- och driftprocesserna. Detta arbete sköts lämpligen med en avvägd blandning av egen personal och konsulter. Med färre anställda för att leda projektering och hantera entreprenadarbeten minskar man förmågan till styrning och kontroll av den största kostnadsmassan. Redan en blygsam procentuell ökning av entreprenadkostnaderna (enstaka procent) åter upp de minskade personalkostnaderna. Reducerar man därutöver de stödjande konsultinsatserna har man snart frånhänt sig inflytandet över sina kostnader.

Kontorets andel egna resurser är redan mycket låg (5 %) i förhållande till köpta tjänster inom trafik- och exploateringsverksamheterna, som nedanstående tabell för år 2003 visar.

Utgifter/kostnader (Mnkr)	Egna resurser	Konsulter Entreprenader Övrigt köpt	Andel egna resurser (procent)	Anmärkning
Regionerna	174	1 828	9	
- varav <u>Investeringar/bygg</u> Gator- och väghållning, torg och allm. plats Parkverksamhet Mark/exploatering	78	1 360	5	Investeringsin- komster: 109
- varav <u>Förvaltning /drift och underhåll</u> Gatu- och väghållning inkl torg och allm. plats Mark/exploatering	41	440	8	Intäkter: 1 673

Man bör inte heller grunda en dimensionering på en ögonblicksbild av år 2003, vilket belyses med följande tabell, som visar antalet markanvisningar (lägenheter) åren 2001-2004 :

2001	2002	2003	2004 (prognos)
3899	2660	4726	10000

Antalet markanvisningar går nu starkt uppåt och för med sig ett ökat behov av resurser för planering, utredningar och avtal de närmaste åren. Med något års fördröjning ökar också behoven av resurser för projektering och byggande. Stadsbyggnadsfilosofin "bygg staden inåt" ger också högre kostnader för planering än vid exploatering av mer perifer naturmark. Att bygga på förorenad industrimark och att ta hand om de målkonflikter som uppstår när närmiljön för redan boende i området påverkas tar både mycket tid och resurser i anspråk. Det är viktigt att hänsyn tas till faktorer av detta slag vid beräkningar av och beslut om dimensionering av en ny organisation.

I konsultrapporten framhålls vidare, att gatu- och fastighetskontoret har ett mycket brett ansvarsområde och att det finns starka skäl för att fokusera insatserna på några områden som har stor betydelse för Stockholms utveckling; bostadsbyggandet och trafiksystemets funktion. Utredningen föreslår också att vissa områden bör ges lägre prioritet än i dag utan att närmare gå in på vilka områden som ska lågprioriteras och vad det i praktiken kommer att innebära för dessa verksamhetsområden.

Vi kan instämma i att kontoret - som huvudman för allmän plats och förvaltare av ett omfattande markinnehav - har ett brett ansvarsområde:

- markförvaltning
- markexploatering
- väghållning/stadsmiljöutveckling
- parkeringsreglering och parkeringsövervakning
- strategisk trafikplanering för alla färdmedel
- parkfrågor/naturfrågor
- renodlat genomförandansvar för de planer som rör den fysiska miljön
- myndighetsutövning för hamnfrågor samt
- delar av stadens upplåtelsefrågor.

Det bör samtidigt erinras om att det sedan kontoret bildades 1993 har skett en viss förskjutning i synen på hur projekt ska bedrivas. Tidigare låg fokus mer uttalat på att få fram en bra slutprodukt till lågt pris. På trafiksidan prioriterades främst de stora trafikantgrupperna; gående samt bil- och bussresenärer. Underhand har planerings- och genomförandeprocessen blivit tyngre med fler såväl formella som informella samråd både med allmänheten och internt inom staden. Samtidigt har vi fått en höjd ambitionsnivå vad gäller dialogen med medborgarna (GFK Forum, m m), en höjd ambitionsnivå vad gäller strikt tillämpning av utökade regelverk kring offentlig upphandling, arbetsmiljö m m samtidigt som mer hänsyn numera tas till svagare grupper i trafiken, såsom cyklister och funktionshindrade.

Vidare har ett omfattande arbete lagts ned på att anpassa kontorets organisation, verksamhet och samarbetsrutiner till stadsdelsnämndsreformen. Detta har inneburit att samrådet med stadsdelsförvaltningarna vid planering och genomförande av projekt och i samband med upprättande av treårsprogram och verksamhetsplaner numera är väl utvecklat. I samband med alla större park- och gatuinvesteringar och upprättande av lokala park- och trafikplaner arrangerar vi numera samrådsmöten i stadsdelarna i samarbete med berörda stadsdelsförvaltningar. Alla dessa förändringar har tillkommit efter politiska policybeslut eller till följd av revisionssynpunkter och helt naturligt lett till krav på ökade arbetsinsatser i och kring projekten.

Om kontoret – såsom föreslås i konsultrapporten – skall fokusera på några få kärnområden, bibehålla gällande regelverk och samtidigt banta organisationen kraftigt måste ambitionsnivån sänkas inom vissa områden. Detta behöver klargöras innan beslut tas om detaljorganisation och bemanning.

Utredningen hävdar vidare att kontoret skulle vara chefstätt. Kontorets två regioner har flera stora enheter med upp till 45 personer direkt under en chef. Flera av cheferna har här även en handläggande roll i högre grad än vad som är normalt för en

chefsbefattning. Eftersom så stora enheter visat sig ohanterliga, främst vad gäller personal- och arbetsmiljöfrågor, har på senare tid i några fall undergruppindelningar gjorts och en ny chefsnivå tillskapats.

- Fastighetsförvaltning

I konsultrapporten görs bedömningen, att de åtgärder som aktualiseras för Fastighetsförvaltningen – sammanläggning med Saluhallsförvaltningen, m m – bedöms kunna ge en samlad rationaliseringsvinst om ca 20%. Vi föreslår, att möjligheterna till effektiviseringar och rationaliseringar studeras närmare inom ramen för den utredning om detaljorganisation och bemanning, som enligt vår uppfattning bör samordnas av kommunstyrelsen.

- Kontorets samlade bedömning

Vi anser inte att konsulternas analyser och rekommendationer är så väl underbyggda, att de kan ligga till grund för ett beslut om den nya förvaltningens dimensionering. Det är en brist att det i översynsrapporten inte har belysts hur de föreslagna rationaliseringarna – vilka anges till netto 75 -125 miljoner kronor - kommer att påverka förvaltningens samlade produktion (ca 5,7 miljarder kronor).

Vi förordar därför att kommunstyrelsen – sedan beslut fattats i strukturfrågan – uppdrar åt gatu- och fastighetsnämnden att utifrån en fördjupad studie fatta beslut om såväl detaljorganisation som bemanning. Även namnfrågan bör hanteras av gatu- och fastighetsnämnden. De i konsultrapporten föreslagna förvaltnings- och enhetsnamnen är - enligt vår bedömning - mindre väl valda och bör bli föremål för ytterligare överväganden.

I konsultrapporten föreslås att den övertalighet som kan uppkomma inte ska belasta den nya organisationen. Kontoret har förståelse för denna uppfattning. Erfarenheterna från kontorets arbete med Jobb-poolen och Resursgruppen under de senaste elva åren är att det är administrativt betungande och att det även innebär en viss belastning på kärnverksamheten. Samtidigt kan konstateras att hantering av övertaliga i pooler inte är någon bra lösning, varken för arbetsgivaren eller de anställda. Den Jobb-pool som bildades 1993 som ett resultat av de tekniska förvaltningarnas omstrukturering fick också avvecklas efter några år, bl a efter stark facklig kritik. Kontoret föreslår i stället, att en eventuell bantning av organisationen genomförs stegvis under exempelvis 2-3 år i takt med kommande pensionsavgångar och naturlig omsättning. Under senare år har personalomsättningen legat på i genomsnitt 70 personer - pensionsavgångar, slutat på egen begäran, etc - en siffra som förväntas stiga betydligt de närmaste åren i takt med att fyrtilialisterna går i pension. Med hänsyn till att åtskilliga befattningar måste återbesättas blir det ändå med säkerhet nödvändigt att komplettera med någon form av "verktygslåda" i form av erbjudanden om avgångsvederlag, särskild ålderspension, m m.

Genomförande

Trafik- och exploateringsverksamhet

För trafikfrågorna kan en omorganisation under 2005 ses som en relativt bra tidpunkt. För det kanske högst prioriterade målet - att ge förutsättningar för att 20 000 lägenheter kan börja byggas under mandatperioden - kan det finnas tveksamheter om tidpunkten är väl vald. För att inte hamna i en situation där tempot i genomförandet av högt prioriterade uppgifter påverkas negativt av en omorganisation krävs ett omfattande och noggrant förberedelsearbete.

Hänsyn måste här också tas till införandet av Agresso - stadens nya ekonomisystem. Kontoret lägger för närvarande ned ett mycket omfattande arbete på att förbereda införandet av det nya ekonomisystemet. Enligt den tidplan som lagts fast centralt i staden skall kontoret vara inne i systemet vid årsskiftet 2004/2005. Projektet kan betraktas som avslutat en månad senare när man konstaterat att de nya rutinerna fungerar på ett tillfredsställande sätt. Enligt kontorets bedömning är det inte möjligt att slutföra Agresso-projektet enligt gällande tidplan och samtidigt anpassa detta till en ny organisationsstruktur, som tidigast kan vara bestämd någon gång under senhösten 2004. Dels saknas erforderliga resurser, dels skulle en sådan tidplan - om den vore praktiskt möjlig - innebära betydande risker med hänsyn till de stora värden som ekonomisystem och försystem skall hantera.

Det bör understrykas att kontoret själv inte kan bestämma tidplanen för det nya ekonomisystemet, utan detta är en fråga för den centrala projektledningen hos stadsledningskontoret. SLK har avsatt och planerat in stora egna och inhyrda resurser för att hjälpa förvaltningarna att implementera Agresso och det är naturligtvis förenat med logistikproblem och kostnader att ändra i förutsättningarna. Totalt är det ca 40 personer från slk, Tieto Enator och Agresso som är inbokade för att hjälpa kontoret med införandet av det nya ekonomisystemet. Till detta kommer ett antal konsulter från GFK's leverantörer av försystem som är inbokade vissa perioder för att göra erforderliga anpassningar till Agresso. Totalt är det ca 500 medarbetare på kontoret som ska genomgå olika slag av utbildning i det nya systemet. Planeringen är ganska långt gången; lokaler och lärare inbokade osv. Delar av utbildningen sker i våra egna lokaler och med egen personal, men en stor del kommer att genomföras av representanter för Agresso respektive SLK i externa lokaler.

Teoretiskt skulle det vara möjligt att införa en ny organisation vid årsskiftet 2004/2005, göra en provisorisk lösning i det gamla ekonomisystemet Edit och senarelägga Agressointroduktionen. Detta skulle dock innebära mycket och kostsamt dubbelarbete. Agresso och en ny organisation bör genomföras samtidigt.

Kontoret gör bedömningen att den 1 maj 2005 är en möjlig tidpunkt för genomförande av en ny organisation. Tidpunkten är så vald att den dels bedöms möjliggöra nödvändiga förberedelser i form av fastställande av detaljorganisation, bemanning, rumsplaceringar, m m, dels att den sammanfaller med tertialrapport 1, vilket är en fördel eftersom en budgetavräkning ändå måste göras per 30 april.

För att underlätta omställningsprocessen bör kontorets personal så långt möjligt direktinplaceras på befattningarna i den nya organisationen.

Fastighetsförvaltning

Som framgått föreslår vi att Fastighetsförvaltningen skiljs ut från gatu- och fastighetskontoret redan vid årsskiftet 2004/2005, men att en eventuell sammanläggning med Saluhallsförvaltningen får anstå till dess nödvändiga förberedelser är avklarade (utredning om detaljorganisation, bemanning, förberedelser för införande av stadens nya ekonomisystem, m m). Vi föreslår att kommunstyrelsen samordnar detta arbete.

Stadsbyggnadsnämnden beslöt vid sitt sammanträde den 2 september 2004 att överlämna kontorets tjänsteutlåtande utan eget ställningstagande.

Reservation anföres av *Kerstin Rossipal* (kd), bilaga 1.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande av den 20 augusti 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Gatu- och fastighetskontorets verksamhet är mycket bred. Konsultrapporten är därför omfattande. Stadsbyggnadskontoret väljer att avgränsa kommentarerna i detta tjänsteutlåtande till de verksamheter som förutsätter nära samarbete mellan de båda kontoren. Främst relaterar detta till att säkra planberedskapen, hålla en hög bostadsproduktion och utveckla infrastrukturen i staden och regionen. Likaså berörs medborgarnas engagemang och möjlighet att påverka stadens utveckling.

Organisationsförändring

Under 1992 gjordes en genomlysning av de tekniska förvaltningarna. Uppdraget gällde att forma en organisation med tydlig åtskillnad av beställare och utförare. Integrering skulle ske av närliggande verksamheter, dubbelarbete skulle undvikas och de nya förvaltningarna skulle dimensioneras på en lägre nivå än tidigare. Gatu- och fastighetskontoret organiserades i sin nuvarande form 1993 efter att man sammanfört delar av tidigare gatukontoret, fastighetskontoret och fritidsförvaltningens parkverksamhet. Strategisk planering inom vissa övergripande områden fördes till stadsbyggnadskontoret. Utförarverksamheter skildes ut i särskilda förvaltningar. En väsentlig minskning av antalet medarbetare i ordinarie organisation gjordes. Förändringsarbete har därefter genomförts underhand. Det är naturligt att en översyn av befintlig organisation görs med visst tidsintervall. Det integrerade ledningssystemet i staden ställer krav på stor tydlighet och målinriktat arbete. Konsultrapporten har en tydlig inriktning på organisation, arbetsformer, verksamhetens uppgifter och rationaliseringar. Frågan om effektivitet har inte bedömts i perspektivet av om den föreslagna organisationen är bättre än den nuvarande på att genomföra de arbetsuppgifter som prioriteras högt inom staden, nämligen att åstadkomma 20.000

nya lägenheter till år 2006. En sådan analys borde, enligt stadsbyggnadskontoret, ha ingått i översynen för att ge en grund för att allsidigt kunna bedöma det man kan uppnå med den föreslagna förändringen.

Samarbete för stadens utveckling

Att utveckla Stockholm till en väl fungerande miljö med god välfärd och social balans förutsätter ett mångfacetterat arbete. Det gäller att möta kraven på förändring och utveckla stadens kvaliteter och speciella karaktär. Utvecklingsarbetet förutsätter ett nära samarbete mellan olika aktörer både inom och utom stadens verksamhet. Stadsbyggnadskontoret samarbete med gatu- och fastighetskontoret är omfattande och av grundläggande betydelse för den utveckling som staden önskar och planerar. Inte minst gäller detta att väga alternativa möjligheter och skapa samförstånd och samsyn kring framtida utvecklingsarbete både i befintliga områden och vid nyexploatering. Ett gott samarbete mellan de båda nämndernas verksamhet är betydelsefullt för utveckling av strategier som stöder varandra och för hela stadens framtida funktion.

Planering och bostadsbyggande

Stadens övergripande mål att bygga 20.000 nya lägenheter under åren 2003-2006 är en starkt dominerande uppgift. Den genomförs i ett intensivt samarbete mellan de båda kontoren och stadsledningskontoret. Även miljöförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna är viktiga parter i detta samarbete. Enligt översiktsplanen och Vision Stockholm 2030 kommer utvecklingen att fortgå långt efter denna period och man planerar för en ökning av staden med 150.000 invånare till år 2030. Den analys som gjorts om förutsättningarna för ett mycket högt bostadsbyggande visar att satsning måste ske både på större utvecklingsområden och små projekt. De större utvecklingsområdena behövs för att säkra stora volymer och även för att de rör sådana områden som det är dags att förändra. De små projekten kan tillfredsställa lokala behov och även utgöra en god möjlighet för mindre byggherrar att driva projekt. Sådana små projekt kan också i viss utsträckning erbjuda nytänkande och idéutveckling. De kan också förväntas vara mer stabila vid konjunktursvängning.

Dagens stadsbyggnadsstrategi att bygga staden inåt innebär en positiv utveckling för staden och samtidigt en mer komplicerad process vid planeringen. Det kan dels röra sig om att utveckla nya tekniska lösningar, då man ska planera för att bygga på tidigare använd industrimark, eller att lösa målkonflikter i den lokala miljön. Detta är ett resurskrävande arbete.

Samarbetet med gatu- och fastighetskontoret är väl utvecklat när det rör dessa frågor. Stadsbyggnadskontoret arbetar strategiskt med att hålla en god planberedskap för att kunna uppnå de uppställda målen.

Den organisationsuppbyggnad som gatu- och fastighetskontoret har idag gör kontakterna effektiva mellan kontoren och integrerar på ett praktiskt sätt de olika dimensioner som tillsammans måste bearbetas från idé till färdig plan. Den planeringsprocess som löper mellan kontoren och engagerar även andra aktörer har vid jämna mellanrum analyserats i syfte att göra den stegvis mer effektiv. Ett sådant

förändringsarbete genomfördes senast för ca två år sedan. Då skärptes olika steg i processen för att undvika dubbelarbete.

För stadsbyggnadskontorets del underlättas kontakterna av att gatu- och fastighetskontoret är uppbyggt i en integrerad organisation. Trafik- och stadsmiljöverksamheten, som i detta sammanhang omfattar trafik och gators och torgs funktion, och exploateringsverksamheten är nära sammanbunden. De flesta stora projekt omfattar infrastruktursatsningar av ett slag som kräver god kunskap, stort engagemang och tätt samarbete. En ny tid kan ha en ny syn på vilken organisationsform som är mest ändamålsenlig. Helt klart är dock att varje förändring medför att kraft tas i anspråk som annars skulle användas till att genomföra angelägen verksamhet. En tempoförändring riskerar också att märkas inom andra förvaltningar med breda kontaktytor mot gatu- och fastighetskontoret.

Stadsbyggnadskontoret anser att det kommer att innebära stora svårigheter att bibehålla tempot i den intensiva planeringen av bostäder och infrastruktur om förändringen av organisationen av gatu- och fastighetskontoret ska ske under innevarande höst och vara genomförd till årsskiftet 2004/05.

Gränsytor mellan de två kontoren

En särskilt uppdrag i organisationsöversynen har varit att överväga om den strategiska trafikplaneringen ska återföras till stadsbyggnadskontoret. Konsulterna gör ingen fördjupad analys av vilka dimensioner denna planering innehåller, men kommer ändå fram till att denna planering är starkt sammanbunden med övriga trafikfrågor och därför ej bör flyttas.

Inom ramen för arbetet med översiktlig planering sker trafikplanering. Denna är strategisk till sin karaktär. Trafikplanering har också stark koppling till planeringen av trafiken så att infrastrukturen utnyttjas effektivt. Den kopplar också till gators och torgs funktion i ett urbanmiljöperspektiv. Frågorna har stor betydelse lokalt och behöver också bearbetas i samarbete mellan central förvaltning och stadsdelsförvaltning. Dessutom sker nu omfattande samarbete med regionala myndigheter för att planera och genomföra stora trafikprojekt som starkt berör staden, t ex Mälartunneln, Södra och Norra Länken och Tvärbanans förlängning. Även miljö- och trafikplanering är strategisk trafikplanering består alltså av flera delar. Dels är det övergripande planering knuten till översiktsplanen, dels hur infrastruktur bäst nyttjas, dels genomförandet av stora infrastrukturprojekt. Innebörden av strategisk trafikplanering behöver därför preciseras. Först därefter är det möjligt att avgöra var och hur uppgifterna bäst inordnas i den kommunala verksamheten.

Stadsdelsnämndernas ansvar

Konsultrapporten innehåller förslag om att förändra gränssnittet mot stadsdelsnämnderna. Det gäller dels vinterväghållning och barmarksrenhållning, dels skötsel av parker och naturområden. För båda dessa frågor kan det sägas att det finns ett lokalt engagemang och att det samtidigt finns en koppling till centralt beslutade investeringar och för parker även till exploateringsprojekt.

Vid en sammanvägning framstår kopplingen mellan investering och drift mer tydligt vad gäller parkfrågor. Parker ingår dessutom i många exploateringsprojekt. För barmarksrenhållning och vinterväghållning är kopplingen inte lika stark. Det är uppgifter som väl kan planeras och utföras lokalt. Stadsbyggnadskontorets uppfattning är att park- och naturmarksfrågorna bör inordnas vid central förvaltning och att ansvaret för barmarksrenhållning och vinterväghållning bör ligga på stadsdelsförvaltningarna.

Lokalt inflytande

Det finns en stark strävan i staden att stärka det lokala inflytandet. Den lokala demokratin behöver utvecklas och arbete måste satsas på att finna nya former för att nå dessa mål. Det är inte självklart att en verksamhets inordning i central förvaltning eller stadsdelsförvaltning är mest avgörande när det gäller att åstadkomma denna lokala samverkan. Stadsbyggnadskontoret satsar sedan en tid på att ge förutsättningar för en utökad medborgarmedverkan genom att samla fakta och förslag som underlag för diskussion om större programområden, främst i ytterstaden. Detta ger en god bas för ett ökat samarbete både med stadsdelsförvaltningarna och direkt med medborgarna. Övergripande strategier och lokala fakta kan förenas till breda underlag som ger förutsättningar för en meningsfull och nyanserad dialog med medborgarna.

Ett sammanhållet kontor

Förändring bör göras utifrån perspektivet att bättre resultat kan uppnås vad gäller de uppgifter som prioriteras i staden. Här gäller det att åstadkomma 20.000 nya lägenheter med tillkommande infrastruktur av olika slag. Den viktning som konsulterna gör av de olika förslagen innehåller inte den dimensionen. I den remitterade rapporten är koncentrationen starkt inriktad på bl a rationalisering och begränsning av verksamhetens uppgifter. Detta är en brist.

Gatu- och fastighetskontoret har en bred verksamhet. Stadsbyggnadskontoret anser att den pågående förändringen där fastighetsfrågorna förs till likartad verksamhet och till del inordnas inom annan verksamhet är bra.

Stadsbyggnadskontoret finner att den integrerade organisationen inom gatu- och fastighetskontoret ger en god bas för samarbete mellan förvaltningarna i alla de frågor som är viktiga för stadens utveckling. Om en förändring ska göras till en organisationsuppbyggnad där exploatering/byggande/markfrågor och trafikfrågor skiljs åt borde det vara möjligt att uppnå önskat resultat genom att skapa två nya enheter inom en och samma förvaltning. Det är enligt konsulternas egen analys mycket marginella skillnader mellan alternativet med två enheter inom en förvaltning och två åtskilda förvaltningar. För stadsbyggnadskontorets del förändras kontaktytorna och fortsatt utveckling av samarbetsformerna måste ske. Frågan om att genomföra rationaliseringar, skapa transparens och effektivisering i verksamheten avgörs inte av om lösning med två förvaltningar väljs. Formen med en förvaltning gör kontakterna effektiva och kräver mindre administrativa resurser.

Det är angeläget att det skapas acceptans för förändringsarbetet. Detta förutsätter inflytande och delaktighet. Med tydligt uppdrag kan säkert gatu- och

fastighetskontoret genomföra ett förändringsarbete som leder till det resultat stadens ledning önskar. Efter ett inriktningsbeslut, som tar sin grund i de inkomna remissvaren och stadens lednings överväganden, bör därför gatu- och fastighetskontoret engageras mycket aktivt för att forma detaljorganisationen och dess bemanning samt genomföra den förändring som beslutats.

Saluhallsstyrelsen beslöt den 20 augusti 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt att därutöver anföra följande.

Saluhallsstyrelsens verksamhet är unik. Vi ska se till att stockholmarna erhåller livsmedel på ett ekonomiskt och ekologiskt fördelaktigt sätt. Det finns både för- och nackdelar med att flytta fastighetsförvaltningen från gatu- och fastighetsnämnden till saluhallsstyrelsen. Det kan vara bra att ytterligare renodla fastighetsbeståndet inom staden. Samtidigt kan vi känna en viss oro för att man på sikt tappar den specifika kompetens som saluhallsförvaltningen besitter idag.

Reservation anfördes av (m) och (fp) som ville överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande utan eget ställningstagande.

Saluhallsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 15 augusti 2004 lyder enligt följande.

Förvaltningen ger synpunkter på den delen av utredningen som gäller fastighetsförvaltningen och direkt berör förvaltningens verksamhet:

- ? Stockholms saluhallsstyrelse skall enligt sitt reglemente främja tillförseln av färskvaror och andra livsfröfnödenheter till staden samt främja partihandeln med sådana fröfnödenheter genom att förvalta Slakthusområdet och Årsta partihandelscentral med tillhörande anläggningar samt stadens tre saluhallar. Dessutom skall styrelsen upplåta och utöva tillsynen över samtliga torgplatser på Östermalmstorg och på Hötorget. Saluhallsstyrelsen är också stadens kristidsnämnd. Förvaltningen har haft motsvarande uppdrag sedan 1907. Saluhallsförvaltningen anser att det är viktigt för staden att ha ett fortsatt stort ansvar för att skapa goda förutsättningar för små och stora livsmedelsföretag att existera i Stockholm då stadens invånare både behöver det som företagen producerar samt de arbetstillfällena som skapas. En sammanslagning enligt förslaget innebär att styrelsens fokus på nuvarande verksamhet delas med många andra viktiga frågor.
- ? Torgen och saluhallarna är uppskattade inslag för boende och besökare till staden. För att saluhallarna ska kunna överleva i den hårda konkurrensen på marknaden krävs en bra blandning av olika typer av företag och en aktiv och kunnig förvaltning. Saluhallsförvaltningen har skaffat sig den specialkompetens som krävs

för att driva saluhallar och torg. Saluhallsförvaltningen anser att det är viktigt att kompetensen gällande drift av torg och saluhallar bibehålls.

- ? Saluhallsförvaltningen har genom åren skaffat sig ett bra kontaktnät och skaffar sig kontinuerlig information om den internationella utvecklingen inom partihandel, torg och saluhallar genom sitt medlemskap i World Union of Wholesalemarkets (130 medlemmar från hela världen) samt dess underorganisation som diskuterar europeiska unionens frågor. Förvaltningen har genom åren varit mycket aktiv i föreningen och har bland annat innehaft viceordförandeskapet. Inom Norden finns sedan 1918 ett uppbyggt och nära samarbete mellan huvudmännen för partihandelsområden, saluhallar och torghandel genom Nordiska Torg och Partihandelsföreningen. I föreningen innehar saluhallsförvaltningen ordförandeposten. Saluhallsförvaltningen anser att det är viktigt att det internationella nätverket gällande partihandelsområden, saluhallar och torg kan spridas.
- ? Spridningsområdet är ett mycket väl fungerande livsmedelskluster med hög europastandard vad gäller kött- grönsaks- och fiskhantering. Till skillnad från övriga Sverige där de stora företagen helt dominerar är Slakthusområdet ett småföretagarområde med ca 200 företag. Inom området samarbetar och konkurrerar dessa företag med varandra så att stordriftsfördelar uppstår. Slakthusområdet ger ca 3 500 arbetstillfällen och omsättningen är ca 10 mdr kr/år. Området ligger i ett mycket centralt och miljöeffektivt läge vilket medför att Stockholm bl a kan ha en effektiv och mycket väl fungerande restaurangnäring. Årsta partihallar är ett centralt beläget partihandelsområde med några mycket stora och många mycket små företag främst inom blommor, grönsaker och fisk. Områdets drygt 200 företag med ca 2 500 anställda i 22 byggnader omsätter ca 10 miljarder kr/år. Årsta partihallars mycket centrala lokalisering är viktig för restaurangnäringen, torghandeln inom staden samt också för de små butikerna. Saluhallsförvaltningen anser att det är viktigt att staden har ett fortsatt stort ansvar för att det finns centralt belägen mark för partihandelsområden samt att staden har kompetens att tillhandahålla specialanpassade lokaler för stora och små livsmedelsföretag. Ett svagare intresse från staden för livsmedelsfrågorna och partihandelsområdena kan leda till oro och att effektiva, starka och viktiga företag för stadens utveckling lämnar Stockholm.
- ? Utredningen föreslår att saluhallsförvaltningens markinnehav skall överlåtas på exploateringskontoret. Om markupplåtelseerna på partihandelsområdena övertas av exploateringskontoret försvinner ett incitament för saluhallsstyrelsen att påverka Årsta partihallars framtida utveckling. På Årsta blir styrelsen enbart en mindre fastighetsägare bland många andra och där liksom på Slakthusområdet kommer de naturliga kontakterna med andra fastighetsägare i samband med avgäldsdiskussioner att upphöra. Styrelsens viktiga roll som stadens representant inom områdena kommer att delas med exploateringskontoret. Förvaltningens roll inom områdena blir otydlig.

Saluhallsförvaltningen anser att företagen inom partihandelsområdena inte ska behöva ha mer än ett kontaktställe med staden gällande mark- och utnyttjandefrågor. Därför bör ansvaret för markupplåtelse inom partihandelsområdena inte övergå till exploateringskontoret.

- ? Den lilla organisationens fördelar med snabbhet vad gäller styrelse/förvaltningslednings respektive områdesansvarigs beslut kan komma att ersättas med en något trögare beslutsprocess vid ett genomförande av föreslagen sammanslagning. Servicenivån och ledningens närhet till hyresgäster kan komma att minska och anonymiteten riskerar att öka med en större organisation. Saluhallsförvaltningen anser att det är viktigt att behålla den lilla organisationens närhet mellan hyresgäster, områdesansvariga och styrelsen/förvaltningsledningen.
- ? Att utöka saluhallsförvaltningens fastighetsbestånd med delar av gatu- och fastighetskontorets gör att samordningsvinster kan uppnås och den nya organisationen ges möjlighet att bli effektivare än de två olika organisationerna är idag. Den större organisationen blir kraftfullare med större resurser. Fler erfarna och välutbildade personer ger en större kunskapsbank och kontaktnätet ökar. Fler specialistfunktioner kan finnas samt det är inspirerande och utvecklande med andra infallsvinklar på uppgifter genom fler medarbetare. Dubbelarbetet i de olika organisationerna kan upphöra. Det stora nyckelpersonsberoendet och därmed sårbarheten som gäller inom saluhallsförvaltningen kan minska. Saluhallsförvaltningen anser att det finns samordningsvinster att göra vid en sammanslagning av de fastighetsförvaltande enheterna i enlighet med förslaget.

Genomförande

Om beslut enligt huvudförslaget fattas, som innebär att gfk:s fastighetsförvaltning läggs samman med saluhallsförvaltningen, förordar saluhallsförvaltningen att kommunstyrelsen omgående uppdrar åt saluhallsstyrelsen att i samråd med stadsledningskontoret, utarbeta förslag till beslut om såväl detaljorganisationen, bemanning, tidplan samt hur sammanläggningen rent praktiskt skall genomföras.

Den nya större organisationen skall byggas upp så att fördelarna med en småskalig organisation bibehålls genom att låta den vara fortsatt "platt" samtidigt som den nya större organisationen får det stora företags resurser och fördelar. Styrelsens koncentration på livsmedels- och fastighetsfrågor ändras mer i riktning mot fastighetsfrågor men livsmedelsfrågorna blir fortfarande mycket viktiga.

Den nya större organisationen innebär en breddning av nuvarande saluhallsstyrelsens ansvarsområde. Organisationen byggs upp kring förvaltningsledning och ekonomi/it/personal funktion. Den praktiska fastighetsförvaltningen indelas i olika områden beroende på fastighetstyper samt en projektavdelning.

Enligt konsultförslaget är det viktigt att den nya förvaltningen inte får ansvaret för att hantera den övertalighet som kan uppkomma. Saluhallsförvaltningen delar den uppfattningen. Det är av yttersta vikt att förvaltningsledningen helt kan koncentrera sig på att bygga upp den nya organisationen där två olika företagskulturer skall sammanjämkas. Inom både gatu- och fastighetskontoret och saluhallsförvaltningen

pågår flera både centralt och lokalt beslutade större it-projekt. För att kunna samordna tidplaner, system samt kravspecifikationer, upphandling och implementering av dessa och därmed undvika dubbelarbete och onödiga kostnader bör ett beslut om de nya organisationsförutsättningarna fattas snarast.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslöt vid sitt sammanträde den 31 augusti 2004 att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Jakob Forssmed* (kd), bilaga 1.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande av den 17 augusti 2004 har följande lydelse.

Miljöförvaltningen arbetar mycket med frågor som anknyter till de verksamheter som Gatu- och fastighetskontoret bedriver. Detta gäller bland annat ärenden med koppling till trafikmiljö, samhällsbyggande och skyddade naturområden. Med en uppdelning av Gatu- och fastighetskontoret i två kontor tror Miljöförvaltningen att det blir enklare att hitta rätt kontakter för att diskutera olika frågor. Förvaltningen har därför inget att invända mot en uppdelning.

Förvaltningen bedömer att det är positivt om drift och underhåll av gator, torg och allmänna platser samlas till en och samma aktör, i detta fall Trafikkontoret, alltså i enlighet med alternativen B och C. I och med detta skapas också en större klarhet beträffande ansvarsfrågor beträffande dagvatten och andra miljöfrågor. Förvaltningen bedömer att förändringen skulle möjliggöra att miljöfrågor med anknytning till drift och underhåll skulle kunna hanteras lättare än i dag då ett stort antal stadsdelsförvaltningar ansvarar för frågorna. Ett exempel på en fråga där detta har betydelse är då nya metoder för gatuhållning ska introduceras i syfte att få ner halterna av hälsofarliga partiklar.

En enhet för Miljöstrategiska uppgifter föreslås ligga under Trafikkontoret. Miljöförvaltningen tycker att detta är positivt i och med att en stor del av miljöfrågorna i staden är nära kopplade till trafiken. Förvaltningen tycker dock att man även bör överväga att införa en enhet för Miljöstrategiska uppgifter även på Exploateringskontoret. Enheterna bör bland annat få ansvar för egenkontroll enligt Miljöbalken på kontoren. Miljöförvaltningen möter i sin tillsyn av naturreservat Gatu- och fastighetskontoret, som i dag har ansvaret för investeringar, och stadsdelsförvaltningarna som ansvarar för skötsel av parkverksamheten inkluderande stadens naturreservat. Nuvarande ansvarsfördelning mellan stadsdelsförvaltningarna och Gatu- och fastighetskontoret är enligt förvaltningen tveksam.

Miljöförvaltningens tillsyn innebär nuvarande ordning att tillsynsarbetet försvåras beroende på att många parter är inblandade i naturvårdsarbetet och att ansvarsfördelningen kan upplevas som oklar. Investering och drift bör i stället hanteras av samma nämnd, alltså i enlighet med alternativ C eller D. Det är en fördel om

ansvaret för naturreservat läggs helt till stadsdelsnämnderna med hänsyn till deras kunskap och intresse för närmiljön.

Förvaltningens sammantagna bedömning är att alternativ C är den fördelaktigaste organisationsformen av de fyra redovisade.

Kista stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att anta förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande och att därutöver anföra följande.

Under perioden från 1997 har stadsdelen vunnit erfarenheter av drift och underhåll av gator, torg, parker och allmänna platser. Det har inte varit utan svårigheter men alltefter har instrumenten för upphandling och uppföljning av detta förfinats och en avsevärd kompetens uppnåtts, ofta i samarbete med lokala entreprenörer. Medborgarna i stadsdelen har nära kontakt med sin stadsdelsförvaltning och kan själva kontakta entreprenören och framföra synpunkter direkt. Detta har fungerat väl och t ex vinterväghållningen i Kista stadsdelsområde har i de flestas ögon förbättrats. Ett överförande tillbaka till en central förvaltningsmodell skulle uppfattas som ett steg tillbaka och framstå som en minskad möjlighet påverka stadsdelsmiljön. Erfarenheterna av central skötsel av stadsmiljön uppfattas av många medborgare från tidigare perioder vara mindre bra.

Staden har i sin utredning *Stadens politiska organisation* starkt framhållit decentralisering, plattare organisationer, stärkt inflytande för medborgarna och flyttning av beslut och utförande till stadsdelsnämnderna. Man rekommenderar i den utredningen att undvika delat ansvar, något som i alternativen från konsulterna i översynen av gatu- och fastighetskontoret kvarstår. Citat ur Stadens politiska organisation: *"Arbetsfördelningen mellan facknämnder och stadsdelsnämnder bör utgå från hela verksamhetsområden, och delat ansvar inom ett och samma verksamhetsfält bör undvikas för att organisationen skall bli tydlig inför medborgare och anställda."* För medborgarna är det avgörande att kunna utöva ett nära inflytande, där organisationen är begriplig och det tycker vi inte förslagen i utredningen är. Bland stadsdelsnämndens viktigaste uppgifter är att uppehålla status och standard i stadsdelsområdet och då måste ansvar och befogenhet för skötseln av stadsmiljön återfinnas där, nära medborgarna.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 11 augusti 2004 har följande lydelse.

Kista stadsdelsförvaltning förordar det alternativ som mest liknar alternativ B. Istället för två fokuserade förvaltningar förelås dock en förvaltning med lämplig

avdelningsindelning. Erfarenheter från tidigare organisationer med en gemensam nämnd har inte varit odelat lyckade t.ex. parkförvaltningen och idrottsförvaltningen under park- och idrottsnämnden.

Då gatu- och fastighetskontoret numera endast består av två regioner, innerstadsregionen och yttre stadsregionen har denna organisation till stora delar spelat ut sin roll. Stadsdelsförvaltningen vill förorda en plattare organisation och att det arbete som försiggår på områdesnivå istället utvecklas.

I Kista finns ett mycket nära samarbete mellan gatu- och fastighetskontorets lokala handläggare i området liksom med stadsbyggnadskontoret, parkeringsavdelningen, företagare och fastighetsägareföreningar, Kista Science AB, grannkommuner, vägverket etc. Stadsdelsförvaltningen deltar härigenom i ett tidigt stadium i planeringsarbetet och kan bidra med lokalt förankrade förslag till trafiklösningar, förtätningar och stadsförnyelseförslag. Stadsdelsförvaltningen har en lokal kännedom som inte centralt placerade tjänstemän har en möjlighet att besitta.

Kista stadsdelsförvaltning anser att gatu- och fastighetskontorets organisation och eventuell förändring i ansvarsområde gentemot stadsdelsförvaltningarna måste fastläggas samordnat med att ställning tas till utredningen om stadens politiska organisation (SPO). Denna utredning har under våren varit på remiss till förvaltningarna och behandlas nu centralt.

I SPO-utredningen fastslås att inriktningen ska vara att ge stadsdelsnämnderna ett större direktansvar för löpande drift av lokal karaktär samt renodla facknämndernas ansvarsområden och öka deras förutsättningar att koncentrera sig på sina huvuduppdrag och på de kommungemensamma frågorna.

SPO-utredningen och konsultutredningens huvudförslag överensstämmer någorlunda vad gäller att stadsdelsförvaltningen får ett helhetsansvar för stadens parker, planteringar och grönområden. Konsultförslaget innebär dock en splittring så tillvida att ansvaret för parkinvesteringar vid exploateringar förläggs centralt till exploateringsförvaltningen och ansvaret för vissa centrala parker läggs på trafikkontoret och i övrigt förs parkfrågor till stadsdelsförvaltningen. Torg och offentliga platser som fungerar som parker ska handhas av trafikkontoret. Detta kommer att bli helt obegripligt för innevånarna. Konsultfirman föreslår att stadsdelsförvaltningarnas ansvar för offentlig renhållning och vinterväghållning centraliseras till trafikkontoret. Stadsdelsförvaltningen avstyrker detta förslag. Det skulle bli alldeles för tungt för stadsdelsförvaltningarna att ta på sig ett så stort ansvar. En av de viktigaste och mest lokala inflytandena för trivsel och trygghet i området är offentlig renhållning. Väl fungerande snörenhållning även på x-områden och parkvägar är i trafikseparerade stadsdelar som Kista-Husby-Akalla helt avgörande för att hela infrastrukturen ska fungera för boende, arbetande och besökare. Stadsdelsförvaltningen anser att en centralisering av renhållning och snörenhållning försämrar det lokala inflytandet på denna viktiga service och splittrar möjligheterna att erbjuda en trygg, trivsamt och attraktiv fysisk miljö. Nedskräpningen kan inte bemästras genom enbart effektiv renhållning. Istället måste som sker på stadsdelsförvaltningarna innevånarnas beteende förändras genom att olika lokalt förankrade städskampanjer etc. genomförs. Även de olika fastighetsägarna,

föreningslivet, skolor och ungdomar måste involveras. En centralisering motverkar denna möjlighet.

Det är oerhört viktigt att ansvarig förvaltning har en entreprenadkontroll dagligen ute i varje driftområde och har en fullständig lokalkännedom. Även om driftentreprenörer har egenkontroll så är förvaltningens entreprenadkontroll och styrning mycket viktig. Allmänhetens synpunkter, önskemål och frågor inom den fysiska verksamheten tillhör de mest frekventa på stadsdelsförvaltningen. Detta går inte att handlägga rationellt centralt.

Stadsdelsförvaltningen får som lokal företrädare för staden i stor utsträckning utöva tillsyn i frågor som enligt organisationen ska handläggas centralt. Allmänheten vänder sig regelmässigt till stadsdelsförvaltningen i alla frågor vad gäller fysisk miljö. Det gäller t.ex. belysning, påkörda trafikmärken, otillåtna uppgrävningar av gator etc. Även här skulle stadens ansvariga behöva utöva en daglig tillsyn. Staden skulle göra avsevärda besparingar eller få ökade intäkter om mera personella resurser satsades på tillsyn av ianspråktagande av offentlig mark och gator och underlåtenhet att återställa efter arbeten. Fastighetsägarföreningen i Kista har själva tillsammans med stadsdelsförvaltningen och ansvariga i staden utrett och föreslagit att rutinerna stramas upp och missbruk beivras för att företagsområdena ska bli mer attraktiva.

Konsultens bedömning att stadsdelsförvaltningarnas upphandling av entreprenader kräver 25 tjänster för parkdriften och 25 tjänster för gatudrift stämmer inte. Själva upphandlingen kräver några manmånader per upphandlingstillfälle som inträffar med intervaller om 3 till 5 år. Den stora arbetsuppgiften för de driftansvariga samtidigt med entreprenadkontrollen är, som nämnts ovan, kontakter med allmänheten, företag, bostadsföretag och som lokalföreträdare med andra förvaltningar. En så kraftig bortrationalisering av driftansvariga som föreslås vid en centralisering innebär att servicen till allmänheten drastiskt måste minskas och att det går ut över medborgarinflytandet samt att driftentreprenörerna ges mycket fria händer.

Utredningen framhåller att det är en fördel med centralisering av entreprenadupphandlingen, då den kan ge samordningsvinster och möjligheter till kombinatorisk upphandling och fördelning av entreprenaderna i tiden. Detta är inte alltid självklart. Det stora problemet är att driftaktörerna på markanden blir allt färre och att det kan gå emot ett oligopol. Det är därför en fördel i vissa fall med mindre totalentreprenader, delade entreprenader och olika lösningar för att ge möjligheter för mindre entreprenadföretag att finnas kvar och alternativt utvecklas på marknaden. Staden har utarbetat mycket bra upphandlingsunderlag som tillämpas av stadsdelsförvaltningarna och garanterar relativt likartade servicenivåer.

Att centralisering av upphandlingen skulle innebära en bättre fördelning i tiden är inte heller riktigt. Då stadsdelsförvaltningens driftentreprenader som regel är tidsbegränsade till tre år och har en förlängningsmöjlighet på upp till två år ges möjligheter att välja tid för ny upphandling. Hänsyn tas härvid givetvis till vilka andra entreprenadupphandlingar som kommer att ske i andra stadsdelsförvaltningar samt allmänt markandsläge, konjunktur etc. Kista stadsdelsförvaltning har goda erfarenheter och en mycket förmånlig upphandling genom att en lokal företagare i konkurrens först

erhållit en delad entreprenad och nu utvecklat sin verksamhet så att vid sista entreprenadupphandlingen har företaget blivit totalentreprenör. Hård konkurrens vid upphandlingen ledde till att stadsdelsförvaltningen inte fick någon kostnadsökning för driften, medan inom andra stadsdelar entreprenadanbud stigit mycket kraftigt.

Fördelen med att hålla ihop parkdrift, renhållning och vinterväghållning är att beställaren kan se till att entreprenören ges full och jämn sysselsättning året runt. Vid milda vintrar när snörenhållningen inte kräver insatser kan istället erforderlig naturvård och underhållsarbeten utföras inom befintlig total budget. En arbetskrävande vinter kan istället sådana naturvårdsarbeten få anstå. Detta innebär att entreprenören kan ha god beredskap och bemanning och entreprenörens behov fast ersättning för vinterberedskap kan minimeras. I senaste anbud gav det en total kostnadsreduktion med 10%.

Bemanning

Stadsdelsnämnden kan inte bedöma realismen i bemanningsförslagen för gatu- och fastighetskontoret med utgångspunkt från utredningsunderlaget. En viktig faktor som inte belyses är hur mycket som utförs i egen regi och hur många konsulter som anlitas. Samordningsmöten i olika frågor mellan tjänstemän i olika funktioner och konsulter är mycket resurskrävande. Det är viktigt att skapa en organisation och bemanning med en bredare kompetens som minskar behovet av antalet deltagare vid olika projekt. Uppdelningen av gatu- och fastighetskontoret i en enhet för exploatering och en för trafik får inte innebära att det väl fungerande samarbetet på lokal nivå försvåras eller byråkratiseras. I Kista fungerar planering och genomförande i infrastrukturfrågor mycket väl mellan gatu- och fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret och stadsdelsförvaltningen. En organisationsförändring kan knappast innebära förbättringar på lokal nivå eller ytterligare påskynda det högt uppdrivna tempot vad gäller exploatering, förtätning och infrastrukturinvesteringar. Stadsdelsförvaltningen förmodar att behovet av fokusering mera ligger på central nivå.

Fastighetsförvaltning

Stadsdelsförvaltningen är positiv till att fastighetsförvaltningen bryts ut ur gatu- och fastighetskontoret och läggs på specialiserade bolag eller annan förvaltning. Fastighetskontoret är en av flera fastighetsägare som Kista stadsdelsförvaltning hyr av. En stor del hyrs av HSB-föreningar och kommunala och privata bolag. Fastighetskontoret saknar idag resurser för att fullfölja sina åtagande som fastighetsägare och även t.ex. genomföra energibesparingar. Genom att fastighetskontoret måste korta avskrivningstider i förhållande till livslängden och ogynnsam finansiering och mycket höga kostnadspåslag vid ombyggnader har stadsdelsförvaltningen ofta inte haft råd med verksamhetsanpassningar i gatu- och fastighetskontorets lokaler. Detta har gjort andra fastighetsalternativ mer förmånliga. Om inte jämlik finansiering kan ske i kommunal förvaltning av reinvesteringar och verksamhetsanpassningar förordar stadsdelsförvaltningen att de kommunala fastigheterna överförs till bolag med bättre finansieringsförutsättningar.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslöt den 25 augusti 2004 att anta förvaltningens förslag som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Kerstin Gustavsson m.fl.* (m) med stöd av (fp) och (kd), bilaga 1.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 9 juli 2004 har följande lydelse.

Rinkeby var en av tre Stockholmsstadsdelar som fick bilda stadsdelsnämnd 1991 - tre år innan den stora stadsdelsreformen. Under de snart tretton år som stadsdelsnämnden och dess förvaltning har fungerat har man inom alla verksamhetsgrenar byggt upp en väl fungerande organisation för att på bästa möjliga sätt tillgodose medborgarnas behov och intressen. Närheten till brukarna, de korta beslutsvägarna för de frågor som ligger inom förvaltningens ansvarsområde, de samlade erfarenheterna av tretton års arbete inom nuvarande organisationsform samt det pågående arbetet inom stadsdelsförnyelsen är avgörande för stadsdelsnämndens ställningstagande till alternativen i organisationsöversynen. Rinkeby stadsdelsförvaltning har anpassat drift- och underhållsansvaret för vinterväghållning, barmarksrenhållning och parkskötsel efter lokala behov. Det nuvarande entreprenadavtalet med Stockholm Entreprenad AB innefattar samtliga dessa verksamhetsgrenar och löper fram till 2006 09 30 med möjlig förlängning upp till tre år. Kontraktet är utformat som ett leasingavtal där entreprenören tillhandahåller en fast arbetsstyrka med tillgång till en anpassad maskinpark. Stadsdelsförvaltningen har därigenom tagit en mer aktiv roll över ledning och styrning av arbetet i stället för den mer traditionella funktionen som kontrollant. Det här har gjort att förvaltningen kan göra omprioriteringar och snabbt kan dirigera om arbetsstyrkan när behov uppstår. Att stadsdelsnämndens entreprenadavtal och det nuvarande arbetsmetoderna varit framgångsrika märks genom att det kommer in väldigt få klagomål när det gäller barmarksrenhållning, vinterväghållning eller parkskötsel i Rinkeby i de redovisningar som går att hämta från driftcentralen.

Förutsättningen för att kunna fortsätta drift och underhållsarbetet inom nuvarande avtalsform är att det sker lokalt inom den egna stadsdelen. Stadsdelsnämnden anser att samarbetet med de nuvarande centrala förvaltningarna är gott men att det behöver utvecklas så att de omfattar intentionerna inom stadsdelsförnyelsen där ett ökat brukarinflytande har prioriterats. Stadsdelsnämnden vill erbjuda de boende god service och reella möjligheter till inflytande över såväl parkernas utformning och skötsel som de frågor som rör barmarksrenhållning och vinterväghållning. Boende har särskilt uttryckt vikten av att vara delaktig och kunna påverka i den slutrapport från "Arbetsgruppen för fysisk struktur – Boendes synpunkter och önskemål" som bifogas som bilaga (bilaga 1.) Även i en den inom ramen för stadsdelsförnyelsen pågående "Referensgruppen för fysisk miljö" uttrycker deltagarna samma viljeinriktning.

Förutsättningen för att bedriva ett lokalt utvecklingsarbete där boende kan påverka i alla delar som gäller den yttre miljön är att det sker lokalt inom den egna stadsdelen. Förvaltningen har inga synpunkter på om gatu- och fastighetskontoret skall delas upp på flera förvaltningar eller om ansvaret även i fortsättningen skall ligga kvar ungefär som det gör idag. Det är däremot av största vikt att eventuella organisationsförändringar

- ? inte innebär en centralisering av barmarksrenhållning och vinterväghållning
- ? skapar bättre förutsättningar för ett konstruktivt samarbete
- ? möjliggör för boende att få insyn och inflytande över planfrågor i den egna stadsdelen

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att godkänna förvaltningens förslag till tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten *Patrick Simonson* (kd), bilaga 1.

Vice ordföranden *Ann-Katrin Åslund* (fp) och ledamoten *Madeleine Jacobsson* (m) anmälde att ärendet lämnades utan eget ställningstagande.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 12 augusti 2004 har följande lydelse.

Konsultgruppen har föreslagit enligt ovan i alternativen C och D att vintervägs- och barmarksväghållningen åter centraliseras och denna gång till den nya Trafikförvaltningen. Förslaget går tvärs emot den nyligen redovisade SPO-utredningen (Stadens Politiska Organisation) som istället förordar ytterligare decentralisering av fysiska verksamheter till stadsdelsnämnderna i syfte att öka medborgarnas inflytande och delaktighet samt effektivisera styrning och uppföljning. Om målet med det här förslaget är att enbart rationalisera och spara pengar, så kan det säkert uppnås till viss del. Det sker dock på bekostnad av att närdemokratin och hela tanken med stadsdelsreformen försvagas betydligt. Snöröjning och renhållning är sådant som engagerar de flesta som bor eller verkar i en stadsdel. Därför bör ansvaret för ligga kvar lokalt ute hos stadsdelsnämnderna. I undersökningar som gjorts av USK 1997 och 2002 hos medborgarna visade att både vinter- och barmarksskötsel blivit bättre sedan dessa uppgifter lagts ut lokalt, jämfört med åren före 1997 då stadsdelsreformen trädde i kraft. Vid Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har detta sin förklaring i att kontrollfunktionen är lokalt uppbyggt i de olika stadsdelarna, som bygger på närhetsprincipen, med delaktighet och i dialog med medborgare, föreningar och näringsliv. Denna organisation torde vara mycket svår att upprätthålla från en centralt belägen instans i staden. I det förordade alternativ C föreslås att parkskötseln skall vara kvar på stadsdelsnämnderna samt att dessa också skall få överta

investeringsansvaret. Detta är bra då det innebär en bättre renodling av ansvaret, förutsatt att medel för investeringarna tilldelas i erforderlig omfattning. Det är dock svårt att upprätthålla en rationell och effektiv drift i en stadsdel i ytterstaden med stora arealer, om park- och gatuskötsel skiljs åt, särskilt under barmarkstid då dessa uppgifter går i varandra. Det talar ytterligare för att dessa uppgifter bör hållas ihop. Vissa oklara gränssnittsfrågor återstår att reda ut. Stadsdelarnas torghandel och dess tillhörighet i framtiden nämns inte utredningen. Likaså de övriga upplåtelser och bygglov som handläggs lokalt idag. Vad gäller fullföljande av Fastighetsförvaltningens specialisering enligt förslagen B-D anser stadsdelsförvaltningen att detta är bra i huvudsak och i konsekvens med att de olika avdelningarna redan har vitt olika funktioner med sinsemellan olika organisation. Beträffande förslaget med överföring av förskolelokalerna till SISAB anser dock stadsdelsförvaltningen att det är tveksamt om SISAB med sin inriktning på enbart skollokalkompetens och med sin nuvarande arbetsstruktur kan sköta detta ansvarsområde med så många små lokaler (ett 40-tal inom Spånga-Tensta) på ett effektivt och serviceinriktat sätt. Skall dessa små enheter inordnas i samma långsamma och kostsamma arbetsgång där SISAB bestämmer priset istället för att tillämpa självkostnadspriset/anbudet, som GFK nu trots allt gör vid ombyggnader, riskerar hyrorna rusa upp i höjden.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslöt den 31 augusti 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av ledamoten *Helen Jäderlund Eckardt m.fl.* (fp) och ledamoten *Catharina Hillerström Vagli m.fl.* (m), bilaga 1.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 12 augusti 2004 har följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i utredarnas tydliga koppling till huvuduppgifterna, så att trafik- och bostadsfrågorna kan prioriteras. Förvaltningen uppfattar att utredarna "skalar av" Gatu- och fastighetskontoret ansvaret för fastigheter eftersom andra enheter inom stadens organisation kan hantera detta område mer effektivt. Kvar på den nya organisationen finns de fastigheter som utgör stadens markbank. En fokusering på de två arbetsområdena "trafik" och "exploatering / byggande" skapas härmed i den nya organisationen med vilken förvaltningen instämmer.

Utredarnas förslag är att ansvaret för parkmark bibehålls och utökas på stadsdelsförvaltningarna och ansvaret för gatumark övergår till det nybildade Trafikkontoret. När det gäller arbetsområdena gatudrift, parkskötsel och parkunderhåll skall nämnas att Stadsdelsförvaltningen har haft ansvaret för dessa arbetsområden från 1997. Under denna tid har verksamheten bedrivits med sex olika kontraktsinnehåll. Detta har medfört att förvaltningen erhållit goda erfarenheter av att utforma

förfrågningsunderlag och skaffat god kunskap om hur denna typ av entreprenader skall drivas.

I Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning bedrevs verksamheten, direkt efter stadsdelsreformen, på ett sätt där arbetet var uppdelat efter olika funktioner med olika entreprenör för vinterväghållning, barmarksrenhållning, parkskötsel och parkunderhåll. Det uppstod ständiga gränsdragningsproblem där entreprenörerna skyllde på varandra med förseningar och sämre standard som följd. Förvaltningen har därefter dragit slutsatsen att en driftentreprenad ska utföras med detaljerat förfrågningsunderlag, möjligheter till ekonomiska sanktioner och en lokalt anpassad styrning av verksamheten, för att kunna garantera den avtalade standardnivån. Vidare är det förvaltningens bestämda uppfattning att återkommande drift och skötselverksamhet på gatu- och parkmark i ytterstaden, inom ett och samma geografiska område, bör utföras av en och samma entreprenör. När det gäller beläggnings- och stenarbeten kan dock förvaltningsövergripande å- prisupphandling användas. Förvaltningen anser att det är bättre att fördela parkutbildad personal till stadsdelsförvaltningarna än att bygga upp parkenheter inom den nya trafik- och exploateringsorganisationen. Kompetens, investeringsresurser och ansvar bör ligga i en och samma organisation. När investeringsmedel förs över till stadsdelsförvaltningarna kan en större del av medlen användas direkt i produktion istället för projektadministration. För många parkanläggningar, kan det nu vanliga förfarandet att anlita konsulter, innebära att en orimligt stor del av tillgängliga medel läggs på upphandling, projektering och kontroll i stället för träd, buskar och blommor.

Utredarnas ställningstagande förefaller att bygga på förhållanden inom Stockholms innerstad. Det framgår tydligt när man beskriver antalet gatuingenjörer. Gatudrift och vinterväghållning är hårt reglerade med standardkriterier och frekvenser i kontrakten och kräver därför inte lika mycket planering, kontroll och kontakter med allmänheten som parkskötsel. Vid stadsdelsförvaltningarna i Stockholms ytterstad är det parkskötsel och parkunderhåll som upptar huvuddelen av park- och gatuingenjörernas tid. Förvaltningen har härvid dragit slutsatsen att det är en fördel om vinterväghållning och parkskötsel i ytterstaden, utförs av en och samma entreprenör. Entreprenörens parkpersonal kan då växla mellan snöröjning och slyröjning och skogsvård och det innebär ett effektivare utnyttjande av personalen med en lägre prisnivå som följd.

Förvaltningen saknar en beskrivning över vilken standard- och servicenivå som den nya organisationen ska garantera. Det borde vara utgångspunkten för en organisationsutredning. Den upprepade jämförelsen mellan bemanning och kostnad blir helt ointressant om den inte ställs i relation till önskvärd standardnivå. De beskrivningar av rationaliseringsvinster som utredningen redogör för måste bygga på ett missförstånd av hur arbetsuppgifterna fördelar sig mellan gatudrift och parkskötsel. Vid Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning finns ingen personal som kan överföras till trafikkontoret eller bli övertalig.

I samtliga organisationsförslag har man bibehållit en uppdelning i innerstad och ytterstad. Förvaltningen anser att såväl personella som ekonomiska resurser är orättvist fördelade till fördel för innerstaden. Det finns en uppenbar risk att denna orättvisa

kvarstår även i den nya organisationen. Beträffande bemanning inom nuvarande gatu- och fastighetskontoret upplever förvaltningen att de två gatuingenjörer vid gatu- och fastighetskontoret som har till uppgift att leda drift av trafikleder och underhåll av gator och vägar i västerort inte hinner överblicka hela sitt stora område på ett tillfredsställande sätt. Vi utgår från att samma förhållande råder i Söderort.

Utredningen föreslår att verksamheten som utförs av trafiktjänsten ska intäktsfinansieras. Förvaltningen anser att trafiktjänsten utför ett mycket viktigt arbete för att garantera god framkomlighet. Arbetet kräver dygnetruntbevakning med snabba insatser när fel uppstår. Omprioritering av insatserna måste ofta vidtas. Dess omprioriteringar går fortare att göra med direkta ordervägar till egen personal och utan att behöva kontakta beställaren innan arbetet utförs. Förvaltningen avstyrker därför en intäktsfinansiering av trafiktjänsten arbetsuppgifter.

När det gäller markupplåtelse vill förvaltningen understryka vikten av att det nya Trafikkontoret bör administrera och sköta sådan markupplåtelse som har anknytning till trafikföring på gatumark. Stadsdelsförvaltningen bör dock ges ett utökat uppdrag med möjligheter att administrera all markupplåtelse på parkmark för t.ex. byggupplag och uppställning av containrar. Detta skulle underlätta uppföljningen så att insatser och mål kan följas och efterlevas.

Förvaltningen vill framhålla vikten av att utveckla handläggningen av de strategiska planeringsfrågorna på central nivå, så att stadsdelsförvaltningarna får ett större inflytande. Detta kan göras genom att den föreslagna organisationsstrukturen kompletteras med utveckling av detaljstrukturen för samordningsmöjligheter inom stadens organisation. Förvaltningen ser positivt på ökad samordningsmöjlighet inom stadens organisation gällande trafikplaneringen mellan Trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna. Detta går i linje med SPO-utredningens förslag angående ett ökat lokalt inflytande över vissa lokala trafikfrågor och bör vara vägledande.

Stadsdelsförvaltningen anser att de värderingskriterier som ligger till grund för den valda organisationsstrukturen skall värderas både ur ett verksamhetsperspektiv och ett politiskt perspektiv. Detta innebär att det enligt förvaltningens åsikt också skall finnas en tjänstemannagrupp direkt underställd Trafik- och exploateringsnämnden som skall samordna resursfördelning och annan prioritering mellan de två olika arbetsområdena "trafik" och "exploatering / byggande". Förvaltningen förordar därmed en sammanhållen förvaltning.

Dessutom förordar stadsdelsförvaltningen att allt ansvar för parkinvesteringar och parkskötsel överförs till stadsdelsförvaltningarna. Parkpersonal tillförs stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen anser att begreppet stadsgemensamma parker måste definieras till några få parker i Stockholms innerstad.

Med anledning av vad som anförts ovan ställer sig förvaltningen tveksam till att överföra ansvaret för gatudriften till det nya Trafik- & exploateringskontoret över staden som helhet. Stadsdelsförvaltningarna i ytterstaden bör av effektivitetsskäl ansvar för både gatudrift och parkskötsel.

Bromma stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att anta förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Désirée Pethrus Engström* (kd), bilaga 1.

Jan Tigerström m.fl. (m) och *Kristin Swanberg m.fl.* (fp) lämnade förslaget utan eget ställningstagande.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 12 augusti 2004 har följande lydelse.

I utredningen föreslås att stadsdelsförvaltningarnas ansvar för renhållning och vinterväghållning centraliseras till trafikkontoret. Vi avstyrker detta förslag då det skulle minska det lokala inflytandet. Vi tycker att en viktig aspekt vid en bedömning hur en organisation skall utformas är vad brukarna, som organisationen skall ge service till, förväntar sig. Till skillnad från SPO-utredningen (stadens politiska organisation) berörs allmänhetens möjligheter till påverkan och inflytande över skötseln av den offentliga marken inte i utredningen. Vi har, med undantag för att besvara några frågor i en enkät, inte deltagit i någon dialog med utredarna.

Utredarna menar att det går att minska stadsdelsförvaltningarnas 25 tjänster till 10 tjänster med entreprenadupphandling som arbetsuppgifter, centralt placerade i det förslagna trafikkontoret. Vi menar att det är en missuppfattning att stadsdelarnas park- och gatuingenjörer har arbetsuppgifter som enbart handlar om entreprenadstyrning. Merparten av arbetstiden för dessa tjänstemän utgörs av samarbete med övriga förvaltningar avseende exploateringar samt kontakter med allmänheten via telefon, mail, brev och personliga möten.

Vi har ett nära samarbete med gatu- och fastighetskontorets lokala handläggare för Bromma liksom med stadsbyggnadskontoret, parkeringsavdelningen övriga centrala förvaltningar etc. Vi deltar i ett tidigt stadium i planeringsarbetet av större bostadsprojekt och bevakar Brommabornas förslag till trafiklösningar. Stadsdelsförvaltningens lokala kännedom är svår att upprätthålla i en central organisation. Våra entreprenadkontrakt är upprättade i enlighet med de gemensamma kriterier för vinterväghållning som gatu- och fastighetskontoret har tagit fram. Som grund vid förfrågningsunderlagens upprättande låg även lokala förutsättningar. Vi ser kunskapen om de lokala förutsättningarna som mycket värdefull vid upphandling och kontroll av entreprenören. Även för allmänheten är det lätt att kontakta stadsdelsförvaltningen och framföra klagomål eller synpunkter på skötseln av parker och gator. Detta visas inte minst av det stora antal kontakter vi har med allmänheten.

Enligt utredarnas förslag ska exploateringsförvaltningen, trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna handha parkfrågor. Vi tror att denna splittring av ansvaret för parkfrågorna på tre förvaltningar kommer att innebära att allmänheten har svårt att hitta rätt. Att skötseln av den offentliga marken berör och engagerar allmänheten visar

sig på våra nämndsammanträdens öppna forum, då frågorna ofta handlar om park- och gatuskötsel eller har anknytning till den offentliga miljön. Utredarna bedömer att det finns fördelar och samordningsvinster med att överföra barmarksrenhållning och vinterväghållning till en central förvaltning men låter stadsdelsnämnderna fortsätta att ha ansvaret för parkskötseln.

En brist i utredningen är att den bortser från motsvarande samordningsvinster och ekonomiska fördelar i stadsdelsnämndernas organisationer som har helhetsansvaret för såväl park- som gatuskötseln inom sitt geografiska område. Att inom en organisation ha hela ansvaret för skötseln av den offentliga marken bedömer vi som resurseffektivt i många avseenden. Dels vid entreprenadupphandling och kontroll av entreprenörer, dels vid planering av arbetsuppgifter under sommar- kontra vintersäsonger då entreprenören ges jämn sysselsättning året runt, dels vid kontakter med allmänheten.

Vidare menar vi, till skillnad från utredarna, att det även i en decentraliserad organisation går att utveckla upphandlingsformer. Exempel på detta är den utveckling som skett inom området efter det att nuvarande decentraliserade organisation infördes år 1997. Vi tror att det är mångfalden, alternativen inom respektive stadsdelsnämnd som driver utvecklingen framåt. Antalet entreprenörer har de senaste elva åren i stort sett varit konstant oavsett om staden har haft central eller decentraliserad organisation som utfört entreprenadupphandlingar.

Fastighetsförvaltning

Gatu- och fastighetskontoret är en av de fastighetsägare som Bromma stadsdelsförvaltning hyr verksamhetslokaler av, vidare hyr vi lokaler av kommunala och privata bolag. Vi är positiva till förslaget att fastighetsförvaltningen delas upp och läggs på specialiserade bolag eller egen förvaltning.

Vår bedömning är att gatu- och fastighetskontorets fastighetsförvaltning saknar resurser för att fullfölja sina åtagande som fastighetsägare. Fastighetsförvaltningen har korta avskrivningstider i förhållande till livslängden på en investering vilket får till följd att finansieringen blir hög och kostnadspåslag vid ombyggnationer ibland helt orimligt höga. Om inte en jämlikare finansiering kan ske i kommunal förvaltning förordar vi att de kommunala fastigheterna överförs till bolag med bättre finansieringsförutsättningar. Även ur mervärdskattesympunkt torde det vara en fördel sett ur stadens perspektiv att fastigheterna läggs i bolag.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att anta förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden *Mats G Nilsson m.fl.* (m), bilaga 1.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 16 augusti 2004 har följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen vill inledningsvis poängtera två saker:

1. Förvaltningen har förståelse för att en organisationsöversyn har initierats från stadens politiska ledning. Gatu- och fastighetskontoret är en stor förvaltning, med ett mångfacetterat och svårgripbart uppdrag. Den transparens som efterlyses i en ny organisation saknas i dagens.
2. Samarbetet mellan gatu- och fastighetskontoret och stadsdelsförvaltningarna – åtminstone i innerstaden – fungerar idag mycket bra. Efter några trevande år på 1990-talet har former för samverkan utarbetats och från Kungsholmens stadsdelsförvaltnings sida finns mycket lite att anmärka på när det gäller samarbete i de många frågor där bägge förvaltningarna är engagerade, oavsett om det handlar om drift- investerings- eller exploateringsfrågor.

Stadsdelsförvaltningen ser både fördelar och nackdelar med utredarens huvudförslag. Om stadsdelsnämnderna fick helhetsansvaret för ”det mjuka, gröna” och ett Trafikkontor helhetsansvaret för ”det hårda, grå” skulle en större tydlighet uppnås gentemot medborgarna. Erfarenheterna hittills av olika stadsgemensamma upphandlingar visar att det inte är givet att en samlad, stadsgemensam upphandling av driften av gatumarken skulle ge de ekonomiska besparingar som utredarna redovisar. En uppenbar samtidig nackdel vore dock att medborgarnas frågor om städning, snöröjning m.m. inte kan besvaras eller beaktas lokalt. Sannolikheten att en central beställarfunktion skulle beställa ”rätt service” är lägre, än om ansvaret ligger kvar lokalt. Det blir svårare med lokala variationer och lokal kontroll. Frågan om helhetsansvar för parkerna är något mindre komplicerad. Fördelen med att ett större ansvar ligger lokalt är att här finns fler små entreprenörer och det kan bli möjligt att ”paketera” en upphandling så att vissa investerings- och reinvesteringsarbeten kompletterar de rena driftuppgifterna, så att enbart parkytorna ger en mindre anbudsgivare en möjlighet till åretruntjobb. Det förutsätter dock att ansvaret för vinterväghållning i parkerna ligger kvar lokalt. Stadsdelsförvaltningen förutsätter att utredarens förslag innebär att investeringarna som bör nämnas är att staden i en sådan modell får svårare att kraftsamla för att satsa rejält på upprustning av en större park i en stadsdel ena året, för att gå vidare till ett objekt i en annan stadsdel nästa år. Investeringsanslag kan ”sparas” och flyttas vidare till senare budgetår, men det kräver beslutsfattare med mod att se lite mer långsiktigt på investeringsbehoven och inte omedelbart fräscha upp en park där opinionen högljutt kräver det. Stadsdelsförvaltningen ser att en uppdelning av dagens gatu- och fastighetskontors uppgifter på två-tre olika huvudmän ger förvaltningen ett avsevärt merarbete. Istället för kontakter med ett kontor krävs kontakter med åtminstone två, i en stadsdel som Kungsholmen där en mycket omfattande nyexploatering pågår. Den frågan har utredarna inte alls ägnat något intresse.

Förvaltningen vill därtill åter lyfta fram frågan om ytterligare arbetsuppgifter vid dagens gatu- och fastighetskontor som kan föras över till stadsdelarna. Idag ansvarar stadsdelsnämnderna för en begränsad del av de upplåtelser av stadens mark som görs. Förenklat har förvaltningen några få huvuduppdrag – främst tillfälliga upplåtelser på parkmark, upplåtelser för uteserveringar, upplåtelser för mindre kiosker samt upplåtelser för torghandel. Det finns en stor mängd övriga upplåtelser som fortfarande handläggs inom nuvarande gatu- och fastighetskontor. Det handlar t.ex. om upplåtelser för byggetableringar (ställningar, containers, manskapsbodar etc.) och upplåtelser för varuskytning (varuexponering eller reklamarrangemang utanför butiker). Förvaltningen menar att ett enkelt gränssnitt här vore att gatu- och fastighetskontoret (eller trafikkontoret i en ev. ny organisation) ansvarar för alla upplåtelser som i någon mening påverkar trafiken; där det t.ex. behövs en tillfällig lokal trafikföreskrift (avstängning, omledning av trafik etc.) och stadsdelsförvaltningarna för alla övriga upplåtelser. Förvaltningen får många frågor om och klagomål på upplåtelser för byggen och för varuskytning. Den sortens inslag i gatubilden är sådant som många medborgare har synpunkter på. Det vore enklare för medborgarna om ansvaret fanns lokalt. Eftersom upplåtelser ger staden stora intäkter bör naturligtvis en sådan förändring följas av ett intäktskrav, på samma sätt som när det gäller uteserveringar. En förändring i denna riktning förutsätter dock att ansvaret för gatudriften kvarliggert lokalt. I det fallet tror förvaltningen att rationaliseringsvinster kan göras totalt sett inom staden i minst samma omfattning som dem som en överföring av ansvaret i motsatt riktning kan ge.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att översända stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande utan eget ställningstagande.

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättaren *Susanne Markebjer* (kd), bilaga 1.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 22 juli 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen kan inte närmare bedöma konsulternas nulägesbeskrivning av gatu- och fastighetskontoret. Stadsdelsförvaltningens erfarenheter av samarbetet med gatu- och fastighetskontoret är i huvudsak goda. I rapporten föreslås bl.a. att de breda och omfattande samrådsmötena på tjänstemannanivå mellan gatu- och fastighetskontoret och stadsdelsförvaltningarna delas upp i några åtskilda fokuserade samrådsgrupper. Detta är inte ett önskemål som framförts från stadsdelsförvaltningarna. En uppdelning skulle kunna fungera men synes kräva att stadsdelsförvaltningarnas personal avsätter mer tid för sammanträden med det nya Trafikkontoret. Enligt stadsdelsförvaltningens mening är samråd angeläget även i det trafikstrategiska arbetet och särskilt när det gäller trafiksäkerhet.

Motsvarande resonemang förs i rapporten om Exploateringskontoret. Stadsdelsförvaltningen deltar redan nu i en samrådsgrupp inför exploateringen av Sabbatsbergsområdet. Den kan inte gärna fokuseras mera. Samråd med stadsdelsförvaltningarna bör enligt förvaltningens mening även etableras inom de stora projekt som föreslås få en egen avdelning inom Exploateringskontoret. För Norrmalms del gäller det Norra Stationsområdet.

Enligt förvaltningens mening talar mycket för en organisation som fokuserar på två huvuduppgifter. Uppgiften att arbeta för ett ökad bostadsbyggande ligger emellertid nära stadsbyggnadskontorets uppgifter. En närmare analys av det föreslagna Exploateringskontorets gränsyta mot stadsbyggnadskontorets uppgifter saknas i rapporten. Det förefaller som om ett visst dubbelarbete utförs f.n. p.g.a. det delade ansvaret mellan gatu- och fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret i exploateringsfrågor. Ett alternativ med en gemensam nämnd för exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret diskuteras inte heller. Enligt stadsdelsförvaltningens mening finns, med utgångspunkt från såväl kravet på transparens som behovet av ett snabbare bostadsbyggande, även motiv att analysera stadsbyggnadskontoret.

Konsulternas kännedom om stadsdelsnämndernas uppdrag synes begränsad. De förfaller ha uppfattningen att stadsdelsnämnderna bara sköter mjuka frågor (sid. 69). Enligt nuvarande organisation är facknämnder och stadsdelsnämnder sidoordnade varandra och delar på ansvaret för vissa uppgifter. Det är möjligt att det inte är effektivt att dela på vissa uppgifter. Detta får i så fall vägas mot de närdemokratiska vinster som kan uppnås genom att stadsdelsnämnderna engageras i "det offentliga rummet". En sådan diskussion förs också i anslutning till den nyligen remitterade utredningen om stadens politiska organisation (SPO). I den utredningen betonas behovet av utökat samarbete mellan facknämnder och stadsdelsnämnder. Stadsdelsförvaltningen anser för sin del att en möjlig utveckling kan vara att stadsdelsnämnderna i viss utsträckning förlitar sig på den kompetens som finns i fackförvaltningarna samtidigt som stadsdelsnämnden ansvarar för frågan och dialogen med ~~med stadsdelsnämndens östapublikintressenter~~ alla stadsdelsnämnder. Om inte anslaget till "fysisk verksamhet" kan öka erfordras ett såväl ökat samarbete med näringsidkare och andra intressenter som effektivisering genom upphandlingar av de entreprenörer som sköter snöröjning, renhållning och parker. Erfarenheterna har visat att stadsdelsnämnderna är framgångsrika när det gäller att engagera lokala krafter i arbetet för en renare stad. Att utveckla detta arbete ytterligare skulle försvåras om uppgiften överfördes till en enda nämnd.

Enligt stadsdelsförvaltningens mening är det dock troligt att upphandlingen av entreprenörer skulle kunna utformas på ett sådant sätt att fler mellanstora entreprenörer etableras och att entreprenörerna utvecklar sin teknik och sina arbetsmetoder. Förmodligen erfordras stora uppdrag för att investeringar i ny teknik ska vara lönsam. Andra upphandlingsmetoder kan enligt stadsdelsförvaltningens mening uppnås utan koncentration av ansvaret till en enda nämnd. Erfarenheter finns av samordnad miljöanpassad upphandling inom staden.

Stadsdelsförvaltningen anser att man kan göra effektiva upphandlingar utan att lämna över denna uppgift till Trafikkontoret och bedömer att det går att ta tillvara samordningsfördelar i upphandlingsarbetet vid samverkan med andra stadsdelsförvaltningar. De problem som därvid nämns i rapporten (bl.a. att uppdrag över flera stadsdelsnämndsområden försvåras och att dessa områden skulle vara väl små) känns inte relevanta. Nuvarande gatudriftkontrakt på Norrmalm har en omslutning om ca 27 mkr, varav ca hälften i City respektive i Vasastan.

Att som det föreslås göra en övergång till central upphandling i takt med att nuvarande avtal löper ut faller på sin egen omöjlighet eftersom stadsdelarnas avtalstider är mycket olika. Detta förhållande är samtidigt en fördel eftersom marknaden har lättare att delta i anbudsgivning som är spridd i tiden. Om man skall överväga ett samlat ansvar i staden för gatudrift måste detta motiveras av andra skäl än de som angetts beträffande upphandling.

I rapporten föreslås att stadsdelsnämnderna ska få helhetsansvar för parker. Såväl exploatering som vissa stadsgemensamma parker har emellertid undantagits. Vilka parker som därmed avses anges inte. Vidare anser utredningen att stadsdelsförvaltningarna inte behöver någon investeringsbudget eller kompetens för dessa uppgifter eftersom sådan kommer att finnas i fackförvaltningen. Förslaget synes således i huvudsak inte innebära någon förändring i förhållande till nuläget. Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget bör genomföras så att stadsdelsnämnden ska få ansvar och erforderliga medel för alla parker inom stadsdelsområdet utom möjligen Kungsträdgården. Personal för uppgiften bör finnas på stadsdelsförvaltningen men spetskompetens kan finnas i fackförvaltningen. Den föreslagna bemanningen på 10 till 13 medarbetare i fackförvaltningen synes vara i underkant om det inte finns kompetens på stadsdelsförvaltningarna.

Stadsdelsförvaltningen delar uppfattningen att sambandet mellan fastighetsförvaltningen och övrig verksamhet inom gatu- och fastighetskontoret är svagt. Det synes också riktigt att stadens markinnehav förvaltas av Exploateringskontoret. Stadsdelsförvaltningen har i yttrandet över SPO-utredningen ifrågasatt att SISAB skulle förvalta förskolorna.

Enligt huvudförslaget skulle Saluhallsförvaltningen bli stadens nya fastighetskontor och sortera under samma nämnd som Trafikkontoret och Exploateringskontoret. Därmed skulle uppenbarligen denna nämnd även bli kristidsnämnd och svara för livsmedelsförsörjningen till Stockholm samt viss torghandel. Förslaget skulle medföra att t.ex. de gruppbestäder som förvaltningen hyr i bostadsrätter som staden äger, liksom förvaltningskontoret skulle förvaltas av Saluhallsförvaltningen. Innan ställning kan tas till detta erfordras enligt förvaltningens mening ytterligare uppgifterna inom den fysiska verksamheten som nu utförs på stadsdelsförvaltningarna kräver 75 helårsanställningar. Konsulterna bedömer att de uppgifter som föreslås återtogs av fackförvaltningen utförs av 25 helårsarbetare på stadsdelsförvaltningarna men kan utföras av 10 årsarbetare på det nya Trafikkontoret. Konsulterna har inget underlag för att bedöma om de nya uppgifter som läggs på stadsdelsnämnderna inom parkskötsel och strategisk trafikplanering liksom utökad

samverkan mellan stadsdelsförvaltningarna och Trafikkontoret kräver någon personalökning på stadsdelsförvaltningarna. Man bortser också ifrån att SPO-utredningen understryker behovet av engagemang från stadsdelsnämnderna som medborgarföreträdare i den fysiska planeringen. Ett sådant samhällsarbete kräver också medarbetare i stadsdelsförvaltningarna. Enligt förvaltningens uppfattning överskattar konsulterna det antal medarbetare på stadsdelsförvaltningarna som arbetar med frågor kring gatuhållning och snöröjning. För Norrmalms del kan två anställningar inbesparas om uppgiften förs över till en central förvaltning. Om stadsdelsnämnden får ett utökat ansvar för parkerna behövs förstärkning med en landskapsarkitekt.

Konsulterna föreslår vidare att delegationsordningarna mellan den nya nämnden och stadsdelsnämnderna ska "harmoniseras" så att uppdelningen politik - förvaltning blir mer samstämmig. F.n. är det så att många frågor som är av lokalt intresse, och därmed även av politiskt intresse i stadsdelsnämnden, är delegerade till tjänsteman inom gatu- och fastighetskontoret. Att harmonisera så att medborgarförslag skulle delegeras till tjänsteman på stadsdelsförvaltningarna vore att skadeskjuta hela tanken med medborgarförslag. Att å andra sidan återföra lokala frågor till den politiska nivån i fackförvaltningen verkar inte heller realistiskt. Det vore också i strid med hela idén med lokala nämnder. Lösningen är inte en "harmonisering" utan en ökad decentralisering av lokala frågor till den lokala nivån, d.v.s. till stadsdelsnämnderna.

Uppdelningen mellan stadsdelsförvaltningarna och Trafikkontoret innebär enligt rapporten att vid Trafikkontoret hanteras de upplåtelse som är kopplade till underhållsverksamheten, d.v.s. upplåtelse som medför att man gräver i gatuytan eller på annat sätt påverkar gatu- eller torgunderhållet. Stadsdelsförvaltningen anser att detta är en klargörande gränsdragning.

Östermalms stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 överlämna förvaltningens förslag utan eget ställningstagande. Därutöver anförs följande.

Nämnden uttalar att beslut i övergripande organisationsfrågor bör ske samlat i anslutning till beslut om SPO-utredningen. Nämnden uttalar även att huvudprincipen för ansvarsfördelningen mellan centrala nämnder och stadsdelsnämnderna bör vara att verksamheter med lokal betydelse så långt möjligt ska ligga på lokal nivå.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Helena Bonnier m.fl.* (m), ledamöterna *Claes Fleming m.fl.* (fp) och *Jan Ulander* (kd), bilaga 1.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 4 augusti 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen vill framhålla att det är ett bra samarbete i de allra flesta delar mellan våra förvaltningar. Kontaktpersonerna för park, trafik och teknik är kunniga och hjälpsamma. Förvaltningen bidrar i arbetet med stadsutvecklingsområdet Hjorthagen-Värtan-Frihamnen-Loudden med sina ansvarsområden och medverkar i det övergripande arbetet i övrigt. I den stadsövergripande Stadsmiljögruppen utbyts råd och kunskaper på ett ömsesidigt sätt.

Stadsdelarna har verkat sedan 1997. Målen för reformen var att stärka den lokala demokratin och delaktigheten i stadsdelen, öka kvaliteten i den kommunala verksamheten samt effektivisera den kommunala verksamheten. Tre gånger har utrednings- och statistikkontoret på uppdrag av GFK utfört en enkät om situationen och servicen i stadsdelarna, 1996, 1999 och 2002. Ett år utan och två med stadsdelar. De områden som belystes tillhörde det offentliga rummet. Oavsett undersökningstidpunkt är snöröjningen den aspekt av gatu- och parkskötseln som fått sämst omdömen. Betyget har hela tiden hamnat under 0. För fyra övriga bedömda aspekter – renhållning, parkskötsel, gatureparationer och belysning har omdömena hela tiden varit något mer positiva. Vid 1999 års undersökning hade invånarnas betyg sedan 1996 höjts för parkskötsel, snöröjning och renhållning. Samtidigt hade betygen sjunkit en aning för gatuunderhåll och belysning som handhas centalt. För 2002 års värden för de lokala ansvarsområdena har andelen nöjda åter minskat och andelen missnöjda ökat. Inom stadsdelsförvaltningens kvalitetsarbete är klagomålshandlingen en viktig del. Antalet klagomål och synpunkter på verksamheten i det offentliga rummet har stadigt ökat vilket förvaltningen tyder till att det lokala engagemanget ökar. USK-rapporten och klagomålshandlingen är ett tecken på att stadsdelsreformen är lyckad för kvalitets- och demokratimålen inom ramen för gatu- och fastighetskontorets dåvarande ansvarsområde. Effektiviteten är också hög med sammanlagt 2,75 årsarbetare för myndighetsutövning, medverkan i exploatering och upphandling och kontroll av över 400 hektar gata park och naturmark.

Stadsdelsförvaltningen beklagar att Stockholm med stolta traditioner på parkområdet och tidigare med en egen parkförvaltning nu reduceras till att utan egen namn ingå i ett föreslaget trafikkontor.

För Trafikkontorets drift-underhåll-anläggningsenhet bedöms personalbehovet till 13-16 medarbetare. I nuvarande organisation motsvaras detta av ca 18 plus stadsdelsförvaltningarnas gatu- och parkingenjörer. Östermalms gatu- och parkingenjör ansvarar i likhet med övriga innerstadsdelar för både gatu- och parkdrift. En centralisering av gatudriften och gatu- och parkingenjören innebär att stadsdelen blir utan kompetens inom hela gata- parkområdet samtidigt som utredningen föreslår att hela ansvaret för parkverksamheten tillförs stadsdelsförvaltningen.

Uppgifterna på resurser i form av årsarbetare på stadsdelsförvaltningarna är som utredningen anger osäkra ändå används de i bedömningen av resursfördelningen för

det nya kontoret. Varje person har många olika roller i förvaltningen av det offentliga rummet och verksamhetsområdet är på det sättet sårbart för förändringar.

Förslaget beskriver ”Aktivt upphandlingsarbete” som ett sätt att säkerställa hela den tillgängliga leverantörsmarknaden. Den senaste gatu- och parkdriftupphandlingen på Östermalm var uppdelad på vinterväghållning/ barmarksrenhållning och parkskötsel. Anbud kunde läggas på en del eller på båda. Upphandlingen gjordes dessutom tillsammans med Kungsholmens stadsdelsförvaltning så kombinationerna att lämna anbud blev många. Femton förfrågningsunderlag skickades ut fyra anbud inkom varav en anbudsgivare lade bud på båda delarna och tre enbart på parkskötsel. Resultatet av upphandlingen blev två entreprenörer.

Stadsdelsförvaltningen tror inte att effektiviteten och kvalitén ökar med flera mindre leverantörer inom de tjänster som efterfrågas för det offentliga rummet. Risken blir stor för stora gränssnittsdiskussioner både mellan entreprenörer och mellan entreprenörerna och stadsdelsförvaltningen. Även kontrollen försvåras med många små leverantörer.

Förslaget till ny organisation för GFK innebär förändrat ansvar för parkerna på så sätt att stadsdelsnämnden även ska svara för investeringar och reinvesteringar. Undantaget är vissa stadsgemensamma parker och exploateringsområden.

I den under våren remitterade utredningen om stadens politiska organisation, SPO, ställde sig stadsdelsnämnden positiv till förslaget om utökat ansvar för stadens parker, planteringar och grönområden omfattande drift och underhåll men exklusive investeringar i traditionell bemärkelse. Det är i programskedet som det politiskt och för medborgaren är störst möjlighet att påverka ett projekt. Förvaltningen ansåg därför att stadsdelsnämnden skulle tillföras utvecklingsmedel och kompetens för att göra programmen för parkutvecklingen. Det skulle bli på samma sätt som då stimulansmedel fördelas av kommunstyrelsen för utveckling av skolor och äldreboenden. Förvaltningen ansåg inte heller att de nämnder som stadsdelsförvaltningen ska samverka med ska tillhandahålla intäktsfinansierad expertis. Risken bedömdes vara stor att inte ha de resurser som behövs för att köpa tillräckligt mycket för att staden ska kunna behålla en egen kompetens.

Utredningen resonerar även om en återgång av parkdriften till en fackförvaltning. Stadsdelsförvaltningen tycker det hade varit inressant att få utfallet av en sådan förändring på samma sätt som för övriga alternativ. Risken med de i utredningen beskrivna förslagen är att parkfrågorna ur ett helhetsperspektiv inte får den bästa lösningen utan blir alltför uppsplittrad.

Utifrån ovanstående vill stadsdelsförvaltningen framhålla att för egen del fungerar den nuvarande ansvarsfördelningen för det offentliga rummet väl och föreslår att gatudriften blir kvar i stadsdelsnämnden och att investeringar och reinvesteringar blir kvar i gatu- och fastighetsnämnden. Stadsdelsförvaltningen föreslår att ansvaret stärks på så sätt att stadsdelsnämnden får ansvar för programarbetet för reinvesteringar och investeringar på parkmark.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att som svar på remissen åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande och att därutöver anföra följande.

Ett av våra mål för mandatperioden är att fördjupa demokratin. Vi vill att verksamheter där det är möjligt ska bedrivas så nära medborgarna som möjligt. Parkerna och den verksamhet som bedrivs där är något som många människor använder och har synpunkter på. Det ska vara lätt för dem att påverka och nå fram med sina förslag. Vi ser det som ändamålsenligt att behålla ansvaret för parkerna i stadsdelsnämnden. Förslagen i stadens politiska organisation, SPO, är inte helt och hållet samordnade med organisationsöversynen av gatu- och fastighetskontoret. Några av förslagen i SPO-utredningen handlar om att föra ut verksamheter till stadsdelsnämnderna och jämställa facknämnder med stadsdelsnämnder. Dessutom föreslås de centrala verksamheterna bli mer transparenta. När det gäller gatu- och fastighetskontoret kan det bli lättare för oss lokalpolitiker att ha kontakter med dem om de skulle bli två mindre och tydligt uppdelade fackförvaltningar.

Reservation anfördes av ledamoten *Torbjörn Andring* (kd), bilaga 1.

Reservation anfördes av vice ordföranden *Pär Hommerberg m.fl.* (fp) och ledamoten *Michael Schartau m.fl.* (m), bilaga 1.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 15 juni 2004 har följande lydelse.

Av presenterade alternativ förespråkar SDF något av de två alternativen, där ett renodlat gränssnitt mot stadsdelarna redovisas. Förvaltningen föreslår dock att även parkverksamheten återförs till en fackförvaltning. Om trafik- respektive exploateringsfrågorna läggs i en eller två förvaltningar är inte av någon avgörande betydelse för SDF. Båda dessa förslagsalternativ innebär att:

Förslag 1 – angående Fastighetsförvaltningens verksamhet.

Fastighetsförvaltningens pågående förändring med överföring av specialiserade fastigheter till andra enheter/bolag fullföljs och övriga delar slås samman med någon annan förvaltning, t ex Saluhallsförvaltningen. *Stadsdelsförvaltningen anser att detta är en bra lösning. SDF:s argument:*

? Förvaltningens erfarenheter är att det, i nuvarande organisation, är ett tämligen stort avstånd mellan Fastighetsförvaltningen och Region innerstad. Båda avdelningarna är stora och förankringar om pågående ärenden sker inte med

automatik, vilket ibland lämnar tveksamheter hos SDF om t ex ett remissvar från GFK till SDF gäller för båda avdelningarna. En separation mellan dessa båda verksamheter förtydligar ansvar och dialog.

Förslag 2 ang. överföring av gatudriften från SDF till fackförvaltning.

Trafikförvaltningen/-kontoret får det totala ansvaret för drift och underhåll av gator, torg och allmänna platser, dvs. det ansvar som SDF har idag för barmarksrenhållning och vinterväghållning på gatumark, återgår till fackförvaltningen. Stadsdelsförvaltningen anser att detta är en bra lösning. Utredarnas argument där SDF instämmer tydligare för medborgarna med hela gatuansvaret hos den nya förvaltningen. Idag ligger renhållning/vinterväghållning på gatumark hos SDF medan renhållning /vinterväghållning på trafiklederna och underhåll, nybyggnad på all gatumark ligger hos GFK.

- ? Entreprenadmarknaden bör breddas i staden. Idag har en entreprenör stor dominans (80 % av stockholmmarknaden). Att ändra på detta förhållande kräver en över hela staden övergripande strategi där staden genom sin samlade storlek starkt kan påverka leverantörsmarknaden. Vid storskalighet finns bra möjligheter även för små entreprenörer att dela upp driftupphandlingarna i olika kombinationer både geografiskt, funktionellt mm så att entreprenörerna kan plocka ihop en lagom del i sina anbud (sk kombinatorisk upphandling). Det finns också möjligheter att strategiskt fördela upphandlingarna i kloka tidsmässiga intervall, om hela volymen kan disponeras. För att få en sund konkurrenssituation i staden i detta avseende krävs både storskalighet och professionellt upphandlingsarbete. En ensam SDF erbjuder ett alltför litet område för att ändra nuvarande konkurrenssituation. Förutom en sundare konkurrenssituation beräknar utredarna att ett generellt besparingsmål om 10% (ca 50 mnkr per år) kan vara realistiskt genom bättre konkurrens.

Förslag 3, ang. överföring av reinvesteringar och investeringar på parkmark till SDF från fackförvaltning.

SDF får ansvar för huvuddelen av parkverksamheten, alltså även för reinvesteringar och investeringar. Investeringsansvaret för parker som har direkt samband med exploateringsprojekt ligger dock kvar på fackförvaltningen. Likaså ligger hela ansvaret för vissa större "stadsgemensamma" parker på fackförvaltningen.

Stadsdelsförvaltningen anser inte att utredarna förordar den ur helhetsperspektivet, bästa lösningen.

SDF föreslår ytterligare centralisering med argument enligt nedan.

- ? I ett övergripande perspektiv för hela staden och i ett långsiktigt perspektiv för parkernas framtid, anser SDF att även parkdriften bör återföras till en fackförvaltning.

Även utredarna menar att det vore rationellt om även parkskötseln kunde inkluderas vid stadsövergripande driftupphandlingar men ett sådant förslag ingår

inte bland de tre förslagsalternativen. Enligt utredarna skulle ca 10 mnkr kunna sparas vid upphandling, förutom personalbesparingar.

Både i Göteborg och i Malmö ligger parkverksamheten och gatudriften samlade i centrala förvaltningar.

- ? Utredarna menar att ansvaret renodlas och tydliggörs för medborgarna om parkfrågorna ligger hos SDF medan gatufrågorna ligger på fackförvaltningen.

Detta stämmer bara delvis, anser förvaltningen, eftersom det trots allt blir vissa undantag enligt förslaget. Hur ska medborgarna kunna hålla reda på om en park är ”stadsgemensam”?

- ? SDF skulle, enligt förslaget, på ett tydligt sätt kunna använda parkdriften som en profileringsfråga och lokalt anpassa den ekonomiska och tidsmässiga prioriteringen av insatserna.

Förvaltningen håller med om att SDF kan göra egna ekonomiska och tidsmässiga prioriteringar vilket kan vara tillfredsställande, men förvaltningen är tveksam till argumentet om det positiva med ökad lokal profilering, som ju ofta sker på bekostnad av helhetens bästa. Det är enligt förvaltningens mening bättre om profileringen är stadsövergripande så att hela stadens karaktär och utformning blir styrande och inte bara lokala önskemål. Dessutom har en vacker park eller en specifik profilpark, ändå alltid ett geografiskt läge och sprider trivsel till stadsdelens boende och besökare, oaktat vem som sköter den.

Övriga argument för en återföring av driftverksamhet på gatu- och parkmark till en fackförvaltning

- ? Vid central placering av gatu- och parkdrift samt underhåll och investeringar kan insatserna prioriteras till de platser där de behövs bäst i staden som helhet. Vid lokalt ansvar kan på sikt kvaliteten bli ojämn över staden, beroende på de 18 stadsdelarnas budgetsituation och prioritering i hela sin verksamhet. Gemensamma policys och riktlinjer blir ännu svårare än idag att upprätthålla om det totala parkansvaret går ut till 18 stycken enheter.
- ? En samlad kompetens i driftfrågorna är på lång sikt viktig. Idag kan det sitta enstaka eller ett fåtal individer utan sakkunnig samtalspartner och utan möjlighet till utveckling av dessa frågor ute på SDF. För både upphandlingsarbetet, vinterväghållningen, barmarksrenhållningen och parkskötseln finns det utvecklingspotentialer, som är svåra att driva från enskilda SDF.
- ? Det torde bli en stor besparing totalt sett (ca 60 mnkr förutom personalbesparingar) om driftfrågorna i sin helhet återförs till en fackförvaltning. Besparingen skulle kunna användas till förbättrat underhåll i stadens parker alternativt utökade städfrekvenser i stadsmiljön.
- ? Om driftfrågorna skulle återföras till fackförvaltningar bör SDF:s lokala behov och medborgarinflytande bevakas med hjälp av en eller flera kontaktpersoner inom SDF, som även är remisskrivare och fackförvaltningarnas förlängda arm vad avser dialog om driftfrågorna i sin helhet. Tjänsten bör kunna kombineras med

bevakning av bostadsbyggande, tillgänglighet, miljö/agenda 21, markupplåtelser och bygglov mm. Detta skulle kunna ge bra lokalt medinflytande samtidigt som utförandet kan ske kostnadseffektivt. Kompetens och utveckling av driftfrågorna kan tryggas.

- ? Om driftfrågorna skulle återföras till fackförvaltning vore det en viss fördel för SDF om den interna organisationen inom fackförvaltningen/-arna anpassas till stadsdelarnas geografiska områden, eftersom det underlättar täta kontakter med fackförvaltningen.
- ? Om driftansvaret läggs över till en eller två nya fackförvaltningar bör detta återspeglas i den nya förvaltningens namn. Endast "Trafikförvaltningen/-kontoret" - blir missvisande.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av *Margareta Björk m.fl.* (m) och *Fredrik Malm m.fl.* (fp), bilaga 1.

Reservation anfördes av *Patrik Holmberg* (kd), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann Mari Engel* (v), *Agneta Emmervall m.fl.* (s) och *Birger Albrechtsson* (mp), bilaga 1.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 13 augusti 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Gatu- och fastighetskontoret är i kraft av sitt uppdrag en av stadens största och mest betydelsefulla förvaltningar – framförallt inom området kommunal infrastruktur. Av detta följer att kontoret har gränssnitt/kontaktytor mot inte bara övriga nämnder utan också mot näringslivet, staten och landstinget. I det remitterade förslaget till ny organisation för gatu- och fastighetsverksamheten lämnas ett heltäckande förslag. I detta behandlas även många verksamheter/enheter som inte stadsdelsförvaltningarna primärt är berörda av. Förvaltningen lämnar endast synpunkter på förslaget i de delar som förvaltningen själv är direkt berörd.

Av nämnda skäl avstår förvaltningen från att ta ställning till den övergripande frågan, om en ökad grad av fokusering på kärnverksamheterna också kräver att GFK delas upp i två förvaltningar under en och samma nämnd. Det är inte av någon avgörande betydelse för stadsdelsförvaltningen om trafik- respektive exploateringsfrågorna läggs i en eller två förvaltningar. Likaså avstår förvaltningen från att lämna detaljerade synpunkter på förslaget till detaljorganisation för förslaget till fackförvaltning/-ar. Stadsdelsförvaltningarnas kontakter med fackförvaltningen/-

arna skulle dock sannolikt underlättas om fackförvaltningens/-arnas interna organisation/-er bättre anpassades till stadsdelarnas geografiska områden. Ju fler driftfrågor som fackförvaltningen/-arna kan komma att svara för desto större skäl för en sådan organisatorisk indelning.

Enligt det remitterade förslaget ska den föreslagna trafikförvaltningen få det totala ansvaret för drift och underhåll av gator, torg och allmänna platser, vilket således innebär att det ansvar stadsdelsförvaltningarna idag har för barmarksrenhållning och snörenhållning på gatemark återförs till en fackförvaltning. Utredarna anför tre argument härför. 1) Det blir tydligare för invånarna med hela ansvaret för gatumarken m.m. hos en förvaltning. 2) Fler entreprenörer skulle kunna engageras av staden. 3) Den samlade kostnaden skulle minska genom dels lägre kostnader för entreprenadavtalen, dels personalrationaliseringar.

Förvaltningen delar inte denna uppfattning. Förvaltningen anser att ansvaret för barmarks- och vinterväghållning bör ligga kvar hos stadsdelsförvaltningarna. Detta av flera skäl. A) Dels anser förvaltningen att de frågor och synpunkter som invånarna i staden har när det gäller driften av gatumarken bäst hör hemma i den dialog stadsdelsnämnden/-förvaltningen löpande för med invånarna när det gäller tillgänglighet, planfrågor/bostadsbyggande samt miljöfrågor/agenda 21. Denna dialog som regel fungerar mycket väl samt förs inom ramen för många och numera väl upparbetade kontaktytor med invånarna. B) Dels delar inte förvaltningen uppfattningen att antalet entreprenörer inom barmarks- och vinterväghållning skulle bli fler vid en centralisering av driftansvaret. Risken är uppenbar att det tvärtom skulle kunna bli färre, med minskad priskonkurrens och högre kostnader som följd. Inget hindrar för övrigt en samverkan mellan närliggande stadsdelsnämnder för s k kombinatoriska upphandlingar om det visar sig att sådana sänker kostnaderna jämfört med dagens nivå. Kombinatoriska upphandlingar förekommer redan idag inom andra verksamheter C) Den förordade organisationen förutsätter personalrationalisering om 15 årsarbetare av totalt ca 25 (- 60%) vid en centralisering av stadsdelsförvaltningarnas arbete med gaturenhållningen. Förvaltningen bedömer att en sådan minskning skulle leda till väsentliga kvalitetsförluster samt inte minst en avsevärt försämrade förhållanden för överenssittande med förslagen i SPO-utredningen: Stadsdelsnämnderna får ett väsentligt utökad ansvar för parkverksamheten, vilket innebär att stadsdelsnämnderna tillförs – utöver ansvaret för drift och underhåll – ansvaret för investeringar och reinvesteringar. Förvaltningen har inget att erinra mot detta förslag. Härigenom erhåller stadsdelsnämnderna ett av förvaltningen länge efterlyst helhetsansvar för såväl investeringar som drift/skötsel. Ansvaret för investeringar och deras driftkostnadskonsekvenser kommer således att ligga hos samma huvudman. När det gäller ombyggnad/nybyggnad i befintliga parker finns inom stadsdelsnämnderna/-förvaltningarna god kännedom om invånarnas önskemål och hur de facto utnyttjar parkerna. Förvaltningen förutsätter att det utökade ansvaret och uppgifterna åtföljs av att stadsdelsnämnderna i motsvarande mån tillförs resultat utredningsrapporten ska det föreslagna ”trafikkontoret” tillhandahålla specialistkompetens för parkfrågor som stadsdelsförvaltningarna förväntas anlita i

samband med parkinvesteringar. Förvaltningen förutsätter att nämnda specialistkompetens är tänkt att utgöras av internkonsulter som stadsdelsförvaltningarna kan välja att anlita som ett alternativ till fristående landskapsarkitekter. Eftersom stadsdelsnämnderna/-förvaltningarna ges förtroendet att självständigt driva projekt med uppförande av förskolor, skolor och äldreboenden, utgår förvaltningen ifrån att stadsdelsnämndernas beslut om parkinvesteringar inte är avsedda att överprövas av annan instans inom staden. Låt vara att parkinvesteringarna sannolikt bör ske inom ramen för vissa kommuncentrala riktlinjer rörande tillgänglighet m.m.

Förvaltningen förutsätter också att staden kan lösa de komplikationer av teknisk/ekonomisk natur som uppkommer när samtliga 18 stadsdelsnämnder som en följd härav ska tillföras investeringsbudgetar av tämligen måttlig omfattning. Detta skulle medföra en relativt stor administration med följdverkningar i form av tillkommande amorteringskostnader, räntekostnader samt krav på anläggningsregister. Vissa av dessa komplikationer undanröjs när stadens nya ekonomisystem införs.

Förvaltningen har inte heller något att erinra mot förslaget att ansvaret för parkinvesteringar i nyexploateringsområden även fortsättningsvis finns hos en fackförvaltning, eftersom sådana uppdrag ingår som en integrerad del i de större exploateringsprojekten.

Som en följd av stadsdelsnämndernas föreslagna ansvar för såväl drift och underhåll som investeringar i parkerna bör, enligt förvaltningens uppfattning och i enlighet med förslag i SPO-utredningen, stadsdelsnämnderna ges ansvar för att ta fram träd-, park- och skötselplan för varje stadsdelsområde. Förvaltningen har redan arbetat med underlag till sådana planer och anser att detta är en lämplig uppgift för stadsdelsnämnderna/-förvaltningarna. Detta arbete bör lämpligen kunna utföras inom ramen för kommuncentralt fastställda riktlinjer.

Renodling av GFK:s fastighetsförvaltning

Beträffande den fortsatta renodlingen av GFK:s fastighetsförvaltning samt förslaget om att fusionera det kvarvarande fastighetsbeståndet med Saluhallsförvaltningen får förvaltningen anföra följande. Sedan de av fastighetsavdelningen förvaltade sjukhemmen överförts till FB Servicehem AB, är förvaltningen som hyresgäst - sånär som på ett par parklekslokaler - enbart berörd av de förskolor/barnstugor som fastighetsavdelningen nu förvaltar och som föreslås bli överförda till skolfastighetsbolaget SISAB. Förvaltningen har god erfarenhet av den organisation och det arbetssätt som SISAB numera tillämpar. Förvaltningen har därför inget att erinra om. I förslaget att den operativa parkeringsövervakningen bör överföras till Stockholm Parkering AB önskar förvaltningen erinra om följande. Vid tidigare omorganisationer av just den operativa parkeringsverksamheten har uppstått brist på parkeringsvakter. Detta har framförallt vintertid men även övriga tider under året försvårat för stadsdelsförvaltningarna att svara för snöröjningen/gaturenhållningen med stora följdproblem för trafiken. Förvaltningen förutsätter att en eventuell förändring av det organisatoriska ansvaret för parkeringsövervakningen inte sker på så sätt att samma problem uppstår ånyo.

Förvaltningen anser således att stadsdelsnämnderna bör tilldelas ett utökat ansvar för parkverksamheten samtidigt som stadsdelsnämnderna bör få behålla ansvaret för vägrenhållningen. Förvaltningen anser att stadsdelsnämnderna med deras breda kontaktytor med invånarna är bäst lämpade av alla nämnder och styrelser inom staden att svara för dessa uppgifter. Inte bara demokrati-/inflytandeaspekter är vägledande för denna slutsats. Den tekniska kompetens som ändå erfordras inom en stadsdelsförvaltning avseende planfrågor, markupplåtelse, miljöarbetet/Agenda 21 och lokalfrågor skulle stödjas av annan teknisk kompetens om även ansvaret för vägrenhållningen och hela parkverksamheten åvilar stadsdelsnämnderna.

Förvaltningen anser att det också bör kunna övervägas att tillföra stadsdelsnämnderna vissa ytterligare uppgifter inom detta område och därmed ge stadsdelsförvaltningarna en breddad teknisk kompetens. Förvaltningens erfarenheter från arbetet med markupplåtelse är goda. Ärendena lämpar sig väl för en stadsdelsnämnd. För närvarande handlägger stadsdelsförvaltningarna ärenden som rör uteserveringar samt lokala evenemang inom parker och torg utan körtrafik. Förvaltningen anser att fler typer av markupplåtelse kan vara lämpliga att föra över till stadsdelsnämnderna. Exempel på detta utgör byggetableringar, gatuförsäljning samt vissa tillfälliga byggnader.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av *Göran Holmström* (kd), bilaga 1.

Reservation anfördes av *Anders Hellström m.fl.* (m), bilaga 1.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 16 augusti 2004 har följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att gatu- och fastighetskontorets organisation renodlas och att gränsdragningen mellan stadens förvaltningar förtydligas. Förvaltningen kan dock inte se att utredningens förslag infriar detta. Bland annat saknas förhållandet till SPO-utredningen, där aspekten med att förstärka den lokala demokratin genom stadsdelsnämnderna betonas. Utredningen föreslår istället en centralisering av vinterväg- och barmarksrenhållningen i syfte att rationalisera.

Förvaltningens erfarenhet är att medborgarna är mycket intresserade av närmiljön och har många frågor, både till stadsdelsförvaltningen och direkt till nämndens ledamöter. En centralisering kan innebära att medborgares synpunkter och klagomål inte når fram till ansvariga politiker och tjänstemän. Utifrån detta perspektiv borde istället fler frågor som rör medborgares närmiljö föras ut till stadsdelsnämnderna där lokala synpunkter bättre kan tas om hand. Till exempel kan parkeringsövervakningen föras ut till stadsdelsnämnderna.

Förvaltningen är positiv till att investeringar för parker förs ut till stadsdelsnämnderna, förutsatt att vinterväg- och barmarksrenhållningen även finns kvar vid stadsdelsförvaltningarna. I utredningen finns vissa otydligheter i ansvaret för hårdgjorda ytor i parkområden till exempel gångvägar som ofta ingår i vinterväg- och barmarksrenhållningen.

I utredningen talas om att stadsdelsförvaltningens tjänstemän ska medverka och biträda Trafikkontoret i den framtida styrningen och uppföljningen av drift och underhåll av gator samt att utveckla samverkansformer för frågor inom parkområdet. Förvaltningen anser att samverkan och samråd naturligtvis är bra men det får inte medföra otydlighet i var besluten fattas eller ökad byråkrati. Förvaltningen bedömer att just denna otydlighet finns i utredningen. För medborgare är det av stor vikt att exakt veta till vilken förvaltning man vänder sig i olika frågor. T.ex. som utredningen föreslår, behålla tjänstemän vid stadsdelsförvaltningen för någon form av samordning för barmarks- och vinterväghållning, samt att behålla centrala tjänstemän för samordning av parkfrågor ger denna typ av otydlighet. Detta förutsätter även att anställningar och kompetenser finns kvar inom respektive förvaltningen trots att det formella ansvaret ligger någon annanstans.

Förvaltningen är tveksam till utredningens resonemang om kombinatoriska vinster vid upphandling. Problemet är att det finns för få stora aktörer på marknaden, ett problem som kvarstår även om en central enhet sköter upphandlingen. Att upphandla avsevärt mindre områden än stadsdelsområden, riskerar ökad byråkrati i form av uppföljning, kontakt och kontroll av alltför många entreprenörer. Förvaltningen föreslår istället en bättre samordning av upphandlingarna och förfrågningsunderlagen samt en samordning av insatser vid snörika vintrar.

Förvaltningen anser att rutiner för samverkan/samråd med stadsdelsnämnder och förvaltningar bör utvecklas vid markanvisningar och andra exploateringar, eftersom detta är frågor som medborgarna har många lokala synpunkter på. Förvaltningens uppfattning är att om vinterväg- och barmarksrenhållning centraliseras bör även alla parkfrågor organiseras centralt. Risken är annars uppenbar att medborgare inte vet vilken förvaltning som ansvarar för vad. Att bara behålla parkfrågor skulle dessutom förmodligen inte vara rationellt ur bemanningssynpunkt. Utredningen förordar alternativet med två förvaltningar under en gemensam nämnd. Enligt förvaltningens uppfattning finns en risk att gränsdragningen mellan de två förvaltningarna blir oklar, bland annat så är bostadsplaneringen nära sammanbunden med trafikplaneringen.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt remissvar.

Reservation anfördes av *Ewa Samuelsson* (kd) och *Anna Eklund m.fl.* (fp), bilaga 1.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 19 juli 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Det är bra att en översyn av gfk:s mångfacetterade verksamhet har gjorts med förslag på effektivisering, renodling och fokusering på huvudområdena bostadsbyggande och säkerställande av väg- och trafiksystemets funktion. Förvaltningen har valt att i huvudsak kommentera de delar som direkt berör stadsdelsnämndernas nuvarande ansvarsområden, d.v.s. vinterväghållning, renhållning och parkverksamhet.

En inledande reflektion över rapportens huvudförslag att två förvaltningar skapas istället för nuvarande gatu- och fastighetskontoret är att det knappast kan vara kostnadseffektivt med två lednings- och administrativa funktioner istället för en. När det gäller vinterväghållning och renhållning anser förvaltningen att dessa verksamheter ska vara lokalt placerade, d.v.s. inom stadsdelsnämndens ansvarsområde. Förvaltningens uppfattning är att medborgarna efter sju år med stadsdelsnämnder känner till att dessa frågor hanteras där. Otydligheten i ansvarsfördelningen, som utredningen anser vara ett argument för centralisering, är oftast den att medborgarna tror att ett större ansvar, t.ex för trafik- parkerings och belysningsfrågor vilar på stadsdelsnämnderna. Ett annat viktigt perspektiv som utredningen helt missar är den lokalkännedom och kontaktyta som utvecklas genom att vara lokalt placerad. Denna är oerhört viktig i kontakten med medborgarna, samverkan med andra intressenter i området och möjligheterna till att snabbt kunna rätta till brister i vinterväghållning och renhållning. Möjligheten till kvalitetskontroller av upphandlad entreprenörs arbete underlättas också av att verka i området. Enligt utredningens förslag ska 10 årsarbetare centralt hantera de arbetsuppgifter som idag sköts av 25 personer på stadsdelsförvaltningarna. Detta ser förvaltningen som helt oralistiskt. En sådan organisation kan inte innebära något annat än en rejäl kvalitetsförsämring när det gäller kontakt med medborgarna, snabb återkoppling på synpunkter och förslag, samverkan och möjligheten till dagliga kvalitetskontroller och uppföljning av upphandlad verksamhet.

Förvaltningen anser att förslaget är bra att överföra medel för reinvesteringar och investeringar inom parkverksamheten från central nämnd till stadsdelsnämnderna. Detta under förutsättning att budgeten för stadsdelsnämnden blir i den storleksklass som förbrukningen visat under de senaste åren.

För medborgaren måste uppdelningen av ansvarsområde mellan stadsdelsnämnd och centralt placerad nämnd vara lättbegriplig. Stadsdelsförvaltningen har redan i dag ansvaret för drift och underhåll av parkerna och att till detta lägga reinvesteringar och investeringar, exklusive investeringar vid exploateringar, verkar rimligt. Med anledning av ovanstående föreslår förvaltningen att stadsdelsnämnden överlämnar remissvaret till kommunstyrelsen som sina synpunkter.

Farsta stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att som svar på remissen överlämna och återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande samt att därutöver anföra följande.

Nämnden ser kopplingar till SPO-utredningen som fortfarande är under beredning, vi har därför svårt att ta ställning till detaljer i den remitterade utredningen. Nämnden anser principiellt att så många frågor som möjligt ska behandlas decentraliserat, så nära medborgarna som möjligt. Nämnden anser vidare att det är viktigt att koppla ihop investering, genomförande och drift då dessa påverkar varandra, alltså bör de ligga inom samma nämnds ansvarsområde. Ansvarsfördelningen ska även vara enkel att förstå för medborgarna, de bör i första hand få hjälp med allt av sin stadsdelsnämnd. Slutligen vill nämnden understryka vikten av att om upphandling sker ha flera alternativ att välja mellan, kostnadsutvecklingen inom området är mycket oroande.

Vice ordföranden *Madeleine Sjöstedt m.fl.* (fp), ledamoten *Birgitta Holm m.fl.* (m) och ledamoten *Bertil Fredriksson* (kd) förklarade att de inte tar egen ställning till ärendet.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 20 juli 2004 har följande lydelse.

Ett av huvudskälen till att centralisera gatudriften är att central styrning förbättrar möjligheterna till att utveckla leverantörsmarknaden. Utredarna pekar särskilt på s.k. kombinatorisk upphandling. Vid en kombinatorisk upphandling kan det hända att ett flertal leverantörer verkar inom samma område. Fler leverantörer ger mer administration för beställaren. Förvaltningen anser därmed att utredarnas antagande att Trafikkontorets förstärkning med 10 personer för gatudriften inte går att fastslå.

Förvaltningen delar utredarnas uppfattning om att leverantörsmarknaden bör utvecklas. Dagens situation med en stor dominerande leverantör är otillfredsställande. Stadsdelarnas storlek är avgörande för möjligheten att dela upp entreprenaden och därmed få in mindre leverantörer. Mindre leverantörer saknar oftast resurser och maskiner för vinterväghållning av tillfartsvägarna (saltgator). Mängden saltgator per stadsdelområde medför att mindre stadsdelar vinner på att samordna upphandlingen av vinterväghållningen på dessa över stadsdelsgränserna. Då en central förvaltning slipper samordningsproblematiken talar det för en centralisering av vinterväghållningen. För stadsdelarnas utökade ansvar för parken anser utredarna att det endast krävs en marginell resursförstärkning på stadsdelarna. Detta under förutsättning att SDF utnyttjar den centrala specialkompetensen för park. Utredarna befarar tydligen att det finns en risk att stadsdelarna inte utnyttjar den centrala kompetensen och att man kan överväga att införa en tvingande regel att rådfråga den. Man kan fråga sig vilken ställning den rådgivande förvaltningen ska ha och vad det gör med stadsdelarnas möjlighet att profilera sig i frågan. Som förvaltningen framförde i samband med SPO-utredningen så finns det en risk att mindre stadsdelar

missgynnas om medlen för investering förs ut på stadsdelarna. Medlen bör användas där de bäst behövs sett över hela staden. Således finner förvaltningen att investeringsmedlen även fortsättningsvis bör ligga på en central förvaltning.

För att skapa en effektiv gatuförvaltning poängterar utredarna att samarbetsformerna förvaltningarna emellan bör utvecklas. Som exempel anges att Trafikkontorets tjänstemän i högre grad biträder SDF i gatufrågor samt att SDF:s tjänstemän biträder trafikkontoret i styrning och uppföljning av gatudrift och underhållsverksamhet. Utredarna har inte närmare preciserat vad de menar. Om de menar att SDF även i fortsättningen ska sköta en del av kontrollen har förvaltningen svårt att se att personalbehovet minskas i nämnvärd omfattning i stadsdelarna. SDF kommer dessutom att sakna befogenhet att åtgärda de problem som upptäcks. Utredarnas generalisering av ansvaret beträffande upplåtelse är inte helt korrekt. Gatue- och fastighetskontoret ansvarar för fler upplåtelse än de som endast påverkar gatunderhållet. Som exempel kan nämnas att GFK ansvarar för alla etableringsområden, d.v.s. manskapsbodnar och materialupplag e.t.c. som förekommer i samband med t.ex. byggnation. I de flesta fallen är dessa på parkmark och påverkar således parkunderhållet i större utsträckning än gatunderhållet.

Vantörs stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att som svar på remissen återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande. Därutöver anförs följande.

Det finns många frågor kring trafiksituationen i Vantör som kräver åtgärder, exempelvis trafiksituationen på de större vägarna genom stadsdelen, trafiksäkerheten kring skolor och förskolor med mera, frågor som berörs i förvaltningens förslag till remissyttrande. Nämnden menar att det förutom dessa trafikfrågor, som är relativt enkla att åtgärda om åtgärderna prioriteras, finns större planfrågor i stadsdelen som bör utredas och som kräver en samverkan mellan flera kommunala instanser. Vi menar att man i framtiden måste utredas hur Vantörs olika delar skulle kunna bindas närmare varandra. Många medborgare har exempelvis synpunkter på att Rågsved, Örby och Högdalen skiljs åt av pendeltågsspår och att det finns få övergångar för att ta sig från den ena till den andra sidan. En överbyggnad av pendeltågsspåren och Magelungsvägen mellan exempelvis Högdalen och Rågsved skulle kunna integrera de två stadsdelarna och skapa spännande mark för antingen bostäder eller arbetsplatser. I väntan på en sådan mer radikal åtgärd borde det åtminstone gå att överväga fler möjligheter att korsar över väg och järnvägsspår. Ett annat exempel är att Vantör genom Huddinge-vägen är skarpt avskilt från Älvsjö mäss- och industriområde. Genom att gräva ned trafiken mellan mässan och Örby, skulle ett nytt område kunna skapas för bostäder och arbetsplatser och integrera de två stadsdelarna på ett bra sätt, också om

tunnelbanan förlängs mellan Hagsätra och Älvsjö. Området skulle också till del kunna användas till parkområde för att öka livskvaliteten i området. Liknande projekt skulle exempelvis kunna prövas för att lösa problemen kring Örbyleden. Vägar och järnvägar delar upp vår stadsdel på ett onödigt sätt. Vi uppmanar därför Gatu- och fastighetsnämnden att ta initiativ till en framtidsvision för hur man bättre kan integrera boende, arbete och trafiklösningar.

Det antecknades att Henrik Ehrenberg m.fl. (kd), Lena Kling m.fl. (fp) och Marie Ljungberg Schött m.fl. (m) ej deltog i beslutet.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 10 augusti 2004 har följande lydelse.

Vantörs stadsdelsförvaltning kan konstatera att utredningen om Gatu- och fastighetskontorets organisation i flera avseenden behandlar samma principiella frågor som utredningen om stadens politiska organisation (SPO) gör. Förvaltningen har tidigare lämnat sina synpunkter på den senare utredningen och ställde sig då bakom SPO-utredningens huvudlinje att centralisera styrning och analys samt att decentralisera verksamhetsansvar (dnr 004-535/2003). Förvaltningen ställde sig också positiv till de förslagna utökningarna av stadsdelsnämndernas ansvarsområden. I fråga om parker och grönområden framhöll förvaltningen att det fanns flera fördelar med att decentralisera ansvaret för lokala planer och investeringar. I den nu aktuella utredningen om Gatu- och fastighetskontorets organisation kommenterar förvaltningen här endast de delar av utredningen som får direkta konsekvenser för stadsdelsförvaltningarna om de genomförs. Ett av kriterierna som utredningen har satt upp för den nya organisationsstrukturen är att den ska vara rationell/kostnadseffektiv. Förvaltningen anser dock att det är tveksamt om de föreslagna organisationen kommer att vara resurseffektiv. Centraliseringen av ansvaret för vinterväghållning och barmarksrenhållning medför enligt förvaltningen inte att behovet av resurser på stadsdelsförvaltningarna för dessa frågor upphör. Dels är medborgarna sedan tidigare vana att kontakta stadsdelsförvaltningen när det gäller vinterväghållning och dylikt. Dels kommer den centrala förvaltningen troligen att behöva vända sig till stadsdelsförvaltning i flera frågor, t.ex. för att inhämta underlag om entreprenörens insatser. Behovet av resurser från stadsdelsförvaltningarna kan dock i vissa delar minska. ~~Slutligen förvaltningsperioden~~ finns det således en risk att utredningens organisationsförslag medför ett ökat resursbehov relativt dagens ordning och en minskad tydlighet i fråga om ansvarsförhållanden. Förvaltningen vill därför understryka betydelsen av att det alternativ som väljs har en tydlig ansvarsstruktur där verksamhetsansvaret endera är centraliserat utan något kvarvarande ansvar för stadsdelsförvaltningarna eller att det är helt decentraliserat.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Olle Andretzky m.fl.* (m), bilaga 1.

Reservation anfördes av *Margaretha Åkerberg* (kd), bilaga 1.

Lars Hansson m.fl. (fp) meddelade att de lämnar förslaget utan eget ställningstagande.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 28 juni 2004 har följande lydelse.

Utredningens förslag om renodling av gatu- och fastighetsnämndens uppgifter med ändrad organisation som följd, medför en omfattande förändring av en av stadens största fackförvaltningar. Stadsdelsförvaltningen har inget att invända emot att kontorets uppgifter renodlas och tydliggörs. Tvärtom kan stadsdelsförvaltningen se många fördelar med detta som kan exemplifieras med utredningens förslag gällande trafikfrågor. I dag hanteras trafikfrågorna på olika ställen inom GFK vilket inte torde vara ändamålsenligt. Utredningens förslag att hanteringen av trafikfrågor samlas inom en avdelning (inom trafikkontoret) bör medföra att hanteringen av trafikfrågorna i staden blir mer effektiv och att stadsdelsförvaltningarnas och trafikkontorets samarbete i dessa frågor underlättas.

Vad gäller den föreslagna organisatoriska utformningen av gatu- och fastighetskontoret, har stadsdelsförvaltningen ingen klar uppfattning om huruvida den föreslagna organisation med exempelvis två förvaltningar/kontor är den mest optimala. Det som är viktigt är att den nya organisationen speglar den renodling av uppgifter som föreslås, d v s att främja bostadsbyggandet och säkerställa väg- och gatutrafiksystemets funktion. Stadsdelsförvaltningen ställer sig däremot mycket tveksam till utredningens förslag om förändrat gränssnitt gentemot stadsdelnämnderna. Som tidigare angetts föreslås att trafikkontoret får helhetsansvar för gatudriften och stadsdelsnämnderna får ett utökat ansvar för parkerna. Utredningen konstaterar att trafikfrågor och lokala stadsmiljöfrågor har ett stort medborgarintresse vilket anges som ett av skälen till att parkinvesteringar föreslås överföras till stadsdelsnämnderna.

Här förs, i stadsdelsförvaltningens tycke, ett inkonsekvent resonemang eftersom såväl barmarksrenhållningen som vinterväghållningen är av mycket stort intresse för medborgarna vilka därmed utifrån ett medborgarperspektiv bör åligga stadsdelsnämnderna även i fortsättningen. Vidare anges i utredningen att det inom trafikkontoret ska finnas stadsgemensamma resurser för parkfrågor vilka förutsätts anlitas av stadsdelsförvaltningarna. I utredningen anges t o m att det kan övervägas om

inte en tvingande regel bör införas som innebär att den centrala kompetensen ska rådfrågas inför investeringar.

Konsulternas uppfattning är således att trafikkontoret ska överta stadsdelsnämndens ansvar för drift av gator, torg och allmänna platser samt att stadsdelsnämnderna ska fråga trafikkontoret om lov innan de får utöva sitt ansvar för parkinvesteringar. Denna uppfattning delas inte av stadsdelsförvaltningen.

Som skäl till att gatudriften bör föras till trafikkontoret anges att den därigenom kan inordnas i en integrerad organisation och därmed uppnås högre effektivitet, bättre helhetssyn och bättre avvägning mellan drift och underhåll samt byggande. Beträffande kostnadseffektiviteten anges att det främst är upphandling och uppföljning av entreprenörer för drift och underhåll som genom den ökade samlade volymen ger större möjligheter. Stadsdelsförvaltningen vill dock påtala att det inte kan anses som säkerställt att nuvarande modell med stadsdelsnämndernas ansvar för drift och underhåll av parker och drift av gator är mindre kostnadseffektivt än utredningens förslag. Oavsett vilken modell som är den mest kostnadseffektiva så bör aspekten ett utökat medborgarinflytande tillföras diskussionen. Den utredning om stadens politiska organisation (SPO-utredningen) som presenterades för ett tag sedan, hade som ett direktiv att föreslå en organisation för staden som stärkte stadsdelsnämnderna. Detta i hög grad utifrån syftet att medborgarnas inflytande ska stärkas. Med detta i minnet kan man konstatera att föreliggande konsultutredning i vissa stycken går på tvärs gentemot SPO-utredningen. Detta eftersom vissa frågor föreslås centraliseras och att den fråga som föreslås decentraliseras (parkinvesteringar) ska övervakas och t o m beslutas av central facknämnd.

Stadsdelsförvaltningen anser att utredningen om gatu- och fastighetskontoret inte är särskilt övertygande vad gäller fördelarna med att centralisera gatudriften. Mot konsulternas förslag står också ambitionerna med ett utökat medborgarinflytande. Så länge staden är organiserat i stadsdelsnämnder, bör medborgarperspektivet vara ett tungt vägande skäl till varför utredningens förslag gällande ansvarsfördelningen mellan trafikkontoret och stadsdelsnämnderna bör förkastas. I annat fall har syftet med stadsdelsnämnderna börjat urholkas.

Stadsdelsförvaltningens förslag är därmed att driften av gator, torg och allmänna platser även i fortsättningen åligger stadsdelsnämnderna, eftersom dessa frågor är av stort intresse för medborgarna. Vidare bör parkverksamheten finnas kvar hos stadsdelsnämnderna och dessutom förstärkas med investeringsansvaret. Detta då stadsdelsnämnden har helhetssynen inom sitt geografiska ansvarsområde och kan prioritera och använda investeringsmedlen mer effektivt än idag utifrån det lokala behovet. Dessutom bör stadsdelsnämndernas deltagande i planering av nya parkanläggningar förstärkas med anledning av stadsdelsnämndens ansvar för underhåll. Stadsdelsnämnden föreslås återropa detta tjänsteutlåtande som svar på remissen och avstyrker därmed delar av de förslag som ingår i översynen av gatu- och fastighetskontoret.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att som svar på remissen åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av *Magnus Hellström m.fl.* (m) och *Karin Berggren m.fl.* (fp), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Andreas Sturesson* (kd) med instämmande av ordföranden *Ann-Marie Strömberg m.fl.* (v) samt (s) och (fp), bilaga 1.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 2 augusti 2004 har följande lydelse.

Det är bra att en översyn av GFK:s mångfacetterade verksamhet har gjorts med förslag på effektivisering, renodling och fokusering på huvudområdena bostadsbyggande och säkerställande av väg- och trafiksystemets funktion. Förvaltningen har valt att i huvudsak kommentera de delar som direkt berör stadsdelsnämndernas nuvarande ansvarsområden, d.v.s. vinterväghållning, renhållning och parkverksamhet. Huvudförslaget C får konsekvenser för SDN i två avseenden:

- ? Helhetsansvaret för gatudriften läggs på Trafikkontoret.
- ? SDN får helhetsansvaret för parker (exklusive nyanläggningar vid exploatering).

När det gäller vinterväghållning och renhållning anser förvaltningen att dessa verksamheter ska vara lokalt placerade, d.v.s. inom stadsdelsnämndens ansvarsområde. Förvaltningens uppfattning är att medborgarna efter sju år med stadsdelsnämnder känner till att dessa frågor hanteras där. Otydligheten i ansvarsfördelningen, som utredningen anser vara ett argument för centralisering, är oftast den att medborgarna tror att ett större ansvar, t.ex för trafik- parkerings och belysningsfrågor vilar på stadsdelsnämnderna. Ett annat viktigt perspektiv som utredningen missar är den lokalkännedom och kontaktyta som utvecklas genom att vara lokalt placerad. Denna är viktig i kontakten med medborgarna, samverkan med andra intressenter i området och möjligheterna till att snabbt kunna rätta till brister i vinterväghållning och renhållning. Möjligheten till kvalitetskontroller av upphandlad entreprenörs arbete underlättas också av att verka i området. Till förslaget att överföra medel för reinvesteringar och investeringar inom parkverksamheten från central nämnd till stadsdelsnämnderna ställer sig förvaltningen försiktigt positiv. Det finns dock en risk att tilldelningen av medel per stadsdelsnämnd blir ringa i förhållande till kostnaderna för projektering och nyanläggning av parker eller till större upprustningar.

Förändrat ansvar för gatudriften.

Genom att föra över vinterväghållning och barmarksrenhållning från SDN till Trafikkontoret anser utredningen att man vinner i kostnadseffektivitet genom att större områden och volymer kan handlas upp. Stadsdelsförvaltningens erfarenheter hittills

vad gäller upphandling och konkurrens visar att det är endast några få entreprenörer som har den ekonomiska styrkan att genomföra vinterväghållning och det gäller även på nuvarande stadsdelsnämndsområden. Situationen kan naturligtvis förändras i framtiden och genom att använda den i utredningen nämnda kombinatoriska upphandlingen är det kanske möjligt att få fler entreprenörer att lämna anbud. Problemet med jämn sysselsättning under året kvarstår dock. Barmarksrenhållning fordrar inte lika stora resurser som vinterväghållning. Inhyring av olika underentreprenörer enbart för vinterhalvåret kommer därmed att öka, vilket är sämre ur effektivitetssynpunkt, då det tar lång tid att lära sig ett område. Det har under åren visat sig att första vintern med en ny entreprenör är inget som en beställare ser fram emot. Det bästa är att ha mer än hälften egna resurser och resten inhyrda underentreprenörer för att vinterväghållningen skall kunna ske på ett godtagbart sätt. Genom att handla upp vinterväghållning, barmarksrenhållning och parkskötsel i ett paket, inom ett större eller mindre område, kan entreprenören få en jämn sysselsättning under hela året och därigenom få lägre kostnader. Det finns dock nackdelar med detta som beskrivs nedan under parkskötsel.

Förändrat ansvar för parkskötsel

Skötsel av stadens parker föreslås ligga kvar hos SDN. De investeringspengar som nu ligger centralt ska fördelas till SDN för att samla alla parkresurser där skötseln finns. ”Genom att ha ett helhetsansvar för investeringar och drift minskar riskerna för att investeringar görs till vilka det sedan inte finns ekonomiska resurser (eller vilja) att sköta. Detta kan leda till kapitalförstöring” skriver konsulterna.

De investeringspengar som nu finns att tillgå centralt, fördelat på varje SDN, skulle dock inte räcka om nämnden ville göra en större upprustning av en lekpark eller annat större objekt under ett budgetår. Nuvarande metod att under varje år ge några SDN mera investeringspengar för angelägna ombyggnader och låta några erhålla mindre, har varit ett sätt att lösa det problemet.

Utredningen skriver att stordriftsfördelar skulle uppnås om parkdriften samlades centralt. Det förutsätter att tillräcklig parkkompetens finns i de större entreprenadföretagen. Det finns det inte överallt nu, då de flesta är inriktade på anläggningsarbeten och inte skötsel. De nackdelar som finns med nuvarande upphandlingar av vinterväghållning, barmarksrenhållning och parkskötsel i ett paket är att kunskapen om parkverksamheten blir mindre bra. Små trädgårdsföretag där det finns en bra kompetens för parkskötsel blir utestängda. Utredningen har inte tagit upp den vinterväghållning som ska göras på parkvägar, trappor och andra ytor på parkmark samt sandupptagning efter vintern på dessa ytor. Dessa arbeten bör ingå i parkskötselentreprenaden för att tillsammans med skötsel av träd, buskar och naturmark mm, möjliggöra arbeten även vintertid för parkentreprenören. Stadsdelsförvaltningen anser att parkskötseln med investeringspengar bör skötas av varje SDN. Upphandling tillsammans med grannstadsdelar kan dock vara värt att pröva.

Övrigt

Utredningen beskriver rationaliseringsmöjligheter samtidigt som ”man anser det viktigt att de nya förvaltningarna inte får något ansvar för de övertaliga”. Stockholm stad har stora erfarenheter av att arbeta med övertalighet. Sämsta resultat har uppnåtts då särskilda organisationer för de övertaliga konstruerats. Det är stadsdelsförvaltningens uppfattning att övertaliga administratörer kan fördelas i stadens övriga förvaltningar under förutsättning att dessa erhåller ekonomisk kompensation till dess dessa medarbetare har inordnats i de ordinarie organisationerna. Omorganisationen av gatu- och fastighetskontoret kan bli ett utmärkt tillfälle att i s k skarpt läge praktisera stadens nya utvecklingsavtal. Förvaltningen har i övrigt inga synpunkter på den interna organisationsöversynen av gatu- och fastighetskontoret.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Abit Dundar m.fl. (fp), Margareta Cederfelt m.fl. (m) och Anita Stenlund m.fl. (kd) lämnar förslaget utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Margareta Cederfelt m.fl. (m)*, bilaga 1.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 12 augusti 2004 har följande lydelse.

Hägerstens stadsdelsförvaltning har alltid haft ett gott samarbete med gatu- och fastighetskontoret. Vi är medvetna om att deras samarbete med övriga stadsdelsförvaltningar inte alltid varit till full belåtenhet, och även vårt samarbete har haft kontroverser. Men för vår del har våra önskemål om åtgärder i utemiljön beaktats så gott som deras budget har medgett och investeringar genomförs alltid i samarbete med vår utemiljöintendent. Vårt remissyttrande rör i huvudsak de förändringar som påverkar stadsdelsnämnderna, men vi vill också kommentera vissa av utredningens övriga förslag. Det förslaget att utredningen lyfter fram kontorets två huvuduppdrag och att prioriteringen utav dessa betonas. Vi är däremot tveksamma till uppdelningen i två skilda förvaltningar med en gemensam nämnd enligt förslagen B och C. Alternativ D anser vi i stället är ett bättre förslag. Vi är också tveksamma till namnet ”exploateringskontoret”, eftersom ordet exploatering har en för dålig klang. Enligt Svenska Akademiens Ordlista kan det betyda antingen att bearbeta eller att utnyttja hänsynslöst, dra oskälig fördel av. Något som staden inte bör förknippas med. Som utredningen också påpekar berör infrastruktur- och exploateringsfrågor flera förvaltningar. För att ha en effektiv planering och genomförande av detta behövs väl utarbetade samverkansformer mellan de olika aktörerna. Väl utvecklade arbetsformer över förvaltningsgränserna kan därför vara mer viktiga än en ny förvaltningsorganisation.

Ett led i stadens strävan att förstärka den lokala demokratin är att föra ut sakfrågor så nära medborgarna som möjligt. Frågor som handlar om närområdet och skötseln av utemiljön väcker alltid stort intresse bland de boende. Risken med att återföra vinter- och barmarksrenhållningen till gatu- och fastighetskontoret är att medborgarnas synpunkter och klagomål inte når fram till ansvariga politiker och tjänstemän. Hägerstens stadsdelsförvaltning har en medarbetare som ansvarar för samtliga utemiljöfrågor i stadsdelsområdet. Förslaget att lägga tillbaks drift- och underhåll för gator, torg och allmänna platser kommer för vår del inte att innebära några möjligheter att minska personalstyrkan.

Anslaget för utemiljön är inte tillräckligt för allt vi förväntas utföra. En uppdelning av centrala investeringsmedel på 18 stadsdelsnämnder innebär mycket lite pengar per stadsdel, vilket gör att möjligheterna att investera är ganska små för varje stadsdelsnämnd. En fördel med central finansiering är att staden kan göra stora satsningar på ett område i taget. Om stadsdelsnämnderna ska kunna göra större investeringar förutsätter detta att de har möjlighet att fondera medel över flera år.

Stockholms stad genomförde under våren en utredning om stadens politiska organisation, med samtliga nämnder och bolag som remissinstanser. Där diskuterades demokrati- och inflytandefrågor, stadens styrning och uppföljning av olika verksamheter, ansvarsfördelning mellan stadsdelsnämnderna, kommunstyrelsen och facknämnder samt utformningen av den centrala politiska organisationen. I remissvaren lämnades bland annat synpunkter gällande frågan om ändrat ansvar för utemiljön inom staden.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt den 26 augusti 2004 att åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Det antecknades av Britt-Marie Lagerqvist m.fl. (m) ej deltog i beslutet.

Särskilt uttalande gjordes av *Jan Jönsson m.fl. (fp)*, *Bosse Ekwall m.fl. (s)* samt (v) och (mp), bilaga 1.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 10 augusti 2004 har följande lydelse.

Vår erfarenhet är att de boendes engagemang och vilja att påverka inom denna sektor främst är inriktad på frågor kring park- och barmarksskötsel samt vinterväghållning inklusive allt från trädfällning, klottersanering, halkbekämpning till belysning, dessutom finns stort intresse för det mesta som rör exploatering och trafikfrågor. Däremot är intresset för olika typer av upplåtelser samt bygglov som regel minimalt. En konsekvens av detta är att stadsdelarna utifrån detta perspektiv bör få det samlade ansvaret över parkskötsel, barmarksrenhållning samt vinterväghållning, medan hantering av upplåtelser och bygglov åter kan centraliseras. Skapa möjlighet till

påverkan är inte enbart en förutsättning för demokrati utan också ofta en förutsättning för ett växande ansvarstagande och engagemang vilket på sikt kan ge stora positiva samhällsekonomiska effekter. Detta gör att vi fortfarande tror på de tre ursprungliga ovan nämnda övergripande argumenten för stadsdelsreformen.

Vi är samtidigt positiva till att utredningen analyserar Gfk:s nuvarande struktur för att eventuellt hitta eventuella rationaliseringsvinster. Ett argument i utredningen för centralisering av gatudriften är att detta möjliggör samordnad upphandling i form av till exempel kombinatorisk upphandling. Det är sant att det är enklare att genomföra samordning och kombinatorisk upphandling i en centraliserad organisation men det är viktigt att påpeka att detta är möjligt även med stadsdelsförvaltningar genom att en central operativ upphandlingsfunktion inrättas som erbjuder sina tjänster eller genom att olika förvaltningar självständigt och på eget initiativ samordnar upphandlingar.

Det momentet i en upphandling där det enligt vår uppfattning ofta brister är uppföljningen. Detta arbete kräver god kontakt med brukarna och kunskaper om de lokala förutsättningarna. Därför anser vi att det är betydelsefullt att detta ansvar ligger på respektive stadsdel.

Den i utredningen kalkylerade personalbesparingen i stadsdelarna från totalt 25 till 12 årsarbetare för vinterväghållning och barmarksrengöring anser vi är orealistisk, speciellt om investeringsbudgeten för parker läggs ut på respektive stadsdel. I realiteten är bemanningen för ovan nämnda verksamhetsområden i stadens samtliga stadsdelar totalt troligen redan nu närmare 12 än 25 årsarbetare. Den förväntade ökningen av arbetsbelastningen på stadsdelarna på grund av decentralisering av investeringsbudgeten tror vi inte i någon högre grad kan motverkas genom centralt specialiststöd. Vårt ställningstagande är därför att staden med tanke på värdet av den lokala demokratin bör välja att lägga ut hela ansvaret för vinterväghållning, barmarksrengöring och parkskötsel på respektive på stadsdelsnämnd. Detta innebär även att stadsdelen får budgeten för reinvesteringar, medan ansvaret för större nyinvesteringar fortfarande behålls centralt. Det är betydelsefullt att denna gränsdragning tydliggörs. Detta ställningstagande är i huvudsak i linje med vårt remissvar om stadens politiska organisation, demokrati och ledarskap, (SPO-utredningen). Vi vill i detta sammanhang avråda från kompromisslösningar som gör ansvarsfördelningen mellan förvaltningar gentemot framförallt de boende otydlig. Markupplåtelse och bygglov bör emellertid skötas centralt av facknämnd då detta sannolikt kan utföras effektivare centralt och knappast har något stort lokalt demokrativärde. Renodlingen av ansvaret för stadens fastighetsbestånd ställer vi oss bakom.

Remissvar från fackliga organisationer

Ledarna

Principiellt ser vi fördelar med alternativ C, varför vi förordar det. Vi har granskat förslaget till ny organisation inom parkeringsavdelningen då huvuddelen av våra

medlemmar arbetar inom den avdelningen. Förslaget att åter upphandla parkeringsövervakningen ser vi inte som en rationaliseringsvinst utan snarare finns det risk att man istället får en effektivitetsminskning. Under de senaste året har vi börjat återuppbygga parkeringsövervakningen som under flera år varit föremål för konkurrensutsättning. En ny upphandling av all parkeringsövervakning resulterar antagligen i att arbetet under en längre tid går i stå. Vi ser fördelar med en samlad parkeringsavdelning inom trafikkontoret, enligt punkt ”2.2.1 Samlad P-avdelning i Trafikkontoret”. Vi delar dock ej konsultens förslag i alla punkter. Ekonomi och upphandlingsfrågor föreslås sammanföras till en gemensam enhet vilket är en möjlighet.

Vi vill dock peka på de entreprenader som idag finns såsom service av biljettautomater, mynttömning från biljettautomater, alternativa betalningssystem (tele-P, Mint och p-dosa), flyttning förvaring utlämning och skrotning av fordon, utbildning och fortbildning av parkeringsvakter. Dessa entreprenader har en stark anknytning till parkeringsavdelningen. De löper på 3 årsavtal (med möjlighet till förlängning upp till 5 år) och kräver en kontinuerlig uppföljning och kontroll, samt ny upphandling då avtalen löper ut. Vi delar därför inte uppfattningen att upphandlingen kommer att minska och få en mer underordnad roll. För närvarande pågår t.ex upphandling av handdatorer till parkeringsvakterna. Att lägga upphandlingen centralt inom kontoret kan innebära att den specifika kunskapen och den nära kontakten med avdelningen går förlorad. Vi ser även en koppling mellan enheterna utveckling och upphandling då dagens utveckling i mångt och mycket påverkar och har anknytning till parkeringsavdelningens upphandlingar. Varför vi pekar på möjligheten att upphandling och utveckling kan sammanslås till en enhet.

SACO

SACO-föreningen är djupt kritisk till utredningens genomförande och slutsatser. Vi ifrågasätter hur utredarna har kunnat dra så långt gående slutsatser avseende förvaltningens del under den korta utredningstiden. SACO anser att utredningen generellt genomsyras av dålig kunskap om Gatu- och fastighetskontorets nuvarande verksamhet. Det saknas analys av kvaliteten och följaktligen även synpunkter på hur denna ska upprätthållas. Kvalitet är ofta resurskrävande och av långsiktig karaktär, vilket utredarna inte tycks inse. Utredningen verkar huvudsakligen ha inriktats på att minska personalstyrkan i stället för att föreslå en effektivare organisation. Utredningen har inte heller utgått från de uppgifter som ålagts förvaltningen. Vissa områden har prioriterats t ex trafik- och exploateringsfrågor men hur denna prioritering ska ske nämns inte. Det nämns inte heller vilka arbetsuppgifter som ska prioriteras. Vissa för staden viktiga uppgifter negligeras, t ex värderingsfrågorna, vilka har stor betydelse för stadens ekonomi.

SACO ifrågasätter förslaget om utflyttning av parkinvesteringarna till stadsdelsförvaltningarna. Vid sammanslagningen av de tekniska förvaltningarna år 1993 integrerades stadsmiljöfrågorna med trafik och exploatering. Detta har visat sig

vara synnerligen effektivt och de ”gröna” frågorna har fått större utrymme i exploateringsprocessen. Man har dessutom funnit en bra samverkansform med i stort sett alla stadsdelsförvaltningar. Att nu splittra den samlade parkkompetensen vore högst olyckligt, både för personalen och för stadsmiljöfrågorna. Att utöver detta intäktsfinansiera Gfk:s specialister är oklokt, vilket erfarenhet från tidigare organisationer har visat.

Personaldimensionering

Den organisation som infördes 1 januari 1993 fick från början en alltför låg personaldimensionering. Detta medförde svåra arbetsmiljöproblem med övertid och långtidssjukskrivningar. De ca 1000 övertaliga medarbetare som sattes i en sk jobbpool blev djupt kränkta, vilket ledde till att många for illa med depressioner som följd. Forskning visar att stora omorganisationer ytterst sällan är ekonomiskt försvarbara. Oro, produktionsbortfall, kunskapsförlust mm är mycket kostsam. Däremot ska organisationen löpande ses över. Det är för kontorets del lämplig tidpunkt att göra nu med ett par års genomförandetid och med hänsyn till utökade och förändrade arbetsuppgifter och de stora kommande pensionsavgångarna. För att uppfylla Gatu- och fastighetskontorets åtaganden har kontoret tvingats att successivt utöka personalstyrkan till nuvarande bemanning, inte minst därför att allt fler uppdrag har givits till kontoret från politikerna.

SACO önskar att utredarnas definition av administrativ personal vore mindre svepande. Som exempel: Gatu- och fastighetskontoret är en beställarorganisation som kräver kompetent upphandlande personal. Att inräkna dessa personer i gruppen administratörer, som anses kunna rationaliseras, anser vi är felaktigt. Utredningens dimensioneringsförslag för t.ex. avdelningen för Strategi och Värdering kan medföra att värderingsenheten minskar till 3 – 4 anställda ifrån dagens 10. Förslaget baseras på en missuppfattning av verksamhetens huvuduppgifter. En sådan personalminskning skulle medföra en helt orimlig arbetsbelastning och kan dessutom få stora ekonomiska konsekvenser då värderingsenhetens arbete har en avgörande betydelse för intäkterna från tomträttsavgälderna (vilka idag uppgår till ca 1,5 mdr kronor per år). Med den nu föreslagna organisationen finns risk att man upprepar samma misstag som år 1993. Staden skulle i högre grad bli beroende av konsulter, med en högre kostnad och en urholkning av beställarkompetensen. I tidigare revisionsrapporter har framförts att andelen egen personal i förhållande till konsulter är för låg för att kunna styra och kontrollera att förvaltningen får vad som beställts.

Gatu- och fastighetskontoret må vara administrativt krångligt, men all verksamhet styrs från politiker, myndigheter och regelverk i form av lagar och förordningar. För att uppnå den smidighet och snabbhet som utredarna eftersträvar skulle man behöva man bortse från de regelverk som styr verksamheten. Detta är inte möjligt utan lagändringar. SACO-föreningen förkastar metoden att personalen ska tvingas söka nya tjänster inom verksamheten. Utredarna tycks inte ha insett sambandet mellan trygghetsavtalet och övertaligheten. SACO anser att den föreslagna tidpunkten för organisationens genomförande är olämplig med tanke på att ett nytt ekonomisystem

samtidigt ska införas. Erfarenheten från andra kommuner visar att inkörningstiden är lång, upp till två år. Under övergångstiden kommer avsevärd support att erfordras. Följden kan bli att handläggare/projektledare under en övergångstid kommer att klara ett lägre antal projekt, då deras tekniska kompetens nu ska kompletteras med nya administrativa kunskaper/uppgifter.

SACO-föreningens förslag

I dagens organisation finns ingen klar tydlig styrning och ingen genomtänkt mera långsiktig personalpolitik. Vi föreslår en större öppenhet mellan politiker och tjänstemän med möjlighet till direktkontakter, vilket kan öka förståelsen och insynen. SACO ifrågasätter hur utredarna, utan att ha tillräcklig kunskap om verksamhetens fulla omfattning, i siffror kan ange hur många årsarbetare som erfordras i den föreslagna organisationen. Utredarna har inte heller tagit hänsyn till att kontoret under de närmaste åren framöver kommer ha stora pensionsavgångar. Mycket av den kompetens som äldre medarbetare besitter kommer att försvinna. SACO:s förslag är att ett program för att föra över viktig kunskap upprättas. Har staden lite is i magen kommer medelåldern automatiskt att sänkas genom naturlig avgång. Vi tycker att det är förvånansvärt att utredningen inte har beaktat detta faktum.

SACO föreslår i första hand att Gatu- och fastighetsnämnden ger kontoret uppdrag att själv se över organisationen. Utredarna har underlåtit att värdera ledningsfunktionerna, vilka vi anser är av grundläggande betydelse för en väl fungerande organisation. Om något av de föreslagna alternativen ändå kommer att genomföras förordar SACO alternativ D.

Förutom vad som ovan sagts instämmer SACO-föreningen i stort med de synpunkter kontoret framför i sitt tjänsteutlåtande. Vi ställer oss dock negativa till att Fastighetsförvaltningen skall skiljas ut från Gatu- och fastighetskontoret i förväg, eftersom vi inte kan se några positiva effekter av ett sådant förfarande.

SKTF

Den nuvarande organisationen har nu verkat i drygt 10 år. Nuvarande struktur utformades utifrån dåtidens krav och ekonomiska förutsättningar. Att stadens ledning nu vill se över gfk:s roll och struktur för att anpassa den till dagens krav har vi i huvudsak inga invändningar emot. Vi är dock kritiska till det sätt på vilket översynen har genomförts. Vi menar att en organisationsöversyn av en så strategisk verksamhet som gatu- och fastighetskontoret kräver betydligt mer tid för att få fram ett kvalitativt och väl underbyggt underlag. Att utredarna med så kort tid och utifrån begränsade kunskaper om förvaltningen kunnat dra så långtgående slutsatser, inte minst om framtida dimensionering, måste ifrågasättas. Som utredningen genomförts och med det resultat den presenterat uppstår lätt misstanken att huvudsyftet har varit att uppnå besparingar, framförallt genom personalminskningar.

Fastighetsförvaltningen

I rapporten föreslås att nuvarande fastighetsförvaltning, skiljs från gatu- och fastighetskontoret och läggs samman med Saluhallsförvaltningen. I denna del instämmer vi i konsultförslaget. Vid ett medlemsmöte i juni 2004 på fastighetsförvaltningen var samtliga medlemmar, med något enstaka undantag, för en sådan sammanslagning. Affärsområde egendom anser vi bör ligga kvar inom Fastighetsförvaltningen i avvaktan på resultatet av den pågående diskussionen om en framtida stiftelsebildning.

Förvaltning 181

Vi förordar en sammanhållen förvaltning. Vi menar att den nuvarande organisationsstrukturen har medfört att det dubbelarbete som fanns före sammanläggningen 1992/93 är borta. Den sammanhållna organisationen har inneburit klara förbättringar ur såväl verksamhets- som effektivitetssynpunkt. Att åter dela upp gatu- och fastighetskontoret i flera förvaltningar innebär enligt vår mening en risk för återgång till ett gammalt sektorstänkande som såväl ur verksamhets- som effektivitetssynpunkt vore olyckligt. Vi avvisar förslaget om att lägga ut *parkeringsövervakningen* på entreprenad. Vår uppfattning är att parkeringsövervakning i egen regi är såväl effektivare som bättre fungerande sett ur stadens trafikpolitiska målsättning. Utöver detta ger parkeringsövervakning i egen regi bättre anställningstrygghet och yrkeskompetens. *Trafiktjänsten* utgör en strategisk resurs som bör ligga kvar i den nya organisationen som en utförarenhet. Vi anser att en rent intäktfinansierad verksamhet innebär försämrade anställningsförhållanden för våra medlemmar. Det enda syftet med detta förslag kan bara vara att underlätta en framtida utförsäljning/privatisering vilket också framhålls i utredningen. En utförsäljning av Trafiktjänsten innebär även att staden blir beroende av ett privat monopol på leverantörssidan vilket sannolikt innebär ökade kostnader för staden.

Arbetsmiljö

Stressfaktorn vid införandet av Agresso och arbetet med K 20 projektet blir i samband med en stor organisationsförändring påfrestande för berörda medlemmar och vi kommer om så erfordras ta erforderliga kontakter med Arbetsmiljöverket för att pröva arbetsmiljölagen.

Sparbeting

Om kommunfullmäktige vid budgethanteringen ger kontoret stora sparbeting samtidigt som en ny organisation ska starta sin verksamhet – kan resultatet ge stor övertalighet. Vi kräver att den nya organisationen ges möjligheter att starta sin verksamhet utan sparbeting.

Detaljorganisation och dimensionering

De analyser och rekommendationer som redovisas i konsultrapporten är så dåligt underbyggda att de inte kan ligga till grund för ett beslut om den nya organisationens

dimensionering. En fördjupad genomgång som kan ligga till grund för en detaljorganisation och bemanning är enligt vår uppfattning nödvändig. Vi förutsätter att kontoret ges i uppdrag att utarbeta detaljorganisation och dimensionering av den framtida organisationen och att detta sker i samverkan med de fackliga organisationerna.

Direktinplacering

Vi förutsätter att bemanning/tillsättning av tjänster i den nya organisationen sker genom direktinplacering.

Övertalighet

Vi motsätter oss starkt att en eventuell övertalighet hanteras utanför organisationen. Erfarenheterna från den tidigare jobbpoolen avskräcker. Negativa verkningar av denna finns fortfarande kvar. En eventuell övertalighet bör enligt vår mening hanteras genom naturlig avgång samt andra individuella lösningar.

Tidpunkt för ny organisation

Tidpunkten för genomförandet av en ny organisation måste anpassas så att det inte skapar onödigt oro bland personalen och inverkar negativt på verksamheten. Genomförandetidpunkten bör även anpassas till införandet av det nya ekonomisystemet, Agresso och vi yrkar på att den nya organisationen startar sin verksamhet tidigast den 1 maj 2005.

RESERVATIONER M.M.

Gatu- och fastighetsnämnden

Vice ordföranden Sten Nordin m.fl. (m), och tjänstgörande ersättaren Björn Nyström (kd) reserverade sig till förmån för följande förslag till beslut.

Den översyn av Gatu- och fastighetskontoret som för närvarande genomförs – görs på fel sätt. Översynen görs på ett ovarsamt och klumpigt sätt inte minst med tanke på personalen och de eventuella effektivitetsvinster som man försöker skapa. Det borde vara Gatu- och fastighetsnämnden som ges ansvaret för översynen och dess genomförande. Tyvärr är det inte bara hanteringen av översynen som är problematisk. Genomförs de förslag till förändringar som konsulterna vill så slås samsynen och samordningen mellan bostadsbyggande och trafik sönder. Genom att dela upp det nuvarande kontoret i två delar kommer effektivitetsvinster som i dag finns att försvinna. Inom några år kommer ca en tredjedel av kontorets personal att gå i pension. Ett rimligt personalpolitiskt förfarande skulle vara att låta en omorganisation/effektivisering ta tillvara de möjligheter naturliga avgångar ger. Istället föreslår konsulterna lösningar som leder till större problem än vinster för organisationen och staden.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Roger Mogert m.fl (s) enligt följande.

Vi vill understryka att vi anser att gatu- och fastighetskontorets medarbetare gör ett gott arbete och väl följer av fullmäktige och nämnden beslutade mål och planer. Det är viktigt att förändringsarbete genomförs på ett sätt som inte skapar onödig oro och inverkar negativt på av kommunen uppställda mål, exempelvis bostadsförsörjningsmålet. Om utredningens förslag leder till förändringar i organisationen som medför övertalighet rekommenderar vi att medarbetaren ej placeras i en övertalighetspool. Istället bör individuella lösningar sökas. Detaljdimensionering och rationalisering bör göras av den nya organisationen utifrån tydliga målsättningar från kommunen centralt. Vi ser positivt på ett fortsatt arbete med renodling av lokalförvaltningen respektive fastighetsförvaltningen inom staden. Vi är också angelägna om att den pågående utvecklingen av parkeringsverksamheten får fortsätta inom den framtida förvaltningen. Vi menar också att kommunstyrelsen bör överväga - då utredningen slår fast att skillnaderna mellan alternativ C och D är blygsamma - om det inte är mer rationellt att fokusera på renodlingen av lokalförvaltning respektive fastighetsförvaltning, samt de rationaliseringskrav som man vill uppnå, och inte fokusera på de organisatoriska formerna och detaljdimensioneringen av den framtida förvaltningen/förvaltningarna.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Kerstin Rossipal (kd), som hänvisade till sitt yrkande enligt följande.

Det framstår som märkligt att inte gatu- och fastighetsnämnden getts i uppdrag att genomföra en översyn över gatu- och fastighetskontorets organisation och arbete. En översyn borde inledas med att bedöma vilka uppgifter gatu- och fastighetskontoret har och vad gatu- och fastighetsnämnden och staden vill ha för resultat. Sedan kan kontorets arbete och behov av omorganisation ställas mot resultatet av deras insatser. Effektiviteten i kontorets arbete har inte bedömts. En uppdelning i två kontor med en gemensam nämnd framstår som omotiverad och kan bli en svårarbetad organisation. Sammanjämkningar och avvägningar som idag kan ske hos en gemensam förvaltningsledning och av en förvaltningsdirektör kommer att behöva lösas genom ständiga förhandlingsmöten och av nämnden. En uppdelning i två förvaltningar bygger in och riskerar att fördjupa den ständiga konflikten mellan boende och trafik. Allt byggande får trafikkonsekvenser. All trafikutbyggnad påverkar befintliga boende och planerat byggande. Dessa konflikter behöver lösas på ett strategiskt sätt. Utgångspunkten för en förbättring av stadens politiska och administrativa organisation måste vara att skapa bättre överblick, enkelhet, tydligare styrning, ökad insyn samt göra det lättare för medborgarna att hitta rätt instans i staden. Den politiska och administrativa organisationen bör vara transparent och uppmuntra medborgarna till delaktighet. Inriktningen bör vara att stadsdelsnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utförs av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. Gatu- och fastighetsnämnden är inte överordnad andra nämnder. Ändå blir följderna av nämndens uppgifter att den får en ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt. Vetskapen om att organisationsförändringar skapar osäkerhet i tjänstemannaorganisationen och medför stora kostnader innebär att dessa bör ha en bred politisk uppslutning och vara väl förberedda. Beslut i föreslagen storleksordning måste kunna gälla över längre tid. Vid alla omorganiseringar och inte minst i den omfattning som föreslås i remissen är det viktigt att ha perspektiv på hur man hanterar en stor neddragning av personalen. Inom några år kommer ca en tredjedel av gatu- och fastighetskontorets personal att gå i pension. Ett rimligt personalpolitiskt förfarande skulle vara att låta en omorganisation ta tillvara de möjligheter naturliga avgångar ger.

Saluhallsstyrelsen

Mot beslutet reserverade sig (m) och (fp) som ville överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande utan eget ställningstagande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Vice ordföranden Jakob Forssmed (kd) yrkade att miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle besluta att som svar på remissen översända nedanstående.

Det framstår som märkligt att inte gatu- och fastighetsnämnden getts i uppdrag att genomföra en översyn över gatu- och fastighetskontorets organisation och arbete. En översyn borde inledas med att bedöma vilka uppgifter gatu- och fastighetskontoret har och vad gatu- och fastighetsnämnden och staden vill ha för resultat. Sedan kan kontorets arbete och behov av omorganisation ställas mot resultatet av deras insatser. Effektiviteten i kontorets arbete har inte bedömts. En uppdelning i två kontor med en gemensam nämnd framstår som omotiverad och kan bli en svårarbetad organisation. Sammanjämkningar och avvägningar som idag kan ske hos en gemensam förvaltningsledning och av en förvaltningsdirektor kommer att behöva lösas genom ständiga förhandlingsmöten och av nämnden. En uppdelning i två förvaltningar bygger in och riskerar att fördjupa den ständiga konflikten mellan boende och trafik. Allt byggande får trafikkonsekvenser. All trafikutbyggnad påverkar befintliga boende och planerat byggande. Dessa konflikter behöver lösas på ett strategiskt sätt. Utgångspunkten för en förbättring av stadens politiska och administrativa organisation måste vara att skapa bättre överblick, enkelhet, tydligare styrning, ökad insyn samt göra det lättare för medborgarna att hitta rätt instans i staden. Den politiska och administrativa organisationen bör vara transparent och uppmuntra medborgarna till delaktighet. Inriktningen bör vara att stadsdelsnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utförs av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. Gatu- och fastighetsnämnden är inte överordnad andra nämnder. Ändå blir följderna av nämndens uppgifter att den får en ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt. Vetskapen om att organisationsförändringar skapar osäkerhet i tjänstemannaorganisationen och medför stora kostnader innebär att dessa bör ha en bred politisk uppslutning och vara väl förberedda. Beslut i föreslagen

Rinkeby stadsdelsnämnd

Kerstin Gustavsson m.fl. (m) med stöd av (fp) och (kd) yrkade att stadsdelsnämnden skall besluta att överlämna förvaltningens förslag utan eget ställningstagande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation mot beslutet anfördes av ledamoten Patrick Simonson (kd) enligt följande.

Utgångspunkten för en förbättring av stadens politiska och administrativa organisation måste vara att skapa bättre överblick, enkelhet, tydligare styrning, ökad insyn samt göra det lättare för medborgarna att hitta rätt instans i staden. Den politiska och administrativa organisationen bör vara transparent och uppmuntra medborgarna till delaktighet. Inriktningen bör vara att stadsdelnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utförs av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. Gatu- och fastighetsnämnden är inte överordnad andra nämnder. Ändå blir följderna av nämndens uppgifter att den får en ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt. Vetskapen om att organisationsförändringar skapar osäkerhet i tjänstemannaorganisationen och medför stora kostnader innebär att dessa bör ha en bred politisk uppslutning och vara väl förberedda. Beslut i föreslagen storleksordning måste kunna gälla över längre tid. Vid alla omorganiseringar och inte minst i den omfattning som föreslås i remissen är det viktigt att ha perspektiv på hur man hanterar en stor neddragning av personalen. Inom några år kommer ca en tredjedel av gatu- och fastighetskontorets personal att gå i pension. Ett rimligt personalpolitiskt förfarande skulle vara att låta en omorganisation ta tillvara de möjligheter naturliga avgångar ger.

Vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (fp) och ledamoten Madeleine Jacobsson (m) anmälde att ärendet lämnades utan eget ställningstagande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Ledamot Helen Jäderlund Eckardt m fl (fp) och ledamot Catharina Hillerström Vagli m fl (m) reserverade sig mot beslutet enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkade att nämnden skulle överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Désirée Pethrus Engström (kd) enligt följande.

Att i huvudsak godkänna förvaltningens svar på remissen och att därutöver anför

Utgångspunkten för en förbättring av stadens politiska och administrativa organisation måste vara att skapa bättre överblick, enkelhet, tydligare styrning, ökad insyn samt göra det lättare för medborgarna att hitta rätt instans i staden. Den politiska och administrativa organisationen bör vara transparent och uppmuntra medborgarna till delaktighet. Inriktningen bör vara att stadsdelsnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utförs av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. Gatu- och fastighetsnämnden är inte överordnad andra nämnder. Ändå blir följderna av nämndens uppgifter att den får en ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt. Vetskapen om att organisationsförändringar skapar osäkerhet i tjänstemannaorganisationen och medför stora kostnader innebär att dessa bör ha en bred politisk uppslutning och vara väl förberedda. Beslut i föreslagen storleksordning måste kunna gälla över längre tid. Vid alla omorganiseringar och inte minst i den omfattning som föreslås i remissen är det viktigt att ha perspektiv på hur man hanterar en stor neddragning av personalen. Inom några år kommer ca en tredjedel av gatu- och fastighetskontorets personal att gå i pension. Ett rimligt personalpolitiskt förfarande skulle vara att låta en omorganisation ta tillvara de möjligheter naturliga avgångar ger.

Jan Tigerström m.fl. (m) och Kristin Swanberg m.fl. (fp) lämnade förslaget utan eget ställningstagande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Vice ordförande Mats G Nilsson m.fl. (m) lämnade följande uttalande.

Moderaterna avser att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Norrmalms stadsdelsnämnd.

Tjänstgörande ersättaren Susanne Markebjer (kd) anmälde en reservation av följande lydelse.

Utgångspunkten för en förbättring av stadens politiska och administrativa organisation måste vara att skapa bättre överblick, enkelhet, tydligare styrning, ökad insyn samt göra det lättare för medborgarna att hitta rätt instans i staden. Den politiska och administrativa organisationen bör vara transparent och uppmuntra medborgarna till delaktighet. Inriktningen bör vara att stadsdelsnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utför av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. Gatu- och fastighetsnämnden är inte överordnad andra nämnder. Ändå blir följderna av nämndens uppgifter att den får en ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt. Vetskapen om att organisationsförändringar skapar osäkerhet i tjänstemannaorganisationen och medför stora kostnader innebär att dessa bör ha en bred politisk uppslutning och vara väl förberedda. Beslut i föreslagen storleksordning måste kunna gälla över längre tid. Vid alla omorganiseringar och inte minst i den omfattning som föreslås i remissen är det viktigt att ha perspektiv på hur man hanterar en stor neddragning av personalen. Inom några år kommer ca en tredjedel av gatu- och fastighetskontorets personal att gå i pension. Ett rimligt personalpolitiskt förfarande skulle vara att låta en omorganisation ta tillvara de möjligheter naturliga avgångar ger.

Östermalms stadsdelsnämnd

Vice ordföranden Helena Bonnier m fl (m), ledamöterna Claes Fleming m fl (fp) och Jan Ulander (kd) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande.

att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut samt
att därutöver anföra

Förvaltningen har på ett föredömligt sätt analyserat det digra material som ligger till grund för svaret på remissen. Dock har förvaltningen i sitt svar inte uppmärksammat den klart uttalade uppfattningen från oppositionen vad gäller den föreslagna politiska organisationen för Stockholms stad, SPO. I detta avsnitt reserverar vi oss. Förvaltningen har inte uppmärksammat det anmärkningsvärda i förslaget att stadsdelens möjlighet till programarbete inte kopplas till investeringsresurser. Det naturliga vore att det är samma huvudman. Noteras kan att den av oppositionen drivna uppfattningen att renhållning och vinterväghållning på gatumark överförs till central förvaltning nu framhålls som den bästa lösningen.

Genomförs de förslag till förändringar som presenteras i ärendet kommer samordningen mellan bostadsbyggande och trafikföring att splittras. Detta kommer bl.a. att innebära att de effektivitetsvinster som idag finns försvinner.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd

Ledamoten Torbjörn Andring (kd) reserverade sig till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Utgångspunkten för en förbättring av stadens politiska och administrativa organisation måste vara att skapa bättre överblick, enkelhet, tydligare styrning, ökad insyn samt göra det lättare för medborgarna att hitta rätt instans i staden. Den politiska och administrativa organisationen bör vara transparent och uppmuntra medborgarna till delaktighet. Inriktningen bör vara att stadsdelsnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utförs av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. Gatu- och fastighetsnämnden är inte överordnad andra nämnder. Ändå blir följden av nämndens uppgifter att den får en ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna

mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt. Vetskapen om att organisationsförändringar skapar osäkerhet i tjänstemannaorganisationen och medför stora kostnader innebär att dessa bör ha en bred politisk uppslutning och vara väl förberedda. Beslut i föreslagen storleksordning måste kunna gälla över längre tid. Vid alla omorganiseringar och inte minst i den omfattning som föreslås i remissen är det viktigt att ha perspektiv på hur man hanterar en stor neddragning av personalen. Inom några år kommer ca en tredjedel av gatu- och fastighetskontorets personal att gå i pension. Ett rimligt personalpolitiskt förfarande skulle vara att låta en omorganisation ta tillvara de möjligheter naturliga avgångar ger.

Vice ordföranden Pär Hommerberg m.fl. (fp) och ledamoten Michael Schartau m.fl. (m) yrkade bifall till eget förslag till beslut att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Margareta Björk m fl (m) och Fredrik Lundin m fl (fp) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget yrkande enligt följande.

att överlämna ärendet utan eget ställningstagande,
samt att därutöver anföra:

Vi moderater vill avskaffa stadsdelsnämnderna och att då ha synpunkter på vilka ärenden som skall föras från gatu- och fastighetskontoret till stadsdelsnämnden finner vi inte vara av intresse. Ej heller hur den framtida organisationen av gatu- och fastighetskontoret skall vara.

Ledamoten Patrik Holmberg (kd) reserverade sig till förmån för eget yrkande enligt följande.

Utgångspunkten för en förbättring av stadens politiska och administrativa organisation måste vara att skapa bättre överblick, enkelhet, tydligare styrning, ökad insyn samt göra det lättare för medborgarna att hitta rätt instans i staden. Den politiska och administrativa organisationen bör vara transparent och uppmuntra medborgarna till delaktighet. Inriktningen bör vara att stadsdelsnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utförs av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. Gatu- och fastighetsnämnden är inte

överordnad andra nämnder. Ändå blir följderna av nämndens uppgifter att den får en ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt. Vetskapen om att organisationsförändringar skapar osäkerhet i tjänstemannaorganisationen och medför stora kostnader innebär att dessa bör ha en bred politisk uppslutning och vara väl förberedda. Beslut i föreslagen storleksordning måste kunna gälla över längre tid. Vid alla omorganiseringar och inte minst i den omfattning som föreslås i remissen är det viktigt att ha perspektiv på hur man hanterar en stor neddragning av personalen. Inom några år kommer ca en tredjedel av Gatu- och fastighetskontorets personal att gå i pension. Ett rimligt personalpolitiskt förfarande skulle vara att låta en omorganisation ta tillvara de möjligheter naturliga avgångar ger.

Särskilt uttalande av ordförande Ann Mari Engel (v), Agneta Emmervall m fl (s) och Birger Albrechtsson (mp) har följande lydelse.

Angående förslaget till organisationsöversyn av Gatu- och fastighetskontoret har förvaltningen i tjänsteutlåtandet endast tagit upp de delar som rör stadsdelsnämnderna. Vi vill understryka att övriga delar av översynen innehåller viktiga delar som kommer att behandlas av majoriteten i Stadshuset.

Det är värt att framhålla att relationen mellan Gatu- och fastighetskontoret och stadsdelsnämnden och dess förvaltning ofta har lämnat en hel del övrigt att önska. Vi efterlyser en omorganisation som innebär att kontakterna förbättras och att stadsdelsnämnden får ökat inflytande över ärenden som rör lokala förhållanden i stadsdelen. Vi vill också understryka betydelsen av att ansvaret för barmarksrenhållning och vinterväghållning finns kvar på stadsdelsnämnderna. Vi anser att den lokala kännedomen och direktkontakten med medborgarna är ytterst väsentlig på detta område. Den föreslagna modellen skulle innebära en väsentliga kvalitetsförluster, utan att några ekonomiska vinster kan påvisas. En centralisering av denna verksamhet strider mot den nuvarande majoritetens strävan att utöka stadsdelsnämndernas befogenheter och verksamhet. Det är också mycket viktigt att ansvaret och resurserna för parkinvesteringar förs över till stadsdelsnämnderna, i enlighet med förslaget i SPO-utredningen. Stadsdelsnämnden måste kunna göra en total bedömning av investeringar i relation till de kommande underhållskostnaderna. Dessa frågor engagerar i mycket hög grad medborgarna och för att möta aktuella synpunkter och önskemål, måste stadsdelsnämnderna själva förfoga över redskapen.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Vice ordföranden Göran Holmström (kd) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag enligt följande.

Inriktningen bör vara att stadsdelsnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utförs av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. En centralisering av snöröjning och barmarksrenhållning föreslås. Hur detta skulle förbättra verksamheten återstår att bevisa. Gatu- och fastighetsnämnden är inte överordnad andra nämnder. Ändå blir följderna av nämndens uppgifter att den får en ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt.

Ledamoten Anders Hellström m.fl. (m) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget förslag att överlämna remissen utan eget ställningstagande.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Ledamoten Ewa Samuelsson (kd) och ledamoten Anna Eklund m.fl. (fp) anförde reservation till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Vi yrkar att stadsdelsnämnden beslutar att som svar på remissen översända nedanstående.

Utgångspunkten för en förbättring av stadens politiska och administrativa organisation måste vara att skapa bättre överblick, enkelhet, tydligare styrning, ökad insyn samt göra det lättare för medborgarna att hitta rätt instans i staden. Den politiska och administrativa organisationen bör vara transparent och uppmuntra medborgarna till delaktighet. Inriktningen bör vara att stadsdelsnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utförs av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. Gatu- och fastighetsnämnden är inte överordnad andra nämnder. Ändå blir följderna av nämndens uppgifter att den får en

ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt. Vetskapen om att organisationsförändringar skapar osäkerhet i tjänstemannaorganisationen och medför stora kostnader innebär att dessa bör ha en bred politisk uppslutning och vara väl förberedda. Beslut i föreslagen storleksordning måste kunna gälla över längre tid. Vid alla omorganiseringar och inte minst i den omfattning som föreslås i remissen är det viktigt att ha perspektiv på hur man hanterar en stor neddragning av personalen. Inom några år kommer ca en tredjedel av gatu- och fastighetskontorets personal att gå i pension. Ett rimligt personalpolitiskt förfarande skulle vara att låta en omorganisation ta tillvara de möjligheter naturliga avgångar ger.

Vice ordföranden Billy Östh m.fl. (m) deltog inte i beslutet.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordförande Billy Östh m fl (m) enligt följande.

Vi vill framhålla vår principiella syn att stadsdelsnämnderna bör avskaffas och att därför inga ytterligare uppgifter bör läggas över på dessa nämnder.

Farsta stadsdelsnämnd

Vice ordföranden Madeleine Sjöstedt m fl (fp), ledamoten Birgitta Holm m fl (m) och ledamoten Bertil Fredriksson (kd) förklarade att de inte tar egen ställning till ärendet.

Vantörs stadsdelsnämnd

Det antecknades att Henrik Ehrenberg m.fl. (kd), Lena Kling m.fl. (fp) och Marie Ljungberg Schött m.fl. (m), ej deltog i beslutet.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Vice ordföranden Olle Andretzky m.fl. (m) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande.

Vi moderater har samma uppfattning som förvaltningen när det gäller renodlingen av gatu- och fastighetsnämndens kärnverksamheter men vill redan nu förvarna om att vi, om vi får bestämma efter 2006, kommer att avveckla stadsdelsnämnderna, vilket innebär att drift och underhåll av gator och parker kommer att förläggas centralt. Mot

bakgrund av allt trassel som kan uppstå när det gäller snöröjningen en hård vinter kanske det redan nu kan övervägas att förlägga detta centralt.

Ledamoten Margaretha Åkerberg (kd) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner i huvudsak förvaltningens svar på remissen samt anför därutöver följande. Utgångspunkten för en förbättring av stadens politiska och administrativa organisation måste vara att skapa bättre överblick, enkelhet, tydligare styrning, ökad insyn samt göra det lättare för medborgarna att hitta rätt instans i staden. Den politiska och administrativa organisationen bör vara transparent och uppmuntra medborgarna till delaktighet. Inriktningen bör vara att stadsdelsnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utförs av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. Gatu- och fastighetsnämnden är inte överordnad andra nämnder. Ändå blir följderna av nämndens uppgifter att den får en ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt. Vetskapen om att organisationsförändringar skapar osäkerhet i tjänstemannaorganisationen och medför stora kostnader innebär att dessa bör ha en bred politisk uppslutning och vara väl förberedda. Beslut i föreslagen storleksordning måste kunna gälla över längre tid. Vid alla omorganiseringar och inte minst i den omfattning som föreslås i remissen är det viktigt att ha perspektiv på hur man hanterar en stor neddragning av personalen.

Ledamoten Lars Hansson m.fl. (fp) meddelade att de lämnar förslaget utan eget ställningstagande.

Liljeholmens stadsdelsnämnd

Vice ordföranden Magnus Hellström m.fl (m) och Karin Berggren m.fl (fp) reserverade sig mot beslutet till förmån för förslag att lämna ärendet utan eget ställningstagande.

Andreas Stureson m.fl. (kd) avgav med instämmande av ordföranden Ann-Marie Strömberg m.fl. (v) samt (s) och (mp) följande särskilda uttalande.

Utgångspunkten för en förbättring av stadens politiska och administrativa organisation måste vara att skapa bättre överblick, enkelhet, tydligare styrning, ökad insyn samt göra det lättare för medborgarna att hitta rätt instans i staden. Den politiska och administrativa organisationen bör vara transparent och uppmuntra medborgarna till delaktighet. Inriktningen bör vara att stadsdelsnämnderna ges ett så heltäckande ansvar som möjligt för all lokal kommunal service som direkt berör medborgarna. Det bör också gälla vissa uppgifter som idag utförs av gatu- och fastighetskontoret. På så sätt skulle beslut om lokala trafikfrågor, belysning och funktionshinderanpassningar och hela ansvaret för parker och planteringar överföras till stadsdelsnämnderna. Ett mer heltäckande lokalt ansvar gör det enklare för medborgarna att utkräva ansvar av sina politiker och att vända sig till rätt instans direkt. Gatu- och fastighetsnämnden är inte överordnad andra nämnder. Ändå blir följderna av nämndens uppgifter att den får en ledande, samordnande och finansierande roll gentemot till exempel stadsdelsnämnderna. Att i möjligaste mån renodla ansvarsuppgifterna och rollerna mellan olika sidoställda nämnder är mycket önskvärt. Vetskapen om att organisationsförändringar skapar osäkerhet i tjänstemannaorganisationen och medför stora kostnader innebär att dessa bör ha en bred politisk uppslutning och vara väl förberedda. Beslut i föreslagen storleksordning måste kunna gälla över längre tid. Vid alla omorganiseringar och inte minst i den omfattning som föreslås i remissen är det viktigt att ha perspektiv på hur man hanterar en stor neddragning av personalen. Inom några år kommer ca en tredjedel av gatu- och fastighetskontorets personal att gå i pension. Ett rimligt personalpolitiskt förfarande skulle vara att låta en omorganisation ta tillvara de möjligheter naturliga avgångar ger.

Hägerstens stadsdelsnämnd

Vice ordförande Abit Dundar m.fl. (fp), ledamoten Margareta Cederfelt m.fl. (m) och ledamoten Anita Stenlund m.fl. (kd) lämnar förslaget utan eget ställningstagande.

Ledamoten Margareta Cederfelt m.fl. (m) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande.

Stockholm behöver fler bostäder och det omgående. Att bostäder byggs är positivt för såväl staden som näringslivet och alla som önskar leva och verka i Stockholm. Med anledning av boendets positiva förtecken anser vi det angeläget att detta återspeglar sig i valet av namn på den nämnd samt förvaltning som handhar byggnadsfrågor. Den föreslagna omstruktureringen av Gatu- och fastighetsnämnden till en nämnd med två

förvaltningar bör ej genomföras. En nämnd med två förvaltningar är som gjort för förvirring och administrativt dubbelarbete. I stället för att strukturera om nämnder och förvaltningar bör fokus vara att fler bostäder byggs i Stockholm.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Det antecknades att ledamoten Britt-Marie Lagerqvist m.fl. (m) ej deltog i beslutet.

Vice ordförande Jan Jönsson m.fl. (fp) avgav med instämmande av ledamoten Bosse Ekwall m.fl. (s) samt (v) och (mp) följande särskilda uttalande.

Majoriteten har med förvåning tagit del av konsultrapporten angående organisationsöversynen av gatu- och fastighetskontoret. Förvåningen baseras framför allt på det faktum att konsultrapporten faktiskt ger förslag om att centraliseras verksamheter och ansvar. Detta sker samtidigt som det föreligger en omfattande och stadsövergripande slutrapport av utredningen angående Stadens politiska organisation (SPO). Denna rapports huvudteser är decentralisering av verksamheter, och centralisering av stadsövergripande styrning. Vi förstår ingenting! Majoriteten instämmer mot bakgrund av ovanstående till fullo i stadsdelsförvaltningens reflektioner och förslag. De tre huvudargumenten som förvaltningen där hänvisar till, och som utgör grunden för stadsdelsnämndernas existens sopas helt undan med den konsultrapport nämnden nu har att yttra sig över.

PM 2004 RI (Dnr 119-439/2004)

Översyn av gatu- och fastighetskontoret

Utredningsdirektiv

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Stadsdirektören ges i uppdrag att genomföra en utredning av gatu- och fastighetskontoret enligt direktiv i enlighet med denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige angav i budgeten för 2003 att kommunstyrelsen skall leda en översyn av gatu- och fastighetsnämnden. Syftet är att skapa förutsättningar för att öka effektiviseringen i hela verksamheten.

Mina synpunkter

Med hänvisning till tidigare fattade beslut bör kommunstyrelsen fatta beslut om att igångsätta en utredning. Utredningen bör genomföras skyndsamt och lämna förslag i god tid före sommaren innevarande år.

Utredningen bör metodiskt analysera och beakta möjligheter till rationaliseringar, ökad transparens och effektivisering i verksamheten. Eftersom utrymmet för drift och underhåll successivt begränsas av en ökad andel kapitalkostnader är denna rationalisering viktig för att motverka eftersatt underhåll. Utredningen skall göras på bred basis, vilket innefattar att se över reglementet och gränssnitten mot andra nämnder som stadsdelsnämnderna och stadsbyggnadsnämnden. Utredningen skall analysera hur samordningen med andra nämnder kan struktureras och utvecklas. Utredningen skall undersöka om en mer ändamålsenlig organisering av verksamheten kan vara en indelning av nämnden och/eller förvaltningen i en gatudel och fastighetsdel, eller om det

finns andra alternativa lösningar. Analyser skall göras som belyser konsekvenserna av att återföra den strategiska trafikplaneringen till stadsbyggnadsnämnden. Utredningen skall utmynna i förslag i riktning mot en ökad effektivitet i organisationen och som förstärker förutsättningarna till ett utökat sektorsövergripande arbetssätt.

Jag föreslår att stadsdirektören ges i uppdrag att genomföra och leda en utredning av gatu- och fastighetskontoret enligt dessa direktiv. Utredningsledaren rapporterar till en politisk referensgrupp där bl.a. finansborgarrådet och gatu- och fastighetsborgarrådet ingår. Till utredningen knyts även en referensgrupp bestående av tjänstemän. Det praktiska utredningsarbetet föreslås genomföras med externt konsultstöd.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Stadsdirektören ges i uppdrag att genomföra en utredning av gatu- och fastighetskontoret enligt direktiv i enlighet med denna promemoria.

Stockholm den 6 februari 2004

ANNIKA BILLSTRÖM

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. i huvudsak godkänna föredragande borgarråds förslag till beslut angående översyn av gatu- och fastighetskontoret
2. genomföra en översyn av utbildningsförvaltningen
3. genomföra en översyn av socialförvaltningen
4. därutöver anför följande:

För att stadens förvaltningar skall fungera på ett effektivt och tillfredsställande sätt är det naturligt att med jämna mellanrum göra en översyn av deras verksamhet. Ett sådant förfarande kan förhoppningsvis skapa större tydlighet för medborgarna samtidigt som förutsättningar skapas för att öka effektiviseringen i hela verksamheten. Det är med beaktande av detta positivt att en översyn görs av gatu- och fastighetskontoret. Att effektiviseringen av stadens verksamheter kräver naturligtvis att staden gör en översyn även av andra förvaltningar än gatu- och fastighetskontoret. Av den anledningen ter det sig naturligt att i nuläget genomföra en liknande översyn av utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.

Det framgår av ärendet att utredningsledaren skall rapportera till en politisk referensgrupp bestående bland annat av finansborgarrådet och gatu- och fastighetsborgarrådet. När en sådan grupp tillsätts är det självskrivet att också oppositionen ges möjlighet att delta.

Reservation anfördes av borgarrådet *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen förslå kommunstyrelsen besluta att

1. delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
2. därutöver anför följande:

Många centrala nämnder och förvaltningar har tillkommit enbart för att tillgodose styrande koalitioner behov av att fördela ordförandeposter. Om önskan är att rationalisera, skapa transparens och effektivisera verksamheten bör man rimligen undersöka möjligheten att minska den politiska byråkratin genom en sammanslagning av nämnder med många beröringspunkter. På så sätt skulle man uppnå en ökad helhetssyn och samtidigt undervika dubbelarbete.

Utredningen bör därför särskilt se över beröringspunkterna gentemot renhållningsnämnden samt beakta möjligheterna till effektivisering genom en sammanslagning av gatu- och fastighetsnämnden och renhållningsnämnden. Vidare bör utredningen undersöka beröringspunkterna med stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden och hur en sammanslagning av dessa två nämnder skulle påverka gatu- och fastighetsnämnden.

Reglemente för marknämnden

1 §

I den omfattning det inte tillkommer annan nämnd eller kommunfullmäktige inte för särskilt fall beslutar annat har nämnden till uppgift att

1. förvalta stadens obebyggda mark samt annan mark avsedd för stadens exploaterings- och byggnadsverksamhet,

2. handha stadens markexploaterings- och byggnadsverksamhet,

3. inom sitt verksamhetsområde handha frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter till fast egendom, servitutsfrågor och förköpsfrågor,

4. vidtaga åtgärder för att möta den efterfrågan på mark, bostäder och lokaler för olika ändamål, som staden anses böra tillgodose,

5. genomföra gällande detaljplaner, dels i vad de avser gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser, i den mån detta ankommer på staden, dels i vad de avser annan stadens mark under nämndens förvaltning,

6. tillhandahålla stadens övriga nämnder eller andra kommunala organ mark som erfordras för deras verksamhet,

7. handlägga ärenden angående förvärvstillstånd m m och därvid avgöra om prövning av förvärv skall påkallas samt avge yttranden över ansökningar om förvärvstillstånd,

8. ansöka om särskild förvaltning enligt bostadsförvaltningslagen i de fall miljö- och hälsoskyddsnämnden ej har att ta ställning i frågan samt svara för övriga frågor angående tvångsförvaltning,

9. handha de uppgifter som ankommer på staden enligt lagen om stängsel-skyldighet för järnväg m m,

10. handlägga ärenden angående gatukostnader och kostnader för andra allmänna platser – i den mån sådan uppgift inte ankommer på kommunfullmäktige – samt att i sådana frågor göra utredningar och upprätta förslag som avses i 6 kap 36 § plan- och bygglagen,

11. vara stadens organ för hamnfrågor. Det åligger därvid nämnden att fullgöra de uppgifter som enligt lag, författning eller särskild föreskrift skall fullgöras av kommunen inom hamnens verksamhetsområde.

Hamnverksamheten i övrigt bedrivs av Stockholms Hamn AB som är ägare till hamnens byggnader och anläggningar.

Det åligger vidare nämnden att inom sitt verksamhetsområde lämna kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, borgarråden och stadens nämnder det biträde som begärs av dem samt att i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige överlämnar till nämnden.

Nämnden får själv eller genom ombud föra stadens talan i alla mål och ärenden inom nämndens verksamhetsområde.

Delegering från kommunfullmäktige

2 §

Inom sitt verksamhetsområde får nämnden utan kommunfullmäktiges särskilda bemyndigande

1. inom ramen för av kommunfullmäktige årligen anvisade medel och på villkor i övrigt som kommunfullmäktige kan föreskriva, besluta om förvärv, utom förköp, överlåtelse och byte av mark och/eller byggnad, under förutsättning att köpeskillingen inte överstiger 90.000.000 kronor och att ärendet inte är av principiell beskaffenhet. Nämnden får besluta om byte av mark och/eller byggnad endast under förutsättning att värdet av den egendom staden avhänder sig inte överstiger 90.000.000 kronor,

2. vid fastighetsförvärv m m som avses under punkt 1 besluta om övertagande av betalningsansvaret för lån mot säkerhet av panträtt i den förvärvade egendomen intill ett belopp som svarar mot 75 % av köpeskillingen,

3. utöva stadens beslutanderätt i egenskap av fastighetsägare i frågor om förrättning enligt fastighetsbildningslagen, anläggningslagen, ledningsrättslagen och lagen om enskilda vägar,

4. upplåta och förvalta tomträtter och andra nyttjanderätter i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade huvudgrunder och riktlinjer, med undantag för nyupplåtelse av tomträtter och andra nyttjanderätter avseende fastighet med kommersiell, industriell eller speciell användning i de fall den årliga avgälden överstiger 5.000.000 kronor eller värdet av byggnad eller anläggning på fastigheten överstiger 90.000.000 kronor och att ärendet inte är av principiell beskaffenhet,

5. förvärva eller upplåta servitutsrätt enligt avtal, under förutsättning att värdet inte överstiger 5.000.000 kronor,

6. i enlighet med riktlinjer som fastställts av fullmäktige besluta om gatukostnader enligt 6 kap 31 och 32 §§ plan- och bygglagen, utom när kostnaderna avser anläggande av ny gata eller annan allmän plats på grund av detaljplan som antagits av fullmäktige,

7. besluta om grundläggnings- och grundförstärkningsbidrag för tomträtter i enlighet med av kommunfullmäktige beslutade riktlinjer,

8. träffa avtal om ersättning med högst 5.000.000 kronor i varje särskilt fall för förgävesprojektering för bostadsbyggande,

9. träffa tilläggsavtal till av kommunfullmäktige godkända avtal rörande förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fast egendom, om det är nödvändigt för att avtal inte skall förfalla och tilläggsavtalet endast gäller ändring av villkor rörande tidpunkt för viss åtgärd eller händelse, varav avtalets fullbordan eller bestånd är beroende, samt följdändring avseende tiden för tillträde och tiden för fullgörande av betalning eller annan förpliktelse.

3 §

Särskilt om hamnverksamhet

I enlighet med Stockholms hamn gällande hamnordning har hamnbefälen ålagts vissa uppgifter. Nämnden äger rätt att uppdraga åt Stockholms Hamn AB att genom i bolaget anställda hamnbefäl ombesörja i hamnordningen angivna uppgifter. Det övergripande ansvaret för dessa uppgifter skall dock i den mån det avser myndighetsutövning åvila marknämnden.

Redovisning av hur uppdrag fullgjorts

4 §

Nämnden skall i sin verksamhetsberättelse redovisa hur den fullgjort de uppdrag som avses i 2 och 3 §§ ovan och sådana uppdrag som kommunfullmäktige i övrigt har lämnat nämnden med stöd av 3 kap 10 och 12 §§ kommunallagen.

I redovisningen bör anges antalet avgjorda ärenden inom varje ärendegrupp som avses i 2 och 3 §§ ovan och – då så är möjligt – summan av de värden eller belopp som nämndens beslut inom varje ärendegrupp gällt. I den mån fullmäktige beslutat om mål och riktlinjer för uppdragens fullgörande, skall av redovisningen framgå hur dessa uppfyllts eller följts. Enskilda ärenden skall endast redovisas om de varit av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Förvaltningsorganisation

5 §

Under nämnden lyder markkontoret. Kontoret leds av en förvaltningschef, som inför nämnden är ansvarig för kontorets verksamhet.

Nämnden får utfärda instruktion för markkontoret och dess personal.

6 §

Nämnden är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som nämnden behandlar i sin verksamhet.

Nämndens sammansättning, tjänstgöringstid

7 §

Nämnden består av tretton ledamöter. Dessa väljs tillsammans med lika många ersättare av fullmäktige för den tid fullmäktige bestämmer, dock längst till utgången av det år då nytt val till fullmäktige hålls. Bland ledamöterna utser fullmäktige en ordförande och en vice ordförande för den tid som fullmäktige bestämmer.

8 §

Om varken ordföranden eller vice ordföranden kan närvara vid sammanträde med nämnden, utser nämnden annan ledamot att för tillfället föra ordet. Tills valet har förrättats fullgörs ordförandens uppgifter av den som varit ledamot i nämnden längst tid. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid fullgörs ordförandens uppgifter av den äldste av dem.

Sammanträden

9 §

Nämnden bestämmer tid och plats för sina sammanträden. Sammanträde skall även hållas, när minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller ordföranden anser att det behövs.

Kallelse, föredragningslista, m m

10 §

Kallelse till sammanträde utfärdas genom ordförandens försorg. Kallelse skall vara skriftlig och skall om möjligt vara varje ledamot och ersättare samt förvaltningschefen tillhanda senast dagen före sammanträdet.

11 §

Inför varje sammanträde låter ordföranden upprätta föredragningslista, vilken om möjligt jämte handlingarna i de på listan upptagna ärendena utsändes samtidigt med kallelsen.

Uppkommer fråga om handläggning av ärende i annan ordning än den som angivits på föredragningslistan eller av ärende som inte upptagits där, gäller vad nämnden beslutar därom.

12 §

Ordföranden tillser att de ärenden som nämnden skall handlägga blir beredda och föredragna.

Anmälan av hinder, ersättarnas tjänstgöring

13 §

Förhinder för ledamot att närvara vid sammanträde skall i god tid meddelas nämndens sekreterare, som har att inkalla den ersättare, vilken står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

Ersättarna kallas in och tjänstgör i den ordning som fastställts vid valet av dem.

14 §

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe. En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av något annat hinder än jäv får dock inte åter tjänstgöra vid sammanträdet om ersättare inträtt.

Om en ledamot inställer sig till tjänstgöring under pågående sammanträde, och en ersättare trätt in i ledamotens ställe, får ledamoten inträda först sedan pågående handläggning av ett ärende avslutats.

Om inte ersättarna valts proportionellt skall de tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda turordningen. En ersättare som börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. En ersättare som avbrutit tjänstgöringen vid sammanträde på grund av jäv i ett ärende, får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

15 §

En ersättare som är närvarande vid ett sammanträde utan att tjänstgöra har rätt att delta i överläggningarna och få sin mening antecknad i protokollet (ersättaryttrande) i den ordning som sägs i 19 §.

Förvaltningschefs närvaro vid sammanträde

16 §

Vid sammanträde med nämnden får förvaltningschefen närvara och delta i överläggningarna, i den mån inte nämnden för särskilt fall beslutar annat.

Protokolljustering

17 §

Protokollet justeras av ordföranden och en annan ledamot. Ordföranden bestämmer tid och plats för justering av protokollet.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation och särskilt uttalande

18 §

Om en ledamot som anmält reservation vill utveckla den närmare, skall den avfattas skriftligen och avges före den tidpunkt då protokollet skall justeras.

19 §

En ledamot som deltagit i överläggningen i ett ärende har rätt att få sin mening antecknad i protokollet (särskilt uttalande). Anmälan om uttalandet och dess huvudsakliga innebörd skall göras innan sammanträdet avslutas.

I övrigt gäller det som föreskrivs om reservation i 18 §.

Det som föreskrivs i första stycket andra meningen och i andra stycket gäller även ersätтарыttrande.

Undertecknande av handlingar

20 §

Skrivelser från nämnden skall på dess vägnar undertecknas av ordföranden samt kontrasieras av sekreteraren. Vid förfall för ordföranden inträder vice ordföranden och vid förfall för denne den ledamot som nämnden utser. På samma sätt undertecknas och kontrasieras avtal och liknande handlingar.

Nämnden får även uppdra åt ordföranden eller tjänsteman hos nämnden att enligt av nämnden lämnade direktiv underteckna avtal och andra handlingar på dess vägnar.

Av nämnden utfärdade kvitton och liknande handlingar undertecknas på sätt som nämnden bestämmer.

Beslut som fattas med stöd av delegering från nämnden samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav undertecknas av den som fattat beslutet eller som utses därtill.

Delgivning

21 §

Behörig att ta emot delgivning på nämndens vägnar är, förutom ordföranden, nämndens sekreterare, registratorerna vid kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens kansli samt den som enligt särskilt beslut av nämnden är behörig därtill

---

Reglemente för trafiknämnden

1 §

I den omfattning det inte tillkommer annan nämnd eller kommunfullmäktige inte för särskilt fall beslutar annat har nämnden till uppgift att

1. handha de uppgifter i fråga om lokala trafikföreskrifter och undantag från sådana, vilka avses i 1 § lagen om nämnder för vissa trafikfrågor,
2. medverka till utvecklingen av trafiksäkerhetsarbetet i staden,
3. handha den kommunala trafikövervakningen och fordonsflyttningen samt parkeringsrörelsen på publik mark,
4. handha stadens strategiska trafikplanering,
5. avge yttrande som avses i 3 kap 2 § ordningslagen rörande upplåtelse av offentlig plats som förvaltas av nämnden,
6. fullgöra stadens åligganden som huvudman för allmänna platser och som väghållare samt i denna egenskap verka för samordning, utveckling och uppföljning av stadsdelsnämndernas tekniska verksamhet på detta område samt vidare handha investeringar i och förvaltningen av stadens gator, vägar, torg och övriga för allmän trafik upplåtna områden med undantag för sådan förvaltning som ankommer på stadsdelsnämnd eller fastighets- och saluhallsnämnden,
7. handha stadens offentliga bekvämlighetsinrättningar.
8. avge yttranden i ärenden som enligt lagen om allmän kameraövervakning överlämnas till staden för yttrande.

Det åligger vidare nämnden att inom sitt verksamhetsområde lämna kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, borgarråden och stadens nämnder det biträde som begärs av dem samt att i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige överlämnar till nämnden.

Nämnden får själv eller genom ombud föra stadens talan i alla mål och ärenden inom nämndens verksamhetsområde.

Delegering från kommunfullmäktige

2 §

Nämnden får utan kommunfullmäktiges särskilda bemyndigande besluta om avgifter för nyttjande av stadens bekvämlighetsinrättningar.

Redovisning av hur uppdrag fullgjorts

3 §

Nämnden skall i sin verksamhetsberättelse redovisa hur den fullgjort det uppdrag som avses i 2 § ovan och sådana uppdrag som kommunfullmäktige i övrigt har lämnat nämnden med stöd av 3 kap 10 och 12 §§ kommunallagen.

I redovisningen bör anges antalet avgjorda ärenden som avses i 2 § ovan och – då så är möjligt – summan av de värden eller belopp som nämndens beslut gällt. I den

mån fullmäktige beslutat om mål och riktlinjer för uppdragens fullgörande, skall av redovisningen framgå hur dessa uppfyllts eller följts. Enskilda ärenden skall endast redovisas om de varit av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Förvaltningsorganisation

4 §

Under nämnden lyder trafikkontoret. Kontoret leds av en förvaltningschef, som inför nämnden är ansvarig för kontorets verksamhet.

Nämnden får utfärda instruktion för trafikkontoret och dess personal.

5 §

Nämnden är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som nämnden behandlar i sin verksamhet.

Nämndens sammansättning, tjänstgöringstid

6 §

Nämnden består av tretton ledamöter. Dessa väljs tillsammans med lika många ersättare av fullmäktige för den tid fullmäktige bestämmer, dock längst till utgången av det år då nytt val till fullmäktige hålls. Bland ledamöterna utser fullmäktige en ordförande och en vice ordförande för den tid som fullmäktige bestämmer.

7 §

Om varken ordföranden eller vice ordföranden kan närvara vid sammanträde med nämnden, utser nämnden annan ledamot att för tillfället föra ordet. Tills valet har förrättats fullgörs ordförandens uppgifter av den som varit ledamot i nämnden längst tid. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid fullgörs ordförandens uppgifter av den äldste av dem.

Sammanträden

8 §

Nämnden bestämmer tid och plats för sina sammanträden. Sammanträde skall även hållas, när minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller ordföranden anser att det behövs.

Kallelse, föredragningslista, m m

9 §

Kallelse till sammanträde utfärdas genom ordförandens försorg. Kallelse skall vara skriftlig och skall om möjligt vara varje ledamot och ersättare samt förvaltningschefen tillhanda senast dagen före sammanträdet.

10 §

Inför varje sammanträde låter ordföranden upprätta föredragningslista, vilken om möjligt jämte handlingarna i de på listan upptagna ärendena utsändes samtidigt med kallelsen.

Uppkommer fråga om handläggning av ärende i annan ordning än den som angivits på föredragningslistan eller av ärende som inte upptagits där, gäller vad nämnden beslutar därom.

11 §

Ordföranden tillser att de ärenden som nämnden skall handlägga blir beredda och föredragna.

Anmälan av hinder, ersättarnas tjänstgöring

12 §

Förhinder för ledamot att närvara vid sammanträde skall i god tid meddelas nämndens sekreterare, som har att inkalla den ersättare, vilken står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

Ersättarna kallas in och tjänstgör i den ordning som fastställts vid valet av dem.

13 §

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe. En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av något annat hinder än jäv får dock inte åter tjänstgöra vid sammanträdet om ersättare inträtt.

Om en ledamot inställer sig till tjänstgöring under pågående sammanträde, och en ersättare trätt in i ledamotens ställe, får ledamoten inträda först sedan pågående handläggning av ett ärende avslutats.

Om inte ersättarna valts proportionellt skall de tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda turordningen. En ersättare som börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. En ersättare som avbrutit tjänstgöringen vid sammanträde på grund av jäv i ett ärende, får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

14 §

En ersättare som är närvarande vid ett sammanträde utan att tjänstgöra har rätt att delta i överläggningarna och få sin mening antecknad i protokollet (ersättaryttrande) i den ordning som sägs i 18 §.

Förvaltningschefs närvaro vid sammanträde

15 §

Vid sammanträde med nämnden får förvaltningschefen närvara och delta i överläggningarna, i den mån inte nämnden för särskilt fall beslutar annat.

Protokolljustering

16 §

Protokollet justeras av ordföranden och en annan ledamot. Ordföranden bestämmer tid och plats för justering av protokollet.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation och särskilt uttalande

17 §

Om en ledamot som anmält reservation vill utveckla den närmare, skall den avfattas skriftligen och avges före den tidpunkt då protokollet skall justeras.

18 §

En ledamot som deltagit i överläggningen i ett ärende har rätt att få sin mening antecknad i protokollet (särskilt uttalande). Anmälan om uttalandet och dess huvudsakliga innebörd skall göras innan sammanträdet avslutas.

I övrigt gäller det som föreskrivs om reservation i 17 §.

Det som föreskrivs i första stycket andra meningen och i andra stycket gäller även ersättaryttrande.

Undertecknande av handlingar

19 §

Skrivelser från nämnden skall på dess vägnar undertecknas av ordföranden samt kontrasigneras av sekreteraren. Vid förfall för ordföranden inträder vice ordföranden och vid förfall för denne den ledamot som nämnden utser. På samma sätt undertecknas och kontrasigneras avtal och liknande handlingar.

Nämnden får även uppdra åt ordföranden eller tjänsteman hos nämnden att enligt av nämnden lämnade direktiv underteckna avtal och andra handlingar på dess vägnar.

Av nämnden utfärdade kvitton och liknande handlingar undertecknas på sätt som nämnden bestämmer.

Beslut som fattas med stöd av delegering från nämnden samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav undertecknas av den som fattat beslutet eller som utses därtill.

Delgivning

20 §

Behörig att ta emot delgivning på nämndens vägnar är, förutom ordföranden, nämndens sekreterare, registratorerna vid kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens kansli samt den som enligt särskilt beslut av nämnden är behörig därtill.

Reglemente för fastighets- och saluhallsnämnden

1 §

I den omfattning det inte tillkommer annan nämnd eller kommunfullmäktige inte för särskilt fall beslutar annat har nämnden till uppgift att

1. handha förvaltningen av stadens förvaltningsbyggnader, kommersiella byggnader, vissa verksamhetslokaler och kulturbyggnader samt stadens partihandelsområden och fastigheter utanför stadens gränser,

2. svara för lokalförsörjning till stadens övriga nämnder eller andra kommunala organ,

3. handha upplåtelse av och utöva tillsynen över samtliga torgplatser på Östermalmstorg och Hötorget. Nämnden skall samråda med respektive stadsdelsnämnd i frågor som rör upplåtelse och tillsyn.

4. främja tillförseln av färskvaror och andra livsförnödenheter till staden samt att främja partihandeln med sådana förnödenheter,

5. avge förslag rörande de avgifter inom nämndens verksamhetsområde som kommunfullmäktige skall besluta om samt besluta om andra taxor och avgifter och utfärda ordningsföreskrifter för de under nämnden lydande anläggningarna,

6. fullgöra de uppgifter som föreskrivs i 3 kap 4 § lagen om civilt försvar och 3 kap 1 § förordningen om civilt försvar,

7. omhändera de övriga angelägenheter, vilka enligt lag eller annan författning ankommer på staden inom nämndens verksamhetsområde.

Det åligger vidare nämnden att inom sitt verksamhetsområde lämna kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, borgarråden och stadens nämnder det biträde som begärs av dem samt att i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige överlämnar till nämnden.

Nämnden får själv eller genom ombud föra stadens talan i alla mål och ärenden inom nämndens verksamhetsområde.

Förvaltningsorganisation

2 §

Under nämnden lyder fastighets- och saluhallskontoret. Kontoret leds av en förvaltningschef, som inför nämnden är ansvarig för kontorets verksamhet.

Nämnden får utfärda instruktion för fastighets- och saluhallskontoret och dess personal.

3 §

Nämnden är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som nämnden behandlar i sin verksamhet.

Nämndens sammansättning, tjänstgöringstid

4 §

Nämnden består av tretton ledamöter. Dessa väljs tillsammans med lika många ersättare av fullmäktige för den tid fullmäktige bestämmer, dock längst till utgången av det år då nytt val till fullmäktige hålls. Bland ledamöterna utser fullmäktige en ordförande och en vice ordförande för den tid som fullmäktige bestämmer.

5 §

Om varken ordföranden eller vice ordföranden kan närvara vid sammanträde med nämnden, utser nämnden annan ledamot att för tillfället föra ordet.

Sammanträden

6 §

Nämnden bestämmer tid och plats för sina sammanträden. Sammanträdet skall även hållas, när minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller ordföranden anser det behövas.

Kallelse, föredragningslista, m m

7 §

Kallelse till sammanträde utfärdas genom ordförandens försorg. Kallelse skall vara varje ledamot och ersättare samt förvaltningschefen tillhanda senast dagen före sammanträdet.

8 §

Inför varje sammanträde låter ordföranden upprätta föredragningslista, vilken om möjligt jämte handlingar i de på listan upptagna ärendena utsändes samtidigt med kallelsen.

Uppkommer fråga om handläggning av ärende i annan ordning än den som angivits på föredragningslistan eller av ärenden som inte upptagits där, gäller vad styrelsen beslutat därom.

9 §

Ordföranden tillser att de ärenden som nämnden skall handlägga blir beredda och föredragna.

Anmälan av hinder, ersättarnas tjänstgöring

10 §

Förhinder för ledamot att närvara vid sammanträde skall i god tid meddelas nämndens sekreterare, som har att inkalla den ersättare, vilken står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

Ersättare kallas in och tjänstgör i den ordning som fastställts vid valet av dem.

11 §

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe. En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av något annat hinder än jäv får dock inte åter tjänstgöra vid sammanträdet om ersättare inträtt.

Om en ledamot inställer sig till tjänstgöring under pågående sammanträde, och en ersättare trätt in i ledamotens ställe, får ledamoten inträda först sedan pågående handläggning av ärendet avslutats.

Om inte ersättaren valts proportionellt skall de tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda turordningen. En ersättare som börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. En ersättare som avbrutit tjänstgöringen vid sammanträde på grund av jäv i ett ärende, får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

12 §

En ersättare som är närvarande vid ett sammanträde utan att tjänstgöra har rätt att delta i överläggningarna och få sin mening antecknad i protokollet (ersättaryttrande) i den ordning som sägs i 15 §.

13 §

Vid sammanträdet med nämnden får förvaltningschefen närvara och delta i överläggningarna, i den mån inte nämnden för särskilt fall beslutar annat.

Protokolljustering

14 §

Protokollet justeras av ordföranden och en annan ledamot. Ordföranden bestämmer tid och plats för justering av protokollet.

Nämnden kan besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation och särskilt uttalande

15 §

Om en ledamot som anmält reservation vill utveckla den närmare, skall den avfattas skriftligen och avges före den tidpunkt då protokollet skall justeras.

16 §

En ledamot som deltagit i överläggningar i ett ärende har rätt att få sin mening antecknad till protokollet (särskilt uttalande). Anmälan om uttalande och dess huvudsakliga innebörd skall göras innan sammanträdet avslutas.

I övrigt gäller det som föreskrivs om reservation i 14 §.

Det som föreskrivs i första stycket andra meningen och i andra stycket gäller även ersätтарыttrande.

Undertecknande av handlingar

17 §

Skrivelser från nämnden skall på dess vägnar undertecknas av ordföranden samt kontrasigneras av sekreteraren. Vid förfall för ordföranden inträder vice ordföranden och vid förfall för denne den ledamot som nämnden utser. På samma sätt undertecknas och kontrasigneras avtal och liknande handlingar.

Nämnden får även uppdra åt ordföranden eller tjänsteman hos nämnden att enligt av nämnden lämnade direktiv underteckna avtal och andra handlingar på dess vägnar.

Av nämnden utfärdade kvitton och liknande handlingar undertecknas på sätt som nämnden bestämmer.

Beslut som fattas med stöd av delegering från nämnden samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav undertecknas av den som fattat beslutet eller som utses därtill.

Delgivning

18 §

Behörig att ta emot delgivning på nämndens vägnar är, förutom ordföranden, nämndens sekreterare, registratorerna vid kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens kansli samt den som enligt särskilt beslut av nämnden är behörig därtill.

Reglemente för stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnds uppgifter

1 §

Stadsdelsnämnderna skall

- ? stärka den lokala demokratin och delaktigheten i stadsdelen
- ? öka kvaliteten i den kommunala verksamheten
- ? effektivisera den kommunala verksamheten.

Nämndernas arbete skall bygga på helhetssyn och goda kunskaper om förhållandena i respektive stadsdel.

Stadsdelsnämndernas geografiska områden framgår av bifogad karta (*bilaga*). Benämningen av stadsdelsnämnderna fastställs av kommunfullmäktige genom särskilt beslut.

2 §

Stadsdelsnämnd utövar inom sitt område ledningen av socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården samt fullgör inom sitt område stadens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter i övrigt som enligt lag eller annan författning ankommer på socialnämnd, allt med undantag för uppgifter som kommunfullmäktige uppdragit åt annan nämnd.

Stadsdelsnämnd har även hand om ärenden om tillstånd för riksfärdtjänst_samt verksamhet enligt lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Stadsdelsnämnd har hand om tillsynen över folkölsförsäljningen enligt alkohollagen med undantag av att under år 2002 bereda förslag till beslut om administrativa ingripanden enligt alkohollagen samt att företräda staden vid överklagande till länsrätt, kammarrätt och regeringsrätt.

3 §

Stadsdelsnämnd är inom sitt område styrelse för kommunala förskoleklassen och kommunala grundskolor och fullgör inom området de uppgifter som enligt lag eller annan författning ankommer på kommun i fråga om grundskoleverksamheten. Stadsdelsnämnds ansvar omfattar även skolhälsovård för elever i grundskolan.

Stadsdelsnämnd ansvarar inom sitt område för kommunalt driven förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Stadsdelsnämnd skall inom sitt område efter överenskommelse med utbildningsnämnden tillhandahålla undervisning inom den obligatoriska särskolan.

Stadsdelsnämnd har inom sitt område också hand om särskild musik- och kulturundervisning för barn och ungdom samt liknande frivilliga verksamheter.

4 §

Stadsdelsnämnd har inom sitt område hand om

1. integration av flyktingar och invandrare där detta ej ankommer på annan nämnd
2. konsumentrådgivning
3. medborgarkontor
4. lokal kulturverksamhet
5. bidragsgivning till föreningar med utpräglat lokal verksamhet och kontakter med lokalt bedriven föreningsverksamhet
6. fritidsverksamhet för barn och ungdomar
7. tillhandahållande av sommargårdsverksamhet för barn i grundskola
8. stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete)
9. arbetsförberedande insatser till arbetslösa med behov av försörjningsstöd
10. upplåtelse av allmänna samlingslokaler
11. upplåtelse av mark för odlingslotter samt uppgifter i övrigt som rör koloni- och fritidsträdgårdar
12. barmarksrenhållning och vinterväghållning - vari ingår sådana åtgärder som kommunen svarar för enligt 2 § i lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning - avseende de gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser samt de kajer som är belägna vid Norr Mälärstrand, Söder Mälärstrand, Strandvägen och Norra Hammarbyhamnen eller de för allmän trafik upplåtna områden som i övrigt förvaltas av trafiknämnden, med undantag för genomfarts- och infartsleder som är utbyggda med trafikledsstandard
13. investeringar i samt skötsel och underhåll av parker, parkvägar, grönområden, planteringar, träd på gatumark och gatuplanteringar i den mån det inte avser investeringar som utgör del i en exploatering
14. skötsel och underhåll av naturreservat och strandbad
15. upplåtelse av fasta och tillfälliga torgplatser samt tillsyn av torghandeln, med undantag av Hötorget och Östermalmstorg
16. lokalt miljöarbete, innefattande initiativ, samråd, information och andra åtgärder för genomförande av Agenda 21 för Stockholm i den mån detta inte ankommer på annan nämnd
17. samverkan och kontakter i lokala näringslivsfrågor
18. att upprätta beredskapsplan inför krig samt att på lokal nivå hålla beredskap inför kriser och katastrofer
19. samverkan inom hemskyddet med lokala civilförsvarsföreningar
20. yttranden som avses i 3 kap 2 § ordningslagen rörande upplåtelse av offentlig plats för följande typer av ianspråktagande: kiosker, gatukök, uteserveringar, återvinningsstationer, containrar, arbetsbodar, byggnadsställningar, mobilkranar, byggskyltar, lokala evenemang samt anordningar för reklam i samband med ovan angivna ärendetyper i den mån upplåtelsen inte innebär att en lokal trafikföreskrift måste ändras. Stadsdelsnämnd skall inhämta yttrande från trafiknämnden i dessa ärenden

21. ärenden angående bygglov på offentlig plats för kiosker, gatukök, uteserveringar, återvinningsstationer, regnskydd, nätstationer och anordningar för reklam samt såvitt avser sådana anordningar fullgöra de övriga uppgifter som ankommer på byggnadsnämnd enligt plan- och bygglagen. Stadsdelsnämnd skall inhämta yttrande från stadsbyggnadsnämnden i dessa frågor.

Beträffande omfattningen av stadsdelsnämnds ansvar och uppgifter gäller i övrigt kommunfullmäktiges beslut den 2 oktober 1995 § 66 samt vad fullmäktige annars bestämmer.

5 §

Stadsdelsnämnd skall följa utvecklingen inom sitt område och hos kommunstyrelsen och övriga nämnder göra de framställningar som stadsdelsnämnden finner påkallade inom sitt ansvarsområde.

Stadsdelsnämnd får väcka ärenden hos kommunfullmäktige inom sitt ansvarsområde och i frågor som i övrigt rör stadsdelen.

Det åligger stadsdelsnämnd att inom sitt ansvarsområde verkställa fullmäktiges beslut och fullgöra de uppdrag fullmäktige överlämnar till nämnden samt att lämna fullmäktige, kommunstyrelsen, borgarråden och kommunens nämnder det biträde som begärs av dem.

Stadsdelsnämnd får själv eller genom ombud föra stadens talan i alla mål och ärenden inom stadsdelsnämndens ansvarsområde.

6 §

Nämnden är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som nämnden behandlar i sin verksamhet.

Förvaltningsorganisation

7 §

Under en stadsdelsnämnd lyder stadsdelsförvaltningen. Förvaltningen leds av en stadsdelsdirektör i den mån inte ledningsuppgifter enligt lag eller annan författning ankommer på rektor.

Stadsdelsnämnd får utfärda instruktion för stadsdelsförvaltningen och dess personal.

Antalet ledamöter och ersättare samt mandattid

8 §

En stadsdelsnämnd med 27 000 invånare eller därunder skall bestå av 11 ledamöter och 11 ersättare. En stadsdelsnämnd med över 27 000 invånare skall bestå av 13 ledamöter och 13 ersättare.

Ledamöter och ersättare väljs av kommunfullmäktige för den tid fullmäktige bestämmer, dock längst till utgången av det år då nytt val till fullmäktige hålls.

Ordförande och vice ordförande

9 §

Kommunfullmäktige skall bland stadsdelsnämndens ledamöter välja en ordförande och en vice ordförande för den tid fullmäktige bestämmer.

Om varken ordföranden eller vice ordföranden kan närvara vid sammanträde med stadsdelsnämnden utser nämnden en annan ledamot att för tillfället föra ordet. Tills valet har förrättats fullgörs ordförandens uppgifter av den som varit ledamot i nämnden längst tid. Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid fullgörs ordförandens uppgifter av den äldste av dem.

Sammanträden och offentliga utfrågningar

10 §

Stadsdelsnämnd bestämmer tid och plats för sina sammanträden. Sammanträde skall även hållas om minst en tredjedel av nämndens ledamöter begär det eller ordföranden anser att det behövs.

11 §

Stadsdelsnämnd bör besluta att dess sammanträden skall vara offentliga med de begränsningar som anges i 6 kap. 19 a § kommunallagen.

12 §

Stadsdelsnämnd skall arrangera offentliga utfrågningar av förtroendevalda om frågor som är aktuella och viktiga för området.

Kallelse och föredragningslista m.m.

13 §

Kallelse till sammanträde utfärdas genom ordförandens försorg. Kallelse skall vara skriftlig och skall om möjligt vara varje ledamot och ersättare samt stadsdelsdirektören tillhanda senast dagen före sammanträdet.

14 §

Före varje sammanträde låter ordföranden upprätta föredragningslista, vilken om möjligt jämte handlingarna i de på listan upptagna ärendena utsändes samtidigt med kallelsen.

Uppkommer fråga om handläggning av ärende i annan ordning än den som angivits på föredragningslistan eller av ärende som inte upptagits där, gäller vad nämnden beslutar därom.

15 §

Ordföranden tillser att de ärenden som nämnden skall handlägga blir beredda och föredragna.

Anmälan av hinder samt ersättarnas tjänstgöring

16 §

Förhinder för ledamot att närvara vid sammanträde skall i god tid meddelas nämndens sekreterare, som har att inkalla den ersättare vilken står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

Ersättarna kallas in och tjänstgör i den ordning som fastställts vid valet av dem.

17 §

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe. En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen vid ett sammanträde på grund av något annat hinder än jäv får dock inte åter tjänstgöra vid sammanträdet om ersättare inträtt.

Om en ledamot inställer sig till tjänstgöring under pågående sammanträde, och en ersättare trätt in i ledamotens ställe, får ledamoten inträda först sedan pågående handläggning av ett ärende avslutats.

Om inte ersättarna valts proportionellt skall de tjänstgöra enligt den av fullmäktige mellan dem bestämda turordningen. En ersättare som börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. En ersättare som avbrutit tjänstgöringen vid sammanträde på grund av jäv i ett ärende, får åter tjänstgöra sedan ärendet handlagts.

18 §

En ersättare som är närvarande vid ett sammanträde utan att tjänstgöra har rätt att delta i överläggningarna och få sin mening antecknad i protokollet (ersättaryttrande) i den ordning som sägs i 22 §.

Förvaltningschefs närvaro vid sammanträde

19 §

Vid sammanträde med stadsdelsnämnd får stadsdelsdirektören närvara och delta i överläggningarna, i den mån inte nämnden för särskilt fall beslutar annat.

Protokollsjustering

20 §

Protokollet justeras av ordföranden och en annan ledamot. Ordföranden bestämmer tid och plats för justering av protokollet. Nämnden kan besluta att en paragraf i

protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation och särskilt uttalande

21 §

Om en ledamot som anmält reservation vill utveckla den närmare, skall den avfattas skriftligen och avges före den tidpunkt då protokollet skall justeras.

22 §

En ledamot som deltagit i överläggningen i ett ärende har rätt att få sin mening antecknad till protokollet (särskilt uttalande). Anmälan om uttalandet och dess huvudsakliga innebörd skall göras innan sammanträdet avslutas.

I övrigt gäller det som föreskrivs om reservation i 21 §.

Det som föreskrivs i första stycket andra meningen och i andra stycket gäller även ersättarytrande.

Undertecknande av handlingar

23 §

Skrivelser från stadsdelsnämnd skall på dess vägnar undertecknas av ordföranden samt kontrasigneras av sekreteraren. Vid förfall för ordföranden inträder vice ordföranden. På samma sätt undertecknas och kontrasigneras avtal och liknande handlingar.

Nämnden får även uppdra åt ordföranden eller en anställd hos nämnden att enligt av nämnden lämnade direktiv underteckna avtal och andra handlingar på dess vägnar.

Beslut som fattas med stöd av delegering samt skrivelser, avtal och andra handlingar som upprättas med anledning därav undertecknas av den som fattat beslutet eller som utses därtill.

Delgivning

24 §

Behörig att mottaga delgivning på stadsdelsnämndens vägnar är, förutom ordföranden, registratorerna vid kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens kansli samt den som enligt särskilt beslut av nämnden är behörig därtill.
